

Številka 25-26 ● XXXVIII

NAŠ KOVINAR, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik ŽELEZARJA začel izhajati 26. januarja 1937. ŽELEZARJ izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstodnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25. letnici predsednik Tito odlikoval z redom za sluz za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Mile Crnović, tehnični urednik Dare Bradasjka, lektorica – novinarka Lilijana Kos, sekretar uredništva Dinka Catak. Naslov: Uredništvo Železara, SOVD SZ – Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 26-18, tehnični urednik 26-19, novinar 26-20, sekretar uredništva 26-21. Stavek in tehnično oblikovanje TK Gorenjske tisk. Kranj, tisk ZP Ljudska pravica Ljubljana.

OBRATI	SKUP. PROIZ.		PROIZVODNJA ZA PRODAJO			
	ind. mes.	ind. leto	količ. mes.	ind. mes.	količ. kum.	ind. kum.
Jeklarina 1	102,8	103				
Jeklarina 2	95,3	101				
Livarna	33,3	74	3,4	15,4	149,9	51
VBS	120,0	102	4.962,9	114,0	29.012,5	101
HVB	94,2	102	6.855,6	100,9	49.736,7	103
HVJ	94,8	96	1.574,3	100,9	10.870,8	98
PVT	97,3	100	1.128,1	75,5	10.073,5	100
VDP	94,1	84	4.060,2	86,2	27.038,1	86
Žitarna	93,4	97	1.710,2	84,1	13.568,0	94
Jekloviek	94,9	99	1.717,4	87,0	13.496,1	101
Elektrode	103,7	100	1.123,9	87,2	8.356,4	92
Želzarna	108,0	101	573,4	99,5	3.982,3	100
Želz. valj.	96,9	101	615,6	68,5	6.194,0	105
ŽELEŽARNA	103,3	100	24.325,0	94,6	172.468,3	98

**Podpredsednik poslovnega odbora
za proces:
Božo Bartelj**

Delavci TOZD Tehnične dejavnosti bodo glasovali tudi o Samoupravnem sporazumu o združitvi DO Kovin, kovinsko podjetje Jesenice, v SŽ Železarna Jesenice, TOZD Tehnične dejavnosti.

Kaj je novega v sindikatu

Z občnih zborov

Z letnih konferenc osnovnih organizacij sindikata vam tokrat posreduje mo še krajši zapis seje osnovne organizacije sindikata Družbeni standard.

Sonja Kos je kot predsednik Izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata Družbeni standard pripravila zgoščeno poročilo o delu izvršnega odbora, opozorila pa je tudi na aktualne dogodke v preteklem letu. Poudarila je, da je delo sindikata zahtevno, saj je zelo težko uskladiti osebne interese s skupnimi in s splošnimi. V zaostrenih razmerah je delo še težje, saj je tudi sindikat največkrat brez moči, da bi nakopičene probleme reševal hitro in učinkovito. Povsod je čutili nezadovoljstvo in malodušje, čeprav so v zadnjem času stvari vendarle krenile na bolje. Precej so pričakovali tudi od sprememb v nagrajevanju, ki bi moralo tudi v temeljni organizaciji Družbeni standard vplivati na pravičnejšo odmero osebnega dohodka. Zavedajo se, da pri njih prevladujejo nizko ovrednotena delovna mesta, kljub temu pa se jim zdi, da je njihovo zaostajanje za drugimi obrati preveliko. To se še posebno občuti ob prenikih osebnih dohodkov vseh zaposlenih.

Tudi Ivanka Zupančič, direktor temeljne organizacije, je v svojem poročilu opozorila na težave, s katerimi se srečujejo. V zadnjem času so dosegli tudi napredek pri kvaliteti svojih uslug, tako da so pripombe delavcev res minimalne. Velike težave pa imajo s povečano odsotnostjo in nadomestilom, z nenehnimi podražitvami, s prepočasnim odpravljanjem pomanjklivosti po kantinah in posodabljanjem v kuhinjah, s samskimi domovi in počitniškimi zmogljivostmi itd.

Kljub težavam je bilo tudi iz razprav čutili veliko pripravljenost za sodelovanje in doseganje še boljših rezultatov. Seveda pa brez dobrega nagrajevanja ne bo šlo. Pričakujejo, da bodo popis delovnih mest narejeni pravočasno in objektivno in da bo tudi njihovo delo pošteno ovrednoteno.

Izvršni odbor te osnovne organizacije je bil celo lansko leto zelo aktiven,

saj so se odzvali na vse potrebe delavcev, vodili in pomagali pri razpravah, volitvah in v pripravah delegacij za delo v samoupravnih organih. Svoje delo so uspešno opravili tudi komisije pri izvršnem odboru, prejšnji predsednik osnovne organizacije Miro Čirovič pa je za dolgoletno in uspešno delo v sindikatu prejel Srebrni znak Zveze sindikatov Slovenije. S sindikatom so aktivno začeli sodelovati tudi mladi, ki jih v tej temeljni organizaciji ne manjka. Postopno se vključujejo tudi v delo samoupravnih organov, kar je v tem času vsekakor vzpodbudno.

Predsednica je ob koncu letne seje predlagala smernice za nadaljnje delo sindikata, ki ga v naslednjem obdobju čakajo še zelo težke naloge. Dogovorili so se, da bo sindikat tudi v prihodnje na čelu vseh akcij za uresničevanje in zagotavljanje materialnih pogojev dela, za boljše medsebojne odnose in tako nagraditve, ki bo vsem zaposlenim omogočilo normalno življenje in tudi vzpodbudo za boljše delo.

Sindikat Železarne

Sindikalna lista

Povprečni OD v gospodarstvu SRS v preteklih treh mesecih: 2.286.678
Povprečni OD v gospodarstvu SFRJ v preteklih treh mesecih: 1.541.715

I. Pravice iz dela in gospodarjenja

	din	
1. Najnižji osebni dohodek	2.450.000	19. 6. 89
2. Najnižji zajamčeni osebni dohodek	1.750.000	1. 7. 89
3. Pogoji za delo:		
— izmensko delo	10 % mesečne akontacije osebnega dohodka delavca za živo delo	
— nočno delo	30 %	
— delo v nedeljo	50 %	
— delo na dan zveznih in republiških praznikov	50 %	
— deljen delovni čas	prekinitve več kot eno uro	182.934
	prekinitve več kot dve uri	365.868
4. Nadurno delo	50 % mesečne akontacije osebnega dohodka delavca za živo delo	
5. Osebni dohodki pripravnikov	70 % OD za naloge, za katere se pripravnik usposablja in dosega predviden rezultat (OD pripravnika ne sme biti nižji od zajamčenega OD)	
6. Faktor delovne dobe	0,5 % od akontacije OD za živo delo za vsako izpolnjeno leto delovne dobe	

II. Nadomestila osebnih dohodkov

1. Nadomestilo za letni dopust in državne praznike	mesečna akontacija osebnega dohodka delavca za živo delo
2. Druga nadomestila:	
— usposabljanje in izobraževanje po programu OZD	mesečna akontacija osebnega dohodka delavca za živo delo
— delo v mladinskih brigadah	
— krvodajalske akcije	
— opravljanje samoupravnih in družbenopolitičnih nalog, zastopi v delovnem procesu (čakanje na delo zaradi izpada energije, pomanjkanja surovin), izpad delovnih ur zaradi stavke, ko se ure ne nadomestijo	
— druge oblike odsotnosti z dela v skladu s samoupravnimi splošnimi akti	

III. Prejemki iz skupne porabe

	din
1. Regres za letni dopust (oblikovanje mase)	1.372.007
2. Jubilejne nagrade	
— za 10 let	1.143.339
— za 20 let	1.715.009
— za 30 let	2.286.678
3. Nagrade ob starostni ali delovni upokojitvi	6.888.034
4. Solidarnostne pomoči (vselej na predlog OZS)	2.286.678
— pomoč družini umrlega delavca	
— pomoč delavcu v primeru elementarne nesreče	
5. Odpravnina delavcu, ki zaradi zmanjšanja obsega dela ali prenehanja poslovanja organizacije preneha delovno razmerje	13.720.068

Bralcem in dopisnikom Železarja!

Obveščamo vas, da naslednja številka Železarja zaradi praznika, 4. julija, izide šele v četrtek, 13. julija.

Želimo vam prijeten praznik.

Uredništvo

Predlog za Zakon o temeljnih pravicah iz delovnega razmerja

Obrazložitev

I. Vprašanja, ki jih ureja predlog zakona

Z ustavnimi spremembami na področju družbenoekonomskih odnosov in s sprejetjem zakona o podjetjih ter drugih zveznih zakonov so ustvarjeni temelji za ugotovitev delovnih razmerij v skladu s potrebami po prilagojevanju k tržnim zakonitostim. S tem namenom so v predlogu zakona:

— enotno urejene temeljne pravice delavcev v vseh oblikah združevanja dela in sredstev, ustvarjeni popolnejši normativni pogoji za zagotovitev in širše uveljavljanje pravice do dela z združenimi sredstvi in sredstvi domačih in tujih oseb;

— ustvarjeni normativni pogoji za večjo mobilnost delavcev glede na potrebe delovnega procesa ter določene pravice in obveznosti organizacije in delavcev, če zaradi tehnoloških in drugih izboljšav, ki prispevajo k povečanju delovne produktivnosti, delo posameznih delavcev ni več potrebno;

— v skladu s spremenjeno vlogo poslovnega organa pri organiziranju delovnega procesa in njegovo večjo odgovornostjo razširjena pooblastila poslovnega organa pri odločanju o posamičnih pravicah, obveznostih in odgovornostih delavca;

— ustvarjene normative predpostavke za poostreitev odgovornosti za izpolnjevanje delovnih obveznosti, tako da je stalnost delavca na določenem delovnem mestu odvisna od strokovnega, pravočasnega in kakovostnega izpolnjevanja delovnih obveznosti oziroma da so pogoji za stabilnost delovnega razmerja rezultati, ki jih delavec doseže;

— enotno urejena nekatera vprašanja v skladu s rešitvami iz ratificiranih kon-

vencij Mednarodne organizacije dela in varstva pravic delavcev;

— urejeni primeri in pogoji za prenehanje delovnega razmerja delavca ob njegovem soglasju, brez njegovega soglasja ali po zakonu samem;

— določeni subjekti za sklepanje kolektivnih pogodb, vsebina kolektivnih pogodb in določeno, da kolektivne pogodbe ne smejo vsebovati določb, po katerih imajo delavci manjše pravice, ali določati manj ugodne delovne pogoje od pravic in pogojev, določenih s tem zakonom.

II. Pojasnilo temeljnih pravnih institutov
Glede na ustavna pooblastila federacije in družbeno sprejete opredelitve, da se zagotovi enotna ureditev in uveljavljanje temeljnih pravic delavcev na enotnem gospodarskem območju države, je s predlogom zakona urejeno tole:

1. V temeljnih določbah je splošna definicija delovnega razmerja, v kateri je poudarjeno, da je delovno razmerje prostovoljno razmerje med delavcem in organizacijo oziroma delodajalcem, ki se sklene za opravljanje določenih del in ekonomsko smotne in odgovorne uporabe sredstev, ustvarjanje dohodka oziroma dobička in ustvarjanje osebnega dohodka ter uveljavljanje drugih pravic. Predpisani so tudi način urejanja pravic, obveznosti in odgovornosti delavcev ter da se določbe tega zakona nanašajo tudi na delavce v delovnih skupnostih organov družbenopolitičnih skupnosti, družbenopolitičnih organizacij, družbenih organizacij ter drugih organizacij in skupnosti in na civilne osebe v službi v JLA. Določene so tudi druge pravice, ki jih ima delavec iz dela, kot so: pravica do zdravstvenega varstva, pravica v primeru bolezni, zmanjšanja ali izgube delovne zmogljivosti, pravica do materialne varnosti ter druge pravice med brezposelnostjo. Tako si prizadevamo zagotoviti enotno ureditev in uveljavljanje temeljnih

pravic delavcev na enotnem območju države (1. 2. in 3. člen).

Določene so pravica in obveznost delavca, da se usposablja in izpolnjuje v skladu s potrebami delovnega procesa, ter obveznost delovne organizacije, da materialno in drugače omogoča usposabljanje in izpolnjevanje delavca (4. člen).

2. Na področju sklenitve delovnega razmerja je določeno, da lahko delovno razmerje sklene vsak občan, ki izpolnjuje splošne pogoje, določene s tem zakonom, in pogoje, določene s splošnim aktom in zakonom. V določbah o načinu sklenitve delovnega razmerja je določeno, da se delavec sprejme na delo v skladu s potrebami delovnega procesa v organizaciji delodajalca. Za dela in naloge poslovnega organa in delavca s posebnimi pooblastili in odgovornostmi. S tem lahko vpliva na izbiro delovnega teama, ki mu bo pomagal pri organiziranju in vodenju delovnega procesa, ter doseganju boljših poslovnih rezultatov. Določena je rešitev, da sklene delavec delovno razmerje na podlagi sklepa o izbiri oziroma pogodbe o delu (6., 7., 8., 9. in 10. člen).

Delovno razmerje se sklene za nedoločen čas, v skladu z zakonom pa se lahko sklene tudi za določen čas. Določeno je tudi načelo, da imajo ti delavci vse pravice na delu in iz naslova dela tako kot delavci, ki so sklenili delovno razmerje za nedoločen čas (11. člen).

Določeno je, da se lahko poprej preveri sposobnost delavca za opravljanje del na delovnem mestu, pa tudi po sklenitvi delovnega razmerja s poskusnim delom ter da se lahko prevzame delavec na delo iz ene delovne organizacije v drugo pod pogoji in v primerih, določenih s splošnim aktom. S tem je omogočeno, da se strokovni kadri sprejemajo v skladu z njihovimi sposobnostmi, in omogočena večja mobilnost delavcev (13. in 14. člen).

Določeno je, da se lahko delovno razmerje s pripravnikom sklene za nedoločen čas ali določen čas ter možnost strokovnega usposabljanja pripravnikov za samostojno delo brez sklenitve delovnega razmerja (15. člen).

Določeni so pogoji za začasno in trajno razporeditev delavca v okviru delovne organizacije oziroma v okviru posebnih oblik združevanja dela in sredstev v skladu z znanjem in sposobnostmi delavca in po potrebah dela. Tako je omogočena večja mobilnost delavcev, boljše izkoriščanje dela delavcev in delovnih sredstev. V tem zakonu so precej spremenjeni pogoji za razporejanje delavcev na delovna mesta, in sicer tako, da je določeno, da se morajo delavci razporediti v skladu s svojim znanjem in sposobnostmi. Za delavce, za katere se ugotovi, da nimajo sposobnosti za izpolnjevanje del in nalog, ki so jim zaupane, ali ki trajno ne dosegajo povprečnih delovnih rezultatov, je predpisano, da se razporedijo na druga delovna mesta glede na svoje delovne sposobnosti, če pa takšne razporeditve ne sprejmejo, ali takšnih delovnih mest ni, jim delovno razmerje preneha. Določene so tudi pravice delavca, katerega delo ni več potrebno zaradi tehnoloških ali drugih izboljšav, ki odide na delo v drugo delovno organizacijo in druge pravice iz naslova dela, da bi si zagotovili materialna in socialna varnost delavcem, ki jim ni zagotovljeno delo v drugi organizaciji. Navedeni so enotni temelji za natančnejšo ureditev teh pravic z republiškimi in pokrajinskimi zakoni (16. do 20. člen).

Na podlagi tretjega odstavka 32. člena ustave SFRJ, amandmaja X. točka 13 in amandmaja XXVII. točka 2 je določena možnost združevanja sredstev za zagotavljanje pravic delavca, katerega delo ni več potrebno zaradi tehnoloških in drugih izboljšav, da bi se ustvarile ugodnejše možnosti za zaposlovanje nasploh (21. člen).

S predlaganimi rešitvami bodo zagotovljene:

— konkurenca sposobnosti in znanja, in sicer: ne samo z izbiro ob sklenitvi delovnega razmerja in uvedbe poprejšnje preveritve strokovnih sposobnosti in poskusnega dela, temveč tudi z ustreznimi rešitvami o razporejanju delavca med delovnim razmerjem ter oceno njegove sposobnosti, če nestrokovno opravlja delo

oziroma če ne doseže delovnih rezultatov, ki se navadno pričakujejo,

— mobilnost delavcev v okviru delovne organizacije ter med delovnimi organizacijami, ko je predpisano, da je lahko delavec med delovnim razmerjem začasno ali trajno razporejen na vsako delovno mesto v skladu s potrebami delovnega procesa. Z enakim namenom je uveden tudi institut prevzemanja delavca v drugo delovno organizacijo ter možnost trajne razporeditve delavcev in okviru sistema združevanja delovnih organizacij in začasne razporeditve. Večjo mobilnost delavcev zagotavlja tudi določba, ki daje poslovnemu organu oziroma delodajalcu pooblastilo, da določa o razporejanju delavcev med delovnim razmerjem.

— Normativne možnosti za odpravljanje monopola na delovno mesto in varnost delovnega razmerja in delovnega mesta so možne le, če to opravičujejo delo in delovni rezultati delavca in potrebe delovnega procesa — tako da je stalnost delavca na delovnem mestu odvisna od vestnega, strokovnega, pravočasnega in kakovostnega izpolnjevanja delovnih obveznosti oziroma da so pogoji za stabilnost delovnega razmerja celotni rezultati dela delavca. Tako bo izključen monopol na delovno mesto, poslovodni organ pa bo dobil ustrezna pooblastila, da hitro ustrezno ukrepa, da delovni proces ne bi trpel.

3. Na področju urejanja pravic, obveznosti in odgovornosti delavca so določene osnove za ureditev pravic, obveznosti in odgovornosti delavca, organi, ki odločajo o posamičnih pravicah, obveznostih in odgovornostih delavca ter način uresničevanja posameznih pravic, obveznosti in odgovornosti delavca. Določena je obveznost delavca, da dela in naloge opravlja tako, da ekonomsko smotno in družbeno odgovorno uporablja zaupana sredstva in dosega delovne rezultate (22. člen).

V določbah o delovnem času je predpisano, da delovni čas delavca ne sme biti daljši od 42 ur na teden. Določene so tudi možnosti za skrajšanje delovnega časa oziroma za delo, daljše od polnega delovnega časa (23. člen).

Navedene so zakonske osnove za pre-razporeditev in urejanje razporeditve delovnega časa v skladu s potrebami delovnega procesa in boljšim izkoriščanjem delovnih sredstev (24. in 25. člen).

Na podlagi 8. člena Zakona o referendumu in drugih oblikah osebnega izjavljanja, 438. in 444. člena ZZD, 40., 42. in 44. člena Statuta TOZD Ploščati program in TOZD Okrogli program delavska sveta teh TOZD razpisujeta

referendum

za glasovanje o predlogu Pravilnika o osnovah in merilih delitve osebnih dohodkov in skupne porabe

Referendum bo v sredo, 12. julija 1989, od 5. do 17. ure na stalnih glasovalnih mestih v TOZD.

Jesenice, 26. junija 1989

Predsednika delavskih svetov
TOZD Ploščati program — Janko Bernik
TOZD Okrogli program — Janez Kosmač

IV. Materialni stroški v zvezi z delom in opravljanjem dela

1. Regres za prehrano med delom	457.336
2. Nagrade za uspešno opravljeno proizvodno delo z delovno prakso	
— učenci	228.668
1. letnik	274.401
2. letnik	343.002
3. letnik	388.735
4. letnik	1.372.007
— študenti	1.829.342
1. in 2. letnik	
3. in 4. letnik	
3. Dnevnice za službeno potovanje v državi	
— cela dnevica nad 12 ur	123.337
— polovična dnevica od 8 do 12 ur	62.902
— mini dnevica nad 6 ur, če se potovanje začne dve uri pred začetkom delovnega časa ali konča dve kasneje	
4. Prenočnina (predložen račun, razen za hotel luksuzne kategorije)	107.920
— prenočnina v luksuznem hotelu	46.251
— prenočitev brez računa	
5. Terenski dodatek (nastanitev, prehrana za delo na terenu)	
6. Kilometrina	2.280
7. Prevoz na delo	cena javnega prevoza
8. Ločeno življenje	1.600.675

V. Pravice člana ZSS

(kategorije, ki se ne uresničujejo v samoupravnih splošnih aktih in so za informacijo članom ZSS)

- pravica do brezplačne pravne pomoči in varstva,
- pravica do sindikalne pomoči v primeru večje nesreče člana ZSS ali njegove družine, v primeru boleznih oziroma ko zaprosi za pomoč,
- da zahteva pomoč organizacij in organov sindikata, kadar so kršene njegove samoupravne, človečanske in državljanske pravice,
- da dobi varstvo sindikata pri uveljavljanju pravice do dela in pravice iz dela.

Vprašanja in odgovori

1. VPRAŠANJE: Kaj se všteta v delovno dobo?

ODGOVOR: Faktor delovne dobe se kot dodatek izplačuje vsak mesec v akontaciji osebnega dohodka za živo delo. Ker je doslej različno urejeno, smo predlagali poenotenje na minimalnih zahtevah sindikata in sicer 0,5 % akontacije osebnega dohodka za živo delo za vsako izpolnjeno leto delovne dobe. V delovno dobo se upoštevajo delovno dobo po zakonskih določilih, v delovno dobo kot osnovo se ne štejeta dokupljena in beneficirana delovna doba. Ta osnova velja tudi za jubilejne nagrade, opredeljene v sindikalni listi.

2. VPRAŠANJE: Regres za letni dopust smo izplačali na osnovi ovrednotenega povprečja. Sindikalna lista pa opredeljuje trimesečno povprečje. Ali lahko izplačamo razliko za regres za letni dopust?

ODGOVOR: Prav gotovo je to stvar samoupravnih odločitev. Priporočamo pa, da razliko med regresom za dopust obračunate na osnovi trimesečnega povprečja in povprečja četrtega na dan izplačila regresa. Razliko naj bi izplačali kot dokončen obseg letnega regresa za letni dopust. Enako načelo priporočamo pri vseh izplačilih sredstev skupne porabe.

3. VPRAŠANJE: Prosimo, da natančneje obrazložite odpravnine iz točke III/5 Sindikalne liste.

ODGOVOR: Odpravnina je usmerjena v produktivno zaposlovanje delavcev. Če delavec, ki je tehnološki ali ekonomski presežek in mu v povprečni čakalni dobi na zaposlitev ni moglo ponuditi novega delovnega mesta ter se delavec odloči, da sam ureši svojo zaposlitev (samostojno delo, kmet kooperant, vlaganje v mešano podjetje), se delavcu izplača odpravnina. Odpravnine ne izključuje kapitalizacija nadomestila, ki delavcu pripada za čas brezposelnosti. Če je organizacija v stečaju, naj sindikat zahteva, da se odpravnine vključi v stečajno maso.

Kakšno orodjarno potrebujemo?

(Nadaljevanje z 1. strani)

brez pomena, če pred tem ne odgovorimo na vprašanje, ali v Železarni orodjarno potrebujemo in če jo, kakšna naj bo?

»Kdo se bo še toliko ukvarjal s stari napravami, ki jih je v Železarni še veliko, če ne mi«, pravijo orodjarji. »Če bi imeli možnost ekonomske osamosvojitve, bi sami kaj hitro uredili vse svoje težave, od prostorskih do tistih s strojnimi parkom, kadri in nagrajevanjem, pa tudi dela nam ne bi primanjkovalo.«

V sklop orodjarne spada tudi finomehanična delavnica. Finomehanik Lado Uršič nam je v zvezi s svojim delovnim mestom dejal: »Lahko je ukiniti katerikoli oddelek ali delovno mesto v Železarni, tudi moje, vendar menim, da so stroški, ki jih ima Železarna zaradi mojega delovnega mesta, zanemarljivi v primerjavi s stroški, ki bi jih imeli, če bi vse mehanske pisalne in računske stroje dajali v popravilo izven Železarne, denimo v Kranj, kjer je prva finomehanična delavnica. Po normativu bi tukaj morali imeti tri finomehanike, sedaj delava le dva. Vse mehanske pisarniške stroje v Železarni skoraj v celoti popraviva sama. Na področju elektrike pa nekoliko zaostajamo. Pošiljal sem že vloge za udeležbo na nekaj seminarjih v zvezi z elektriko, pa ni odgovora nism dobil. V zadnjem času v Železarni ne kupujemo več toliko elektronskih pisalnih strojev, ker so predragi, stihajsko pa kupujemo elektronske računske stroje, namesto da bi se odločili za stroje določene firme in bi zanje imeli na razpolago tudi rezervne dele.«

Z orodjarno največ sodelujejo asistenti za delovne naprave v posameznih obratih. Jani Pirč, ki to delo opravlja v Valjarni debele pločevine, nam je na vprašanje, ali v Železarni potrebujemo orodjarno, odgovoril: »Ne morem si predstavljati Železarne brez orodjarne. O tem, da bi jo ukinili, raje ne razmišljajmo. V orodjarni za naš obrat izdelujejo avtomate za žigosanje in žigosne številke, ki se uporabljajo

na OTOF progi in v adjustaži; popravljajo mikrometre, ročne in parne, ter ročno orodje; menjavajo zobata kolesca v brusikah; popravljajo pakirne stroje za oddelek odpreme. Med specialna dela pa spada popravljanje trpač za sekatorje s plazmo in sodelovanje pri remontih, kjer tudi opravljajo specialna dela na servomotorjih in zračnih loputah...

Ko bi morali zunaj Železarne iskati izvajalce za vsa ta dela, bi najbrž pora-

bili veliko več časa, pa tudi dražje bi bilo, kljub temu, da bi morali ves material prinesiti iz Železarne. Mislim, da ekonomske posledice ukinitve orodjarne niso dovolj raziskane.« Tako mislijo delavci orodjarne in tisti, ki z njimi neposredno sodelujejo. Kaj o tem mislijo tisti, ki načrtujejo prihodnost Železarne, pa bomo objavili v eni prihodnjih števil našega glasila.

Dare Bradasjka

Skupinsko kasko zavarovanje tudi za delavce Železarne

Pred dnevi je naša delovna organizacija sklenila z Zavarovalno skupnostjo Triglav, Gorenjsko območno skupnostjo Kranj, Poslovno enoto Jesenice, osnovno zavarovalno polico za skupinsko kasko zavarovanje osebnih avtomobilov. S tem omogočamo vsem zaposlenim v Železarni Jesenice, da lahko svoje vozilo kasko zavaruje pod bistveno ugodnejšimi pogoji kot sicer.

Gre namreč za to, da je Zavarovalna skupnost Triglav v tej obliki kasko zavarovanja poleg 10 % popusta, ki je veljal že dosedaj (člani AMD), dodala novo ugodnost, zlasti glede plačevanja zavarovalne premije. Le-to bodo vsi tisti, ki bodo svoje vozilo sicer individualno zavarovali, so pa delavci Železarne Jesenice, lahko plačevali mesečno — v 12 obrokih, ne da bi jim Zavarovalna skupnost za to obračunala doplačilo premijo oziroma obresti. Na osnovi izjave sklenitelja zavarovanja (administrativne prepovedi) bo naša služba mesečni obrok obračunala ob izplačilu osebnega dohodka in ga nakazala zavarovalnici.

Kaj je kasko zavarovanje? Vsi vozniki motornih vozil se dobro zavedamo, da je prav osebni avto najbolj dinamično in s tem tudi najbolj nevarno sredstvo, s katerim v vsakdanjem življenju upravljamo. Ker je tudi zelo drago, pogosto razmišljamo, kaj storiti, da bi se obvarovali pred ekonomskimi posledicami, ki bi nastale, če bi se nam slučajno pripetila prometna nezgoda, o katerih dnevno čitamo. Kaj hitro se namreč lahko zgodi, da ostanemo brez vozila, ker ga finančno nismo sposobni popraviti oziroma zamenjati, če je bilo v prometni nezgodi uničeno. In prav v takih primerih nas kasko zavarovanje lahko reši iz hude stiske, ker zavarovancu finančno nadoknadi škodo, ki je nastala na vozilu zaradi: prometne nezgode, padca oziroma udarca katerega predmeta na vozilo, požara, strele, toče, viharja itd., tatvine bodisi celega vozila ali njegovih sestavnih delov, namernega poškodovanja drugih, poplave itd.

Ob nastanku zavarovalnega primera je Zavarovalna skupnost dolžna zavarovancu povrniti tudi reševalne stroške in prevoz vozila do najbližje delavnice, ki je poškodbo na vozilu sposobna kvaliteto odpraviti. V tej paleti zgornj naštetih nevarnosti je razen obrabe in takozvanih škod (okvare na motorju, počenje gume ipd.), praktično zajeto prav vse, kar naše vozilo ogroža.

Svoje vozilo lahko zavarujemo tako, da nam Zavarovalna skupnost povrne nastalo škodo v celoti, ali pa, da del škode nosimo sami. Soudeležba oziroma franšiza, kot jo v vsakdanjem pogovoru običajno imenujemo, lahko znaša 1,2,4,8 ali 16 % od nabavne vrednosti vozila, ki jo opredelimo na dan sklenitve zavarovanja. Od izbrane franšize in nabavne vrednosti vozila zavisi višina zavarovalne premije, ki jo mora zavarovavec plačati za sklenjeno zavarovanje. Seveda pa ta za vse ni enaka. Vsem tistim, ki v preteklem letu oziroma več letih niso prijavili škodnega primera, zavarovalnica namreč priznava določen popust na premijo — bonus, ki se letno povečuje za 10 % in znaša lahko največ 50 %. Obratno pa morajo vsi ostali, ki so zavarovalnici v enem zavarovalnem letu prijavili več en škodni primer, doplačati določeno dodatno premijo — malus.

Omeniti velja še to, da bo Zavarovalna skupnost priznala vsem, ki svoje vozilo prvič kasko zavarujejo, določen procent bonifikacije, že vnaprej. To zavisi od eventualne bonifikacije, ki jo ima vsak posameznik pri obveznem zavarovanju (zavarovanju avtomobilske odgovornosti) za to vozilo in znaša lahko od 10 do 30 %.

Vsi, ki želite svoje vozilo kasko zavarovati, lahko dobite pri našem strokovnem sodelavcu Francu Ravniku (☎ 20-23) obrazec Prijava za sklenitev skupinskega kasko zavarovanja, ki jo izpolnete in vrnete. Nato vas bo na domu obiskal zastopnik Gorenjske območne skupnosti Kranj, Poslovne enote Jesenice, s katerim boste zavarovanje vašega vozila dokončno uredili. Plačati boste morali tudi prvi mesečni obrok premije.

Obvestila kolektivu

Razpored dežurnih Železarne

3. julija, Roman SMOLEJ, FRS, Jesenice, Heroja Verdnika 36, ☎ 83-777.
4. julija, Martin SKETA, TOZD Ploščati program, Bled, Alpska 1, ☎ 77-130.
5. julija, Lado SKETA, strokovni svetovalec PO, Bled, Alpska 1, ☎ 77-136.
6. julija, Albina VUŠAR, DSSS, Jesenice, Blejska Dobrava 16 b, ☎ 84-403.
7. julija, Franc VUŠAR, TOZD Okrogli program, Zirovnica, Rodine 51, ☎ 80-035.
8. julija, Ivan VOH, splošni sektor, Jesenice, Tavčarjeva 8, ☎ 83-226.
9. julija, Valentin MARKEŽ, Vzdrževanje, Jesenice, C. talcev 4 b, ☎ 83-345.
10. julija, Ivanka ZUPANČIČ, TOZD Družbeni standard, Jesenice, C. revolucije 2 b, ☎ 81-655.
11. julija, Emil AŽMAN, sektor inženiring, Zirovnica, Breg 129, ☎ 80-318.
12. julija, Slavko AŽMAN, SRR, Bled, Rikljeva 11.
13. julija, Tomaž KAVČIČ, PVT, Radovljica, Langusova 39.
14. julija, Janez BEGES, Elektrode, Lesce, Na trati 59, ☎ 74-766.
15. julija, Janez RIČEK, TOZD Talilnice, Jesenice, Udarna 9, ☎ 83-193.
16. julija, Franc BRELJ, TOZD Tehnične dejavnosti, Jesenice, Kurirska 3, ☎ 81-612.

Dežurni za vzdrževanje v Železarni

Datum:	Dnevni:	Nočni:
Ponedeljek — 3. 7.	Jože Ravnik	Janez Arh
Torek — 4. 7.	Ivo Leban	Rajko Petraš
Sreda — 5. 7.	Franc Bassanese	Ales Robič
Četrtek — 6. 7.	Franc Zupančič	Janez Falešič
Petek — 7. 7.	Miroslav Zupan	Klavdij Mlekuz
Sobota — 8. 7.	Alojz Varl	Marijan Trontelj
Nedelja — 9. 7.	Miha Šlibar	Adam Kovač
Ponedeljek — 10. 7.	Zdenko Cund	Marijan Pintar
Torek — 11. 7.	Mitja Kersnik	Božidar Černe
Sreda — 12. 7.	Pavel Zmitek	Berti Krapež
Četrtek — 13. 7.	Mitja Benedičič	Stane Eržen
Petek — 14. 7.	Pavel Zupan	Zvonko Medja
Sobota — 15. 7.	Anton Burja	Karel Koblar
Nedelja — 16. 7.	Franc Novak	Janez Kovač

Služba obratne ambulante

Od 3. do 8. julija bodo delale naslednje obratne ambulante:
DOPOLDNE: IV. obratna ambulanta — dr. Ivica Vreš.
Dispanzer za bore od 7. do 8. ure.
POPOLDNE: I. obratna ambulanta — dr. Metod Rešek. V ponedeljek, 3. julija, in torek, 4. julija ne dela.
V soboto, 8. julija, samo dopoldne: I. obratna ambulanta — dr. Metod Rešek.
ZOBNE AMBULANTE:
DOPOLDNE: I. zobna ambulanta — v. dent. Viktor Stražišar.
POPOLDNE: III. zobna ambulanta — dr. stomat. Ljudmila Gasar — Krivec. (3. in 4. julija ambulanta ne dela)
V soboto, 8. julija, samo dopoldne: III. zobna ambulanta — dr. stomat. Ljudmila Gasar — Krivec.
Od 10. do 15. julija bodo delale naslednje obratne ambulante:
DOPOLDNE: I. obratna ambulanta — dr. Metod Rešek in II. obratna ambulanta — dr. Alenka Katnik.
POPOLDNE: IV. obratna ambulanta — dr. Ivica Vreš.
Dispanzer za bore od 13. do 14. ure.
V soboto, 15. julija, samo dopoldne: IV. obratna ambulanta — dr. Ivica Vreš.
ZOBNE AMBULANTE:
DOPOLDNE: I. zobna ambulanta — v. dent. Viktor Stražišar in III. zobna ambulanta — dr. stomat. Ljudmila Gasar — Krivec.
POPOLDNE: II. zobna ambulanta ne dela.
V soboto, 15. julija, zobna ambulanta ne dela.
V kartoteki obratne ambulante sprejemamo knjižnice dopoldan od 6. ure do 10.30, popoldan od 12. ure do 17.30.
Urgentna ambulanta sprejema nujne primere neprekinjeno od 6. do 20. ure.

Dežurni v Vatrostalni

1. in 2. julija, Anton MOHORČ, Jesenice, Kurirska 1 a, ☎ v službi 83-281.
 3. in 4. julija, Rife JASAREVIČ, Jesenice, Kurirska 1 a, ☎ doma 83-831, ☎ v službi 83-916.
 8. in 9. julija, Borut VEBER, C. revolucije 11, ☎ v službi 83-281.
- Dežurni Vatrostalne je v soboto od 6. do 12. ure na delovnem mestu, v prostem času do ponedeljka do 6. ure jutraj pa je dežurni dosegljiv na domu.

Obvestilo mladim v DSSS!

Mladinke in mladinci OO ZSMS DSSS bomo v četrtek, 29. junija, ko bomo na referendumu glasovali o pravilniku za delitev osebnega dohodka, volili tudi člane predsedstva OO ZSMS DSSS. Na vseh oglasnih deskah v DSSS bo objavljena kandidatna lista z imeni eviden-tiranih članov za predsedstvo OO ZSMS. Izvoliti moramo 11-člansko predsedstvo.

Mladinke in mladinci, udeležite se referenduma in volitev v čimvečji številci!
Predsednica OO ZSMS DSSS
Dina Čatač

Določena je možnost, da se sklene delovno razmerje z delovnim časom, ki je krajši od polnega delovnega časa, za vse delavce, pa tudi pravica delavca, ki je sklenil delovno razmerje z delovnim časom, krajšim od predpisane polnega delovnega časa, da sklene delovno razmerje v več delovnih organizacijah oziroma pri več delodajalcih, da bi dosegel polni delovni čas. Predpisano je, da sme delavec, ki dela v eni delovni organizaciji s polnim delovnim časom, v primerih in pod pogoji, določenimi s splošnim aktom, delati v drugi delovni organizaciji (26. člen).

V določbah o počitkih in dopustih je določena obveznost delavcev v organizaciji, da s splošnimi akti določijo in zagotovijo pravico delavcev do počitka med delom, počitka med zaporednima delovnima dnevnoma, tedenski počitek in letni dopust, najmanj v obsegu, določenem z zakonom in ratificiranimi konvencijami MOD. Določena je tudi pravica delavca do odsotnosti z dela ob nadomestilu in brez nadomestila osebnega dohodka (27., 28., 29., 30., 31. in 32. člen).

Določeno je tudi, kdaj delavcu miruje delovno razmerje, ter pravica delavca, da se vrne v delovno organizacijo. Prav tako je določeno, da mora delovna organizacija po vrnitvi sprejeti delavca na delo in ga razporediti na delovno mesto, ki ustreza znanju in sposobnostim (33. in 34. člen).

Določene so temeljne pravice delavcev s področja varstva pri delu in obveznost delovnih organizacij, da omogočijo varne delovne pogoje, tako da sprejemajo predpisane ukrepe in normative za varstvo pri delu (35. in 36. člen ter prvi odstavek 37. člena).

V skladu s rešitvami iz ratificiranih mednarodnih konvencij je zagotovljeno varstvo delavcev, mlajših od 18 let, in varstvo delavcev pred delom na posebno težkih delih in ponori ter preprečevanje delavca od polnega delovnega časa, in pomoči za delavke med nosečnostjo ali delavke z otrokom do dveh let starosti. Določena je pravica do porodniškega dopusta najmanj 180 dni nepretrgoma in pravica, da dela s polnovo delovnega časa, dokler otrok ne dopolni enega leta starosti oziroma dokler ne dopolni treh let, če je otroku po mnenju pristojnega zdravstvenega organa potrebna nega.

Določeno je tudi varstvo delavcev, pri katerih nastane invalidnost (38, 39., 40., 41., 42., 43., 44., 45., 46. in 47. člen).

Glede načela enakosti je določeno, da ustvarja delavec osebni dohodek v sorazmerju s prispevkom pri ustvarjanju dohodka oziroma dobička.

Navedene so skupne osnove in merila za pridobivanje osebnega dohodka, ki se nato razdeljuje na splošni akti.

Določeno, da se osebni dohodek zaradi zagotavljanja ustrezne socialne in materialne varnosti delavca kot akontacija osebnega dohodka začasno ugotavlja in izplačuje mesečno (drugi odstavek 48. člena).

Določeno je, da delavec poleg osebnega dohodka ustvarja pod pogoji in v višini, določeni z zakonom in splošnim aktom, tudi določena nadomestila osebnega dohodka med odsotnostjo z dela (med začasnim delovno nezmožnostjo, odsotnostjo z dela ob nadomestilu osebnega dohodka, letnim dopustom, prazničnimi dnevi, ko se ne dela, ob strokovnem usposabljanju ipd.) ter nadomestila med uveljavljanjem pravice iz naslova preostale delovne zmožnosti (49. člen).

V skladu z ustavnim načelom zagotavljanja materialne in socialne varnosti delavcev in obveznostmi, prevzetimi z mednarodnimi konvencijami, je določeno, da pripada delavcu iz naslova dela za redni delovni čas osebni dohodek najmanj v določeni višini, pri čemer bo višina za zaimenega osebnega dohodka natančneje določena z zakonom in splošnim aktom (50. člen).

Glede na načelo solidarnosti je določeno, da uporabljajo delavci sredstva za neposredno skupno porabo, da bi sodelovali pri kritju določenih socialnih in drugih potreb delavcev, zlasti tistih z nižjim osebnim dohodkom, v skladu z osnovami in merili, določenimi z zakonom in splošnim aktom — regres za letni dopust, odpravnina, solidarne pomoči delavcem in njegovim družinskim članom, jubilejne nagrade idr. (51. člen).

Določene so tudi druge oblike motivacije delavcev (52. člen).

4. V določbah o odgovornosti za izpolnjevanje delovnih obveznosti so osnove za samoupravno ureditev hujših in lažjih kršitev delovnih obveznosti. Določeni so disciplinski ukrepi, ki se lahko izrečejo za kršitve delovnih obveznosti, ter krši-

tve delovnih obveznosti, za katere se po zakonu izreče ukrep prenehanja delovnega razmerja. S tem bosta zagotovljeni tudi temeljni principi: enakost in izpolnjevanje del in nalog, končno pa bomo odpravili tudi mnenje, da je zaposlenost v naših razmerah svojevrstni privilegij in da je delavcu delovno razmerje zagotovljeno ne glede na njegov odnos do dela (53., 54., 55., 56. in 57. člen).

Določeno je, da delavci delovnih obveznosti ter drugih kršitev delovne discipline, ugotavljanje odgovornosti in izrekanje ukrepov so z zakonom določeni disciplinski organi prve stopnje — poslovojni organi in disciplinska komisija in drugi organi, ki so pristojni za disciplinsko komisijo, določena s splošnim aktom (58. člen).

Določeno je, da disciplinska komisija oziroma senat disciplinske komisije ne sme imeti manj kot tri člane, ter način njihove izvolitve. Določeni so tudi organi, pristojni za začetek postopka, in obveznost pristojnega organa, da začne postopek za razrešitev poslovnostnega organa in delavca s posebnimi pooblastili in odgovornostmi, če v predpisnem roku ne vloži zahteve za začetek disciplinskega postopka. Popolneje je urejen disciplinski postopek, način njegovega vodenja in izrekanje disciplinskih ukrepov (59., 60., 61., 62. in 63. člen).

Določeni so pravica do ugovora delavca oziroma vložitve zahteve za začetek disciplinskega postopka zoper disciplinski sklep prve stopnje in roki za vložitev ugovora in za odločanje v zvezi z ugovorom (64. in 65. člen).

Določeni so zastarani roki za začetek in vodenje postopka ter izbris izrečenih ukrepov (66. in 67. člen).

Natančneje je urejen institut odstranitve delavca z delovnega mesta, na katero je bil razporejen, ali iz delovne organizacije. Poslovodnemu organu ali drugemu pooblaščenemu delavcu je čuno pooblastilo, da sme v izjemnih primerih z neposrednim ustnim ali pisnim nalogo odstraniti delavca z delovnega mesta ali iz organizacije (68. člen).

Določena je odgovornost delavca za škodo, ki jo povzroči, obveznost organizacije, da zahteva povračilo škode od delavca, možnost posameznega povračila škode ter odgovornost organizacije za škodo, ki jo povzroči delavec drugi osebi. Dolo-

čena je tudi odgovornost organizacije za škodo, ki jo delavec utрпи pri opravljanju delovnih obveznosti (69., 70., 71. in 72. člen).

Z določbami o določitvi pravic, obveznosti in odgovornosti delavca je zagotovljen enoten sistem urejanja delovnih razmerij za vse oblike lastnine proizvodnih sredstev. To je zagotovljeno z enotno ureditvijo temeljnih pravic, obveznosti in odgovornosti, s čimer se uveljavlja delo tudi v drugih lastniških oblikah gospodarjenja, s tem pa so izenačene vse oblike gospodarjenja, le-ta pa se v bistvu obravnavajo tako kot družbena podjetja, kar je tudi eden izmed glavnih pogojev za zagotavljanje enotnega tržišča na splošno, pa tudi tržišča delovne sile. Na teh osnovah temeljijo tudi rešitve o: določanju pravic, obveznosti in odgovornosti delavcev; varstvu delavca in varstvu njegovih pravic; delovnemu času; počitkih in dopustih; osebnih dohodkih, nadomestilih in drugih oblikah motivacije delavca.

Z opredelitvami v zvezi z manjšim številom disciplinskih ukrepov, predpisovanjem najučinkovitejših disciplinskih ukrepov (denarna kazen in prenehanje delovnega razmerja) in možnostjo, da disciplinski ukrep izreče poslovodni organ oziroma delavec s posebnimi pooblastili in odgovornostmi, se bo disciplinska odgovornost hitreje ugotavljala. Poleg tega je popolnoma urejen disciplinski postopek, s čimer je izrazito zmanjšan normativizem na tem področju v splošnih aktih.

Prav tako so s popolno ureditvijo disciplinskega postopka odpravljani procesni pomisleki ter ovire pri vodenju postopka, kot pogost razlog, da sodišča združene dela razveljavijo disciplinske odločbe.

5. V določbah o prenehanju delovnega razmerja so določene osnove in primeri, ko delavcu preneha delovne razmerje ob njegovem soglasju in brez njega. Predpisano je tudi, da lahko delavec, ki je izpolnil pogoje za osebno pokojnino, ostane v delovni organizaciji, če po sklepu pristojnega organa upravljanja organizacije oziroma delodajalca v skladu z zakonom in splošnim aktom. Ta rešitve bo gospodarskim in drugim subjektom omogočila, da v vsakem konkretnem primeru, glede na svoje potrebe po delavcih, ustrezno odločijo v skladu z zakonom in splošnim aktom. Prav tako se upoštevajo posebnosti posameznih republik oziroma pokrajin

in omogoča, da se to vprašanje natančneje uredi z zakonom in splošnim aktom (74. člen).

Določeno je tudi, kdaj delavcu preneha delovno razmerje po zakonu samem, in prenehanje delovnega razmerja, če je uveden postopek za prenehanje organizacije, ter možnost prenehanja delovnega razmerja delavcu, če organizacija ne uporablja ekonomsko smotno in odgovorno sredstev za ustvarjanje dohodka oziroma dobička, če je uveden sanacijski postopek ali postopek za stečaj, pod pogoji, ki so določeni z zakonom.

6. Na področju varstva pravic delavcev je z zakonom določena pravica delavca do varstva svojih pravic pri pristojnem organu v delovni organizaciji, pristojnih sodiščih, družbenih, pravobramskih, samoupravljanja, inspekcijskih organih in drugih pristojnih organih, roki za vložitev zahteve ter roki za odločanje o vloženih zahtevah (78., 79., 80., 81., 82. in 83. člen).

7. V določbah o kolektivnih pogodbah so v skladu z amandmajema XV in XXI k ustavi SFRJ s predlogom zakona določeni subjekti za sklenitev kolektivnih pogodb, obvezna vsebina kolektivnih pogodb, pravilo, da se sklepajo v pisni obliki za določen in nedoločen čas, možnost odpovedi kolektivne pogodbe, njeno registriranje pri pristojnih organih družbenopolitične skupnosti in objavljanje v uradnem glasilu.

Določeno je, da kolektivne pogodbe ne smejo vsebovati določb, po katerih imajo delavci manjše pravice, ali z njimi določiti manj ugodne delovne pogoje od tistih, ki so z zakonom določeni za delavce v družbenem sektorju (84., 85. in 86. člen).

Predpisano je tudi, da je treba skleniti pogodbo o delu z vsakim delavcem preden le-ta začne delati na podlagi kolektivne pogodbe (87. člen).

8. V kazenskih določbah so določeni prekrški in denarne kazni za kršitev posameznih določb zakona za organizacijo in odgovorno osebo, katerih višina je določena v skladu z družbeno nevarnostjo posameznih prekrškov in v razponih, določenih z zakonom o prekrških, s katerimi se kršijo zvezni predpisi (88. in 89. člen).

9. V prehodnih in končnih določbah je določen rok za usklajevanje splošnih aktov s tem zakonom (90. člen).

Čas bo pokazal, kam nas bodo pripeljale take odločitve

Na moj prispevek, objavljen v 23. številki Železarnja, v katerem sem obravnaval ukinitve nočnega dežurnega ključavničarja za žerjave, mi je napisal pojasnilo obratovodja Strojno gradbenih delavnic, Janez Faletič. Ker sem s tem pojasnilom le delno zadovoljen, sem sklenil, da se ponovno oglašim.

Že na začetku je avtor postavil vprašanje, kam nas je pripeljalo, ker do sedaj ni bilo takšnih odločitev. Kaj je mislil s tem, ne vem točno. Če pa so bili za določene težave v Železarni krivi prav ti, nočni dežurni ključavničarji za žerjave, potem je kar prav, da smo jih ukinili. Nihče namreč nima pravice delati nekaj, kar škodi kolektivu. Vsaj tako sem razumel ta del pojasnila.

Avtor pravi, da ima seveda vsak posameznik pravico do lastnega mišljenja, tudi o zadevah, ki se ga neposredno ne tičejo. No, tu se z njim ne strinjam v celoti, saj se me stvari še kako tičejo. Kot skupinovodja elektro vzdrževalcev naj povem, da vedno, kadar pride do okvare na žerjavih, pokličejo najprej nas. Ko ugotovimo okvaro, čeprav mehaniko, nas proizvodni obrati silijo, češ, zakaj stvari ne popravimo. Ni še mesec od takrat, ko je pregorel motor na konzolnem dvigalu na Vaugtu stroju v obratu Žičarna. Dežurna elektricarja sta zamenjala motor. Ključavničar za žerjave bi moral le še montirati zaveso in delo bi bilo dokončano. To sta povedala tudi izmenske mu delovodji v Žičarni. Tega pa je zgrabila panika, klical je domov vodjo proizvodnje tega obrata, ta pa našega delovodjo na dom, češ da nočemo usposobiti dvigala. Ker se je vse to dogajalo okoli 21. ure, je seveda delo ostalo nedokončano, vendar ne po naši krivdi. Na nočni izmeni ni več ključavničarja za žerjave in stroj je imel osem ur za stoja. Na tem stroju so vlekli žico za potrebe pocinkovalnice, katere prav zaradi velikih naročil obratuje tudi vse sobote in nedelje na tri izmene.

Avtor pravi, da nima namena niti časa polemizirati z menoj glede mojega članka. To je narobe, tovariš Faletič. Vodi delavci bi morali vedno najti

čas za takšne polemike, saj tudi v delavskih glavah ni vedno samo slama. Jaz si vzamem čas za pisanje, včasih tudi pozno v noč, in ni mi žal.

V nadaljevanju mi je prišepnil kratak nasvet o tem, da bomo vsi prišli na vrsto. No, o tem ne dvomim, vsaj glede mene ne. Vedno sem bil prepričan, da bomo ob odpuščenju z dela prvi na vrsti domačini, posebno taki, ki ne znajo in nočemo brzdati svojega jezika. Tako prakso je imela že pred vojno KID.

Pri dejstvih, ki jih avtor navaja v desetih točkah, se ne bi podrobneje zadrževal razen pri nekaterih. V 8. točki je zapisano, da je pri pretrganju vrvi nekaj hudo narobe, subjektivna krivda pa dokazljiva v 90 %. Spet moramo navesti primer iz proizvodnje. Pred časom je prišlo do nenadnega pretrga vrvi na enem od dvigal v novi lužilnici v HVŽ, na nočni izmeni, okoli 23. ure. Kavelj z nekaj tonami vložka je padel v peč na koncu linije, kar je bila pravzaprav sreča v nesreči. Če bi se to zgodilo nad lužilno banjo, bi prišlo do prebitja, ker je banja plastična, in s tem do izlita nekaj ton kisline. Zastoj bi bil od deset do štirinajst dni. Okvaro so popravili naslednji dan, delavci Žičarne, ki so prišli zjutraj ob 6. uri na delo, pa so morali domov, ker ni bilo zluženega vložka. Manjkajočo dnino smo nadoknadili na prosto soboto. Kot epilog k temu dogodku naj povem, da so bile istega dne dopoldan vse vrvi pregledane in ugotovljeno je bilo, da v redu, čeprav je rok za njihovo zamenjavo že potekel. Torej, nenadni pretrgi vrvi večjega premera, česar marsikdo sploh ne bi verjel.

V 9. točki je avtor celo v dilemi, ali je pri menjavah motorjev sploh potreben

ključavničar za žerjave. Ne vem, ali res ne ve, da je mehanika vez med motorjem in reduktorjem mehanika sklopka, katero razstavijo in sestavijo dežurni ključavničarji za žerjave. Če tega ni, se motor vrti v prazno, vsaj to mu mora biti jasno.

V zadnji točki pa pravi, da ve za obrat, kjer so glavni vzrok za zastoj neopravičeni izostanki žerjavovodij. No, tu ne bi smeli biti težav. Disciplinirana komisija bi jim na osnovi prijave lahko izrekla ukrep prenehanja delovnega razmerja. Ker pa imamo vsaj nekega sto delavcev preveč, bo nekatere od teh lahko usposobila za delo z žerjavi. Toliko o tem.

Prav ob koncu pojasnila je avtor zapisal črnogledno napoved o naši prihodnosti, kar mu še kako verjamem. Torej so takšne spremembe, kot je ukinitve nočnega dežurnega ključavničarja za žerjave, nepomembne. Bomo videli, kaj bo takrat, ko se bo v enem od obratov pojavil problem zaradi okvare na žerjavu na nočni izmeni. Pustimo času čas, pa bomo videli, kaj bo. Pravi, da se bova v prihodnje oba čudila, ne samo drugim, ampak celo sebi, kaj vse nas še čaka. Tudi o tem ne dvomim, saj skoraj ne mine leto, da ne bi kak posameznik »eksperimentiral« z raznimi reorganizacijskimi spremembami na področju proizvodnje do vzdrževanja, nemalokrat v škodo celotnega kolektiva. Ob tem se nehoti spomnim na tisti znani rek Operacija je uspeša, pacient umrl. Mislim pa, da bi glede kadrovske zasedbe v naši Železarni največ naredili s tem, da bi v doglednem času zmanjšali število neproizvodnih delavcev vsaj za polovico. To bi v takšnem kolektivu, kot je naša Železarna, na zahodu naredili v nekaj dneh.

Naj bo za danes dovolj. Ko bo prišlo do prvih težav glede obratovanja žerjavov na nočni izmeni, se bom pa sept

Janko Fon

Negotova usoda vratarke samskih domov

Kadrovske spremembe v železarni in ukinjanje nekaterih delovnih mest so med delavci, ki so postali tehnološki višek, povzročile nemalokrat precej nezadovoljstva. Eden takih viškov smo od 1. julija 1989 tudi vratarke samskih domov.

Predvidena je postopna ukinitve samskih domov, čeprav ti zaenkrat še obstajajo. Vratarke, zaposlene v teh domovih, smo delavke Splošne varnostne službe Železarne Jesenice, vendar imamo občutek, da nas vodja, Florjan Mejša, nima za svoje sodelavke. Kako naj si drugače razlagamo, da so nam bila ukinjena zaščitna sredstva (halje) in da vsa ta leta nismo imele možnosti tople malice. Svoje delo smo vseskozi opravljale vestno, na tri izmene. Tudi glede koriščenja letnega dopusta smo se dogovarjale same in, če je bilo potrebno, delale tudi po 16 ur na dan. Verjetno marsikdo misli, da delo vratarke v samskem domu ni nič posebne, vendar ni tako. Ne vemo, kdo in v čigavem interesu je predlagal ukinitve naših delovnih mest.

Ko smo izvedele za ta sklep, smo poslale pritožbo na Delavski svet Železar-

ne Jesenice in na KOOS Železarne, vendar odgovora nismo dobile. Upale smo, da nas bo kot svoje članke zaščitil in zagovarjal vsaj sindikat, vendar je bilo naše upanje zaman. Torej v naši Železarni delavci niso vredni niti toliko, da bi jim pristojni samoupravni organi ali sindikat odgovorili na njihovo pritožbo!

Ponudili so nam delo v obratu družbene prehrane (za nedoločena dela), vendar s pogojem, da se nam vzameta dve plačilni kategoriji, kar je bilo mneneje Janeza Poljšaka. Znano nam je, da so delavci, ki imajo visoke plačilne kategorije in ki so postali tehnološki višek, kljub spremembam delovnega mesta obdržali isto plačilno kategorijo. Zakaj so v Železarni dvojna merila? Tako nekako na eno uho smo slišale tudi pripombo, da gremo lahko tudi na cesto, če se s tem ne strinjamo. Ali je to plači-

lo za dolgoletno vestno delo? Danes smo vse približno v petdesetem letu svojega življenja, torej na pragu upokojitve. Z znižanjem plačilne kategorije bo znatno nižja tudi naša pokojnina. Zaradi vsega navedenega se na nas izvaja tudi doloten pritisk. Sprašujemo se, ali se bo prav v našem primeru ponovila usoda Cankarjevega hlapca Jerneja?

Ob koncu naj zapišemo samo še tole. Medtem, ko nekateri ne vedo, kam in kako bi nas zaposlili, imamo prav v varnostni službi za vratarje zaposlenih kar lepo število honorarnih delavcev. Sprašujemo se, zakaj njihovega dela ne bi moglo opravljati me. Ali kljub našemu dokazovanju na delovnih mestih še vedno nismo enakovredne članice našega kolektiva?

Če za naše pritožbe in zahteve ne bomo našle razumevanja v Železarni, bomo primorane poiskati zaščito za varstvo naših pravic na sodišču združenega dela.

Vratarke samskih domov

Strokovno poročilo o zračnih emisijah utrjevanja filter papirja pri proizvodnji PUR zračnih filtrov

Poročilo temelji tako na laboratorijskih podatkih, izmerjenih iz vzorcev filter papirjev, kakor na analizi dejanskih izstopnih plinov. Rezultati se medsebojno sicer razlikujejo, vendar ne bistveno glede na koncentracije, ki bi vplivale na kritičnost mej, določenih z republiškim Odlokom o mejnih količinah oziroma koncentracijah škodljivih snovi, ki se smejo spuščati v zrak (emisija). Pri analizi je bila uporabljena tista vrsta filtrirnega papirja, ki je tudi dejansko homologiran in v proizvodnji za izvoz.

Filtrirni papir	Izstopni plini
Ederol — Binzer FA 347/P4 VM 60 Površinska masa impregniran papir 146 ± 5 mg/m ² utrjen papir 136 ± 5 g/m ² Δ srednje vrednosti je vedno ista	Meritve izstopnih plinov so bile izvedene na papirju firme IMEXCO-BOSSO, ki imajo glede na papir f. BINZER 80 % večji smolni premaz. Op.: Merjenje je bilo opravljeno pri polni obremenitvi utrjevalne komore, kar ustreza 140 t papirja/leto.
Vsebnost vlage 10 g/m ² srednja vrednost 5–7 % = 8,5 gr/m ²	
Ostale proste komponente so 1,5 gr/m ²	

Filtrirni papir	Izstopni plini
Letne količine po materialni bilanci 70 t/l = 480.00 m ² Obratovalnih učinkovitih ur je 4.000/leto. Celotna letna polucija 718 kg Urna polucija 180 gr/h 84 gr/h = NH ₃ 13,2 gr/h = fenola 2,6 gr/h = formaldehida 80,2 gr/h = metanola	

Primerjava med dovoljenim po zakonu:	Dejansko izmerjena koncentracija izstop. plinov
I. skupina Dovoljeno Dejansko	I. skupina
fenol 100 gr/h 13,2 gr/h	39 gr/h
formaldehid 100 gr/h 2,6 gr/h	4,2 gr/h
Skupaj: 100 gr/h 15,8 gr/h	
III. skupina Dovoljeno Dejansko	III. skupina
amoniak 300 gr/h 84 gr/h	51 gr/h
III. skupina Dovoljeno Dejansko	III. skupina
metanol 3000 gr/h 80,2 gr/h	200 gr/h

Filtrirni papir	Izstopni plini
Mejna emisijska koncentracija (MEK) 180 gr/h pri pretoku 9000 m ³ zraka 0,020 gr/m ² = 20 mg/m ³	

Primerjava z zakonom	Izračunane vrednosti MEK za pretok 9000 m ³ /h
I. skupina Dovoljeno Dejansko	I. skupina
fenol 20 mg/m ³ 1,5 mg/m ³	4,3 mg/m ³
formaldehid 20 mg/m ³ 0,3 mg/m ³	0,47 mg/m ³
III. skupina anorganske snovi	III. skupina
amoniak 30 mg/m ³ 9,3 mg/m ³	5,7 mg/m ³
III. skupina organske snovi	III. skupina
metanol (alkil alkoholi) 150 mg/m ³ 8,9 mg/m ³	22,2 mg/m ³

Iz dobljenih podatkov obeh analizi merjenj jasno izhaja, da so koncentracije škodljivih snovi prve skupine do desetkrat nižje od zakonsko zahtevanih. Upoštevati pa moramo, da je naš zakon eden najostrejših na svetu.

Ker so te meritve reproducibilne in jih je možno periodično ponavljati, se Dunit obvezuje, da bo najmanj dvakrat letno z merjenji kontroliral vse emisije v svojem obratu na Jesenicah in o tem obveščal Izvršni svet skupščine občine Jesenice in KS Podmežaklja. Meritve so odvisne od stopnje sušenosti filtrirnega papirja in nihajo od 63 g/h do 350 g/h. Večina meritev se giblje med 140 in 200 g/h.

Pregled sestankov SDS

Direktorji pišejo nov statut podjetja (pravzaprav teze o preobrazbi Železarne Jesenice v podjetje), samoupravljalci pa tečejo častni krog: kalvarija takomenovanega združenega dela bo kmalu za njimi, pred njimi je zmagovita pot v svetlo podjetniško prihodnost, v družbo bogastva, neskončnih možnosti in človeških pravic, v Evropo 1992. Javna razprava o tezah naj bi bila zaključena 31. julija.

Zakon o združenem delu je pravnoformalno mrtev zakon. Zakona, kot tudi iz njega izvedenih samoupravnih aktov, pravzaprav praksa nikoli ni potrdila: če se je sprva še zdelo, da je bil najden ključ carstva svobode, osvoboditve dela in človeka, se je kasneje vse bolj kazalo, da gre zgolj za iluzijo, slepilo, fatamorgano in da smo z vsakim korakom od dežele, kamor smo se napotili, vse bolj oddaljeni. Hkrati z dogovorno ekonomijo, ki se je spotaknila in zlomila na realnih ekonomskih kategorijah, in vse globlje ekonomsko, socialno in moralno krizo, so izpuhtele tudi sanje.

Dejstva so tu in nora bi jih bilo zanikati. Mimo pravil igre, ki jih je utemeljevala filozofija takomenovanega združenega dela, so se uveljavljala pravila, ki so jih narekovali posamezni nosilci moči: dogovorno pravo. Kako naj si sicer razložimo, da je prihajalo in prihaja v takšnih razsežnostih do blokade vrste sklepov samoupravnih organov in pravil, zapisanih v naših samoupravnih aktih? In kako naj si razložimo, da odločitev republiškega sodišča združenega dela v zvezi z znanim, že dve leti in pol trajajočem sporom glede prevrednotenja v železarni, že kar nekaj mesecev leži v predalu tovariša V. Kastelica in to kljub telefonskim urgencam pri tožnikov?

Naj poudarim, da se mi na začetku ni po naključju zapisalo, da direktorji pišejo nov statut podjetja. Pa ne le zato, ker so v treh projektnih skupinah, ki pripravljajo teze zgolj (z eno izjemo) direktorji. Gre za vprašanje, ki je bilo v tej rubriki na osnovi konkretnih primerov že večkrat postavljeno: kakšno je mesto strokovnih služb, strokovnih delavcev v Železarni Jesenice? In seveda: kakšno je mesto sindikata?

Ugotovim lahko samo to, da je naprimer Center za samoupravljanje in informiranje, ki naj bi konec koncev tudi pred-

stavljaj neko strokovno službo, postavljen v out — če ni celo pred likvidacijo. Da se njegova agonija že več let pospešuje. Nihče, ne v vodstvu ne v sindikatu, ne čuti nobene potrebe, da bi nas, ki tu delamo, povprašal za naše mnenje: kako si predstavljamo samoupravno informiranje in komuniciranje v okviru nove podjetniške filozofije?

In ne le to! Iz oblikovanja politike na področju informiranja in komuniciranja je izključen tudi odbor za informiranje. Njegova prva seja, 18. aprila lani, je bila hkrati tudi njegova zadnja, čeprav so bili tedaj med drugim sprejeti naslednji sklepi in stališča, citiram:

»4.3. Izvajanje programa dela CSI bo odbor v prihodnje spremljal kvartalno.

4.4. Odboru so bile okvirno predstavljene zamisli v zvezi z novo mikroorganizacijo CSI, zmanjševanjem kadra, uvajanjem nekaterih delavcev za organizacijo samoupravnih procesov v TOZD in DSSS ter zahteva sindikalne skupine CSI v zvezi z reševanjem te problematike.

4.4.1. Odbor zahteva pisno gradivo o omenjeni problematiki, ki ga bo obravnaval na prihodnji seji.

Dokaz več za funkcioniranje sistema dogovornega prava mimo samoupravno določenih pravil igre? Ali pa dokaz, kot trdijo nekateri, »da smo vzpostavili sistem, ki vedno znova zahteva konsenz o tem, ali bomo delo opravljali ali ne?«

Ne glede na to, kateremu stališču bomo pritrčili, eno velja zagotoviti: katerokoli vodstvo, in kjerkoli, želi pridobiti delavce za podporo pri izvajanju svoje strategije, ki želi, da se delavci v čim večji meri poistovetijo s cilji podjetja in imajo čimvečji občutek pripadnosti podjetju (kar je eden od pogojev učinkovitosti podjetja), mora delavcem iti naproti s poštenimi informacijami, s prepričevanjem, pripravljenostjo tudi na pogajanja — ne pa z odnosi podrejenosti, ukazovanjem, ki ni trpi ne pomisleka ne ugovora.

O tem, da je sedanje stanje treba spremeniti, ni nobenega dvoma. Zavest o tem je prisotna med člani SDS ne glede na to, kje delajo: ali kot oblikovalci materiala ali kot oblikovalci informacij. Seveda se v različnih okoliščinah kaže na različne načine, toda nikjer v tem smislu, da bi se želeli popolnoma odpovedati vplivu glede tistih svojih interesov, ki jih imajo za temeljne. In če se že kje v zvezi s samoupravljanjem pojavljata malodušje in nezaupanje, vzrok ni v nesmiselnosti samouprave, temveč v odsotnosti rezultatov.

V prid gornje trditve vsak s svojega zornega kota govori tudi naslednja dva zapisnika SDS.

SDS adjustaža štekel Javornik: »Obravnavali smo dnevni red pripomb ni bilo, ker delovna (podčrtala SDS) skupina meni, zakaj se sploh sestajamo, ko pa se naše pripombe ne upoštevajo leta in leta. Zakaj sestanek — ustavljanje proizvodnje — če ni rezultatov teh sestankov. Delovna skupina se strinja s spremembami v smislu: za dobro delo — dobra plača.«

Pod razno SDS izraža zaskrbljenost, kaj bo s proizvodnjo, ko nastopijo dopusti. »Zmeraj nas je manj, plan pa iz meseca v mesec večji.«

Zapisnik SDS kontiliv 1, 2, 3 in 4 (Jeklarna 2) jasno izraža željo po bolj organizirani razpravi (o kadrovskih-informatorjih, ki naj bi poskrbeli za boljše informiranje v TOZD, je bilo govora že več kot pred letom dni v zvezi z reorganizacijo delovne skupnosti, zamisel pa še vedno ni zaživel): »Moramo takoj na začetku poudariti, da so delavci oddelka kontiliv podali pripombo na ves material, ki se je obravnaval. Namreč: gre za to, da smo že večkrat opozorili, da naj bi nam v primeru, kadar gre za pomembna vprašanja in dokončno odločanje, nekdo prišel v pomoč in temeljito in pravilno pojasnil oziroma razložil gradivo. Zal tega še nismo doživeli. Sami vodje SDS menijo, da je gradivo pomembno in ne bi želeli vso odgovornost prevzeti na svoj hrbet, ker dobro vemo, kako je to težko delavcem tolmačiti, posebej, ko gre za vprašanja, ki so že nekaj časa v razpravi in se na raznorazne načine dela pritisk, da se ta enkrat uveljavijo. Ta zapisnik je narejen na podlagi razprave na vseh štirih dneh in moram reči, da je še vedno med delavci prisotno veliko nezaupanje. Večina se strinja, pravi rezultat pa bo pokazal referendum.«

V nadaljevanju navajajo nekaj pripomb na pravilnik o inovacijah in pravilnik o osnovah in merilih za delitev osebnih dohodkov. Glede inovacij menijo, da veliko idej za inovacije pride ravno od delavcev iz proizvodnje, da pa si jih potem prilaste osebe, ki imajo vpliv, jih tudi izvedejo, medtem ko delavci, ki so ideje podali, ostanejo praznih rok. Pravilnik o merilih za delitev osebnih dohodkov se jim sicer zdi v redu napisan, ni jim pa jasno, kdo bo spremljal in kontroliral pravilno uporabo pravilnika. Bojijo se, kot pravijo, oportunističnega vedenja posameznikov, ki bodo delali in obračunavali delovne naloge posameznikov, da se ne bi zopet pojavila stara praksa in bi bili pridni spet na izgubi, oni slabši pa na istem kot sedaj.

(se nadaljuje)

CSI — Božidar Lakota

Inovacijska dejavnost v preteklih dveh mesecih

V aprilu in maju so odbori za gospodarstvo na petih sejah obravnavali šestdeset predlogov tehničnih izboljšav in koristnih predlogov ter jih pozitivno ocenili in odobrili. Skupni prihranek znaša 7.067.786.900 din, zato je oseminšestdeset novatorjev prejelo 34.535.070 din posebnih nadomestil ali 0,5 % od ugotovljenih koristi.

TOZD Talilnice

Matjažu Kelvišarju, Jožu Arhu in Šerifu Alihašiću je bilo odobreno enkratno posebno nadomestilo za izdelavo priprave za vlivljanje nerjavnih jekel pod zaščito argona; s tem so omogočili vlivljanje nerjavnih jekel v zaščitni atmosferi argona in ohranili željene kvalitete jekla.

Dragu Bohincu, Slavku Pogačniku in Ivanu Mežiku je bilo odobreno prvo posebno nadomestilo za zamenjavo kovinskih zglobov z visokotlačnimi gumijastimi cevmi; s tem so prihranili deviza sredstva, ker rezervnih delov ni več potrebno uvažati.

Borisa Truhčevu, Stanetu Škabarju, Branku Juchu in Ivanu Uranu je bilo odobreno enkratno posebno nadomestilo za predelavo lopatic ventilatorja za odsesavanje pare na kontilivu; s tem so zmanjšali obseg in stroške vzdrževanja.

Borisa Truhčevu, Stanetu Škabarju, Branku Juchu in Ivanu Uranu je bilo odobreno enkratno posebno nadomestilo za zamenjavo rola vrat z dvokrilnimi vrati v livni komori kontiliva; s tem so preprečili pogoste okvare, ki so se pojavljale pred tem.

Borisa Truhčevu, Branku Juchu, Ivanu Uranu in Stanetu Škabarju je bilo odobreno enkratno posebno nadomestilo za ojačanje jarma delovnih cilindrov na škarijah WKS 300 na kontilivu. Zaradi lomov jarmov je prihajalo do prekinitev vlivljanja, požarov na škarijah in odpovedi vlivljanja, avtorji pa so z ojačanjem jarma odpravili te možnosti in ne prihaja več do teh okvar.

Bogdanu Stocci je bilo odobreno prvo posebno nadomestilo za ukinitve le-

girnih elementov Ni, Mo in V pri izdelavi jekla Č 4173. Avtor je na osnovi laboratorijskih preiskav ugotovil, da je mogoče izdelati popolnoma enakovredno jeklo brez legirnih elementov in s tem znižati proizvodne stroške.

Petru Papiću, Jožetu Pintarju in Pavlu Muru je bilo odobreno tretje posebno nadomestilo za popravilo hidravličnih in pnevmatskih ventilov s pomočjo posebnega orodja in novega postopka. Avtorji so po tem načinu popravili veliko število nerabnih ventilov, ki so se nabrali v delavnici HIP, in jih usposobili za normalno obratovanje.

TOZD Ploščati program

Francu Mežanu in Rudiju Šapku je bilo odobreno drugo posebno nadomestilo za predelavo letišča žage na profilirki Alpina 350/5; s tem so se zmanjšali obseg in stroški vzdrževanja.

Bogdanu Stocci je bilo odobreno posebno nadomestilo za tehnološko izboljšavo znižanje temperature ogrevanja nerjavnih avstenitnih blokov v VBS. Po dolgotrajnem raziskovanju so na pobudo avtorja znižali temperaturo ogrevanja teh jekel na 1250 °C. Z znižanjem temperature ogrevanja so se zmanjšale razpoke na površini slabov, zato se je izboljšal tudi izplen.

Francu Podlipniku, Aleksandru Mandelcu, Branku Strmoletu in Vladimirju Podlipniku je bilo odobreno drugo posebno nadomestilo za znižanje temperature ogrevanja nizkoogrevalnih jekel v potisni peči; s tem so zmanjšali delež skaje, dosegli pa so tudi, da je škaja tanjša ter pravilne sestave in barve, zato se bolje izluči.

Ivu Cundriću, Božu Černetu, Branku Grčarju, Viku Skumavcu in Bojanu

Fincu je bilo odobreno enkratno posebno nadomestilo za rekonstrukcijo razreznih linij SSSL; s tem so prihranili devizna sredstva za nabavo nove linije v tujini in odpravili ozko grlo v obratu.

TOZD Okrogli program

Jožetu Mertlju, Edu Dolžanu in Slavku Justinu je bilo odobreno drugo posebno nadomestilo za novo kalibracijo valjev konti proge Ø 320 mm za potrebe profilnega dela valjarne od Ø 15-32 mm; s tem so zmanjšali zastoj zaradi menjav valjev in cevne poveza-ve, zmanjšali so obseg uporabe valjavske armature, zmanjšali stroške za pravo valjev in omogočili proizvodnjo dimenzije Ø 32 mm, ki po prejšnji kalibraciji ni bila mogoča.

Jožetu Struni, Janku Tišlerju, Slavku Bizljiju in Francu Terseglavu je bilo odobreno drugo posebno nadomestilo za povečanje storilnosti oplaščenih elektrod na oplaševalni liniji 4 pri bazicnem programu; tako so omogočili večjo proizvodnjo in prodajo elektrod.

Mirku Dimcu in Franciju Kavčiču je bilo odobreno enkratno posebno nadomestilo za plug za pluzenje snega in sipkega razsutega materiala s 3 t vilicarijem; s tem so omogočili nemoten dovoz kamionov, odvoz kontejnerjev za smeti in odpadno železo.

Ivanu Sušniku, Petru Kejzarju in Viktorju Domitroviču je bilo odobreno enkratno posebno nadomestilo za montažo gladkih jeklenih plošč ob tehnični adjustaže za lažji pomik vozika s palicami; tako so zmanjšali fizični napor delavcev, ki so premikali vozčke, odpravili pa so tudi zastoj na tehnični. Stanetu Sedlarju je bilo odobreno tretje posebno nadomestilo za izdelavo posode za nakladanje surovin s pomočjo vilčarja; tako je dosegel, da je sedaj potreben samo en delavec, odpravil pa je tudi težko fizično delo zaposlenih.

PRISPEVKI ZA MEDICINSKE APARATURE

V maju so za medicinske aparature v jeseniški bolnici darovali:

Dragica Markizeti, Jesenice, Tavčarjeva 1 — namesto cvetja pokojni Bernardki Pintar — 50.000 din;
Gozdno gospodarstvo Bled — prispevek od OD za mesec april — 147.130 din;
Železarna Jesenice — odstopljen honorar za april v Železarni Matjaža Peskarja — 108.000 din;
Železarna Jesenice — odstopljen honorar za april v Železarni Rine Klinar — 64.800 din;
Železarna Jesenice — odstopljen honorar za april v Železarni Marije Malenšek — 32.400 din;
Integral TOZD Potniški promet in delavnice Jesenice — namesto venca na grob pokojnega očeta sodelavca Idriza Smajića — 199.350 din;
Prispevek neimenovane pacientke — 1.000.000 din;
Ivan Fieber, Bled, Rečiska 9 — prispevek — 250.000 din;
Jolanda in Frane — namesto cvetja na idino prerano gomilo — 150.000 din;
Francka in Bernard Jakopič, Blejska Dobrava 9 — namesto cvetja za pokojno Bernardko Pintar — 100.000 din;
Ida Čuturič, Jesenice, Titova 63 — namesto venca za pokojno Ido Pohar — 100.000 din;
Vanja Bratušek, Jesenice, Janševa 2 — prispevek — 50.000 din;
Ožji vaščani Zapuž — prispevek za inkubator — 220.000 din;
Marija Golja, Dovje 50 — prispevek — 50.000 din;
Katja Zupan, Jesenice, Titova 1a — prispevek — 50.000 din;
Slavica Bunderle, Podhom 39, Zg. Gorje — namesto cvetja na grob pokojnemu Jožetu Vogelniku — 150.000 din;
Ivica Eržen, Bled, Crtomirova 8 — v spomin na pokojno sestrično Olgo Lorb — 200.000 din;
OOS UO občine Radovljica — prispevek — 434.780 din;
Bibijana Košelnik, Jesenice, Titova 76 — namesto cvetja za pokojno Ido Pohar — 25.000 din;
TOZD OŠ Gorenjskega odreda Žirovnice — namesto cvetja na grob mami Marije Markež — 100.000 din.

V objavi prispevkov za medicinske aparature za mesec april smo izpustili: Ana Dijak, Laze — namesto venca za pokojnega Jožeta Vogelnika — 200.000 din.

Delavci splošne bolnice Jesenice in uredništvo Železarja se zahvalujemo za prispevke!

Pridružite se tudi vi in prispevek namesto vencev in cvetja na grob pokojnim in namesto drugih volil, čestitk in podobno, nakažite na žiro račun: SPLOŠNA BOLNICA JESENICE, številka 51530-603-31205, z navedbo: »namesto venca za tega in tega«, darila in podobno.

Priznanja ob dnevu borca

Vsakoletna slavnostna seja Občinskega odbora ZZZ NOV Radovljica v počastitev dneva borca bo v petek, 30. junija, v dvorani Skupščine občine Radovljica. Ob tej priložnosti bodo podelili jubilejne nagrade in priznanja za slušnim borcem, ki delujejo v odborih in drugih telesih občinske borbenske organizacije ter drugim organizacijam oziroma ustanovam.

Na letošnji proslavi bodo prejeli priznanja za življenjske jubileje: za 75-letnico Slavko Jamar iz Koprivnice — Gorjuše in Slavko Kariž iz Radovljice; za 70-letnico Marija Stare iz Bleda in Janez Štros iz St. Fužine; za 65-letnico pa Franc Grm iz Sr. vasi v Bohinju, Jože Koselj iz Otoč, Mirko Košnik iz Broda v Bohinju, Ludvik Šmitek iz Kroke, Albin Polajnar iz Boh. Bistrice, Roman Uršič iz Bleda, Stanko Vidic iz Sr. Dobrave in Jakob Zupan iz Kroke; za 60-letnico pa Vida Kočvar iz Begunj.

Medobčinska priznanja ZZZ NOV za Gorenjsko bodo prejeli: Anica Svetina in Albin Završnik iz Bleda, OŠ F.S. Finžgar Lesce, OŠ A.T. Linhart Radovljica, V.P. 1081 Radovljica in V.P. 1098 Boh. Bela.

Tehniška dediščina — bogastvo ali breme? (31)

Še nekaj zanimivosti (1)

Kljub temu, da sem v zadnjem nadaljevanju že načel vyprašanje (ne)organiziranosti muzejske dejavnosti na Jesenicah, bi rad opozoril še na nekaj zanimivosti, ki so lahko predmet tehniške dediščine oz. kulturne dediščine nasploš. Ena od takih je tudi zidna freska na stanovanjskem bloku (t.i. »pokojninskem«), zgrajenem leta 1938, v katerem so danes pisarniški prostori železarne.

JR »Pokojninski« pred adaptacijo ...

... in danes

Starejši občani se gotovo še spominjajo, da je bila še pred leti (pred adaptacijo objekta leta 1962) na jugovzhodni fasadi med prvim in drugim nadstropjem zanimiva zidna freska delavske družine. Fresko je naslikal akademski slikar in znan slovenski restavrador Miroslav Šubic (1900-1976), verjetno na pobudo brata arhitekta Vladimirja Šubica (1894-1946), ki je napravil načrte za stavbo (Robert Potokar: Studija o

arhitekturi gorenjskih mest, 1988). Arhitekt (ki je med drugim znan tudi po tem, da je avtor ljubljanskega nebotičnika) si je zamislil blokovski objekt z rustikalnim pritličjem in balkoni na vogalih. Blok je deloval kljub svoji funkcionalnosti tudi estetsko, kar pa je kasnejša nadzidava pokvarila. Ko so stavbo adaptirali za potrebe železarne, so dodali še eno nadstropje, odstranili pa so balkone, tako da je danes objekt dolgočasen in monoton. Prebeljena (ali ometana ali pa celo odstranjena?) pa je bila tudi fasadna freska.

Zidna freska je (verjetno) predstavljala petičansko delavsko družino, možkega, ženske (z otrokoma) in starca (ali stanko) s palico. Freska je bila točno na sredini fasade med petim in šestim oknom, na obe strani pa so se vili štirje trakovi z napisom, za katerega pa dosedaj še nisem dobil dokumentacije (mogoče se ga še kdo spominja?).

Slikar Miroslav Šubic se je rodil v družini, ki je dala Slovincem več slikarjev, kiparjev, podobarjev, rezbarjev in arhitektov. Sam je bil bolj kot slikar znan kot konservator in restavrador in je bil tudi med ustanovitelji restavratskega oddelka pri Republiškem zavodu za spomeniško varstvo leta 1951 v Ljubljani. Kot slikar, ki je slikal tudi v fresko tehniki, je okrasil nekaj fasad v Ljubljani (in očitno tudi v drugih slovenskih mestih), kot restavrador pa je pred uničenjem rešil znamenite freske v Hrastovljah, freske v viteški dvorani v Brežicah, stenske slike v pavlinski lekarni v Olimju in drugod. (Loški razgledi št. 31, 1984)

Morda je sedaj primeren čas, da bi izpod ometa »pokojninskega« zopet odkrili še pozabljeno zidno fresko, saj je železarna začela posvečati več pozornosti tudi svojemu stavbenemu fondu, kar dokazuje obnova »glavne pisarne« (se nadaljuje)

Tone Konobelj

Uspešen Partizanski tabor heroja Tončka v Ribnem pri Bledu

Občinska konferenca Zveze rezervnih vojaških starešin Radovljica je v sodelovanju z vodstvi vseh šestih osnovnih šol v občini tudi letos uspešno organizirala vsakoletni, 15. po vrsti, Partizanski tabor heroja Tončka. S pomočjo občinskega štaba teritorialne obrambe, ki je poskrbel za vojaško opremo in orožje, so obrambni dan v okviru tabora organizirali v petek, 9. junija, pod Ribensko goro v Ribnem pri Bledu. Udeležilo se ga je nad petsto učencev in učenk sedmih razredov osnovnih šol iz vse občine.

Celodnevni program, ki je bil posvečen spominu pred 11 leti umrlemu narodnemu heroju generalu Antonu Dežmanu — Tončku, je vseboval prikaz in rokovanje s puško M-48, streljanje z malokalibrsko puško, znanje in veščine v nudenju prve pomoči, kviz in 11 delovnih točk za ogled in seznanjanje učencev s sodobnim pehotnim orožjem in opremo. Udeleženci tabora so se pomerili tudi v lokostrelstvu in rokovanju s sredstvi in opremo za gašenje požarov.

JR

Pregled dela skupne disciplinske komisije za maj

V mesecu maju so direktorji TOZD in sektorjev vložili 21 zahtevkov za vodenje disciplinskega postopka. Komisija je na petih javnih obravnavah obravnavala skupaj še z nekaj zahtevki iz aprila 30 delavcev in pri tem izrekla 26 ukrepov, štirje delavci pa niso bili odgovorni za očitane kršitve delovne obveznosti. Med kršitvami delovne obveznosti so v maju prevladovali neopravičeni izostanki in vinjenost.

TOZD Talilnice

Džemal Pivač — ponovčar, Jeklarna 1, neizpolnjevanje delovnih obveznosti, denarna kazen, Adem Berisha — pomočnik talica, Jeklarna 1, neopravičeni izostanki, prenehanje delovnega razmerja,

Roman Iskra — talilec, Jeklarna 2, neopravičeni izostanki, prenehanje delovnega razmerja,

Mustafa Sarhatlić — jamski pomočnik — delavec VOD, Jeklarna 1, neopravičeni izostanki, javni opomin,

Lojze Lenarčič — zidar vmesne ponovce, Jeklarna 1, vinjenost, prenehanje delovnega razmerja pogojno za dobo treh mesecev,

Stjepan Slatina — pripravljalec legur, Jeklarna 1, vinjenost, prenehanje delovnega razmerja pogojno za dobo devetih mesecev,

Ismet Kadić — operator odprave naprave, Jeklarna 1, neopravičeni izostanki, prenehanje delovnega razmerja,

Miha Petermel — vodja OPP, Jeklarna 1, vpisal na program napačno oznako kvalitete, denarna kazen,

Matjaž Rožič — glavni delovodja izmene, Jeklarna 1, napaka pri izdelavi šarže, denarna kazen,

Mile Badžek — zapeljalec, Jeklarna 1, neopravičeni izostanki, prenehanje delovnega razmerja pogojno za dobo enega leta,

Husein Čaušević — vzornik težkih delovnih strojev, Jeklarna 1, neopravičeni izostanki, javni opomin.

TOZD Ploščati program

Brane Čimžar — adjuster, Hladna valjarna Bela, spal na delovnem mestu, prenehanje delovnega razmerja pogojno za dobo treh mesecev,

Jovanov Andonov — operator pojinskega stroja in tehtalec, Valjarna bluming štekel, spal na delovnem mestu, javni opomin,

Husnija Turkušić — žerjavovodja, Hladna valjarna Jesenice, predčasni in nedovoljeni izhod iz ZJ, javni opomin,

Janez Ovsenik in Janez Omež, operaterja hladnega navijalca, Valjarna bluming štekel, nista odgovorna za očitano kršitev delovne obveznosti.

TOZD Okrogli programa

Tonček Jensterle — vlačilec na liniji schumag, neopravičeni izostanki, prenehanje delovnega razmerja pogojno za dobo šestih mesecev,

Daniel Kralj — pripravljalec palic, Jeklovlek, neopravičeni izostanki, prenehanje delovnega razmerja pogojno za dobo šestih mesecev.

TOZD Tehnične dejavnosti

Zvonko Strajnar — 3. električar, Vzdrževalni obrati, neopravičeni izostanki, prenehanje delovnega razmerja pogojno za dobo šestih mesecev,

Matjaž Smolej — 2. električar, Vzdrževalni obrati, neopravičeni izostanki, prenehanje delovnega razmerja pogojno za dobo štirih mesecev,

Alojz Šterbal — transportni delavec, Strojne delavnice, neopravičeni izostanki, javni opomin,

Vojko Črv — rezkalec, Strojne delavnice, vinjenost, fizični napad na vratarja, povzročil škodo na vratarnici, prenehanje delovnega razmerja pogojno za dobo enega leta,

Marko Smolej — rezkalec specialist, Strojne delavnice, prinesel alkohol na delovno mesto, uživanje alkohola med delovnim časom, prenehanje delovnega razmerja pogojno za dobo šestih mesecev.

Delovna skupnost skupnih služb

Janez Metec — analitik za specialne analize, Sektor tehnične kontrole, vinjenost in neopravičeni izostanki, prenehanje delovnega razmerja,

Ljubo Stanojevič — vratar, Splošni sektor, ni odgovoren za očitano kršitev delovne obveznosti.

Po obravnavi na odborih za prošnje in pritožbe ter varstvo pravic delavcev so postale dokončne tudi naslednje odločbe:

Jože Kernc — žičar, Žičarna, neopravičeni izostanki, prenehanje delovnega razmerja,

Matej Beton — rezalec na krožnih škarijah, Hladna valjarna Jesenic, neopravičeni izostanki, nedovoljena izhoda iz ZJ, prenehanje delovnega razmerja,

Zoran Mitić — pomočnik zarisovalca pločevine, Valjarna debele pločevine, neopravičeni izostanki, prenehanje delovnega razmerja,

Ljubo Stanojevič — adjuster žice, Žičarna, več mesecev zaporedoma neopravičeno ni dosegal norme, prenehanje delovnega razmerja,

Milan Mole — žerjavovodja, Jeklarna 1, neopravičeni izostanki, prenehanje delovnega razmerja pogojno za dobo enega leta.

Skupna disciplinska komisija

Kako projektirati obveščanje v podjetju?

Kvalificirano, tj. resnično, popolno, pravočasno itd. obveščanje je predpogoj avtentičnemu (resničnemu) samoupravljanju. Kljub tej nesporni ugotovitvi je nesporno tudi dejstvo, da si je obveščanje v organizacijah združenega dela le težko utiralo pot. Njegova usoda je bila večinoma odvisna od dobre volje poslovnih organov. Enako je bilo z usodo novinarjev in organizatorjev obveščanja v organizacijah, le da so le-ti morali prebiti led in se za svoj status pogajati tudi s svojimi profesionalnimi kolegi.

Ko se je zdelo, da so stvari, vsaj kar se obveščanja tiče, priče ali svojo začrtano pot, je padla maska z distributivnega samoupravljanja, tj. takega samoupravljanja, kjer se delavci samoupravljajo, le kadar in v obsegu, v katerem jim to dopusti država. Pluralizem lastnin je narekoval pluralizem organizacijskih oblik in sprejetje zakona o podjetjih, v katerem pa se zdi, da sta samoupravljanje in soupravljanje gledano na lastninsko obliko podjetja zgolj peto in s tem nepotrebno kolo. Če je in kolikor je ta naša ugotovitev pravilna, potem se postavlja vprašanje kompatibilnosti z ureditvami razvitega sveta, kateremu bi se tako rabi približali in v katerem pomenita težnji po soupravljanju in obveščanju delavcev v podjetju.

tju, oblikovani kot posebni in novi pravici, razlog za transformacijo delovnega prava. Pravica do informiranja se oblikuje torej kot nova delovnopravna pravica, ki spreminja naravo novega, na visoki tehnologiji zasnovanega produkcijskega procesa. Za ta proces je zlasti značilno, da nista produkcijska faktorja le kapital in delo, temveč postajata to tudi znanje in poslovodnje. V tem trenutku lastnina produkcijskih sredstev izgubi na pomenu, v ospredje stopajo nove vrednote in med njimi zlasti tudi zadovoljen delavec z občutkom pripadnosti organizaciji, v kateri dela. Organizacija pa lahko čuti kot svojo le informiran delavec. Le tak je lahko tudi ustvarjal in preneha biti številka za tekočim trakom.

Preobrazba delovne organizacije v podjetje zahteva predvsem spremembo miselnosti in to na vseh ravneh. V vsakem od novooblikovanih podjetij, ne glede na lastninsko strukturo, bo potrebno projektirati adekvaten sistem obveščanja. To bo lahko za manjša podjetja ustno, za večja pa bo potrebno izoblikovati sistem, v katerem bomo kombinirali različna informacijska sredstva. To, kar je pomembno, da gre za sistem obveščanja, za katerega morajo veljati določena striktna pravila in ne za dobro voljo poslovođstva, kar bi bilo mogoče sklepati glede na povsem neopredeljen 67. člen zakona o podjetjih. S tako ureditvijo, kot jo na področju obveščanja uvaja ta člen, smo daleč za ureditvami v sistemih, po katerih bi se tako radi zgedovali. Gre predvsem za dve stvari. Prvič, katere so tiste informacije, ki morajo biti v podjetju obvezno objavljene in kdaj, v kakšnih rokih ter kako? Tu bi morala veljati striktna in obvezna pravila. Podjetje naj v statutu ali drugem samoupravnem splošnem aktu določi tisto, kar je več, več od tega, kar je obvezno. In drugič, jasno je potrebno določiti status osebe, ki vodi službo obveščanja v podjetju. Obveščanje je namreč dejavnost, ki je brez samostojnosti (neodvisnosti) ni mogoče organizirati iznad nivoja agitpropa. Za družbena podjetja je nesporno, da se ohranja sistem samoupravljanja. To samoupravljanje bo res omejeno na področja, kjer je prostor za samoupravljanje, za razliko od preteklega obdobja, kjer naj bi se samoupravljal o vsem, v resnici pa o nimer, vsako samoupravljanje pa potrebuje kvalificirano informacijo kot svoj predpogoj. Glede statusa vodje obveščanja so možne različne rešitve, ki pa morajo vse razčistiti predvsem vprašanje odgovornosti tega vodje. Komu in kdaj namreč odgovarja? Gre za silno zapleteno vprašanje, saj tak vodja ne more biti z organizacijo, v kateri deluje, povsem nepovezan, prevelika odvisnost pa zopet ni v korist kvalificiranemu samoupravljanju, nasprotno, popolna odvisnost vse pretvarja zopet v farso.

Za začetek bi morali uporabiti nek referenčni model iz razvitega sveta. Tega pa potem ob kreativni uporabi in maksimalni pravni zaščiti prilagoditi našim željam, potrebam in možnostim. dr. Andrej Berden

Prvi kongres o varstvu zraka v Jugoslaviji

(Nadaljevanje s 1. strani)

dejavnost (te dejavnosti so bile kot največji onesnaževalci tudi najbolj zastopane), zdravstvene ustanove (ki so prikazale ogroženost prebivalcev v onesnaženih mestih) ter meteorološki zavodi in urbanisti. Pogovarjali so se predvsem o tem, kako povezati vse te dejavnosti, da bi čimbolje in čim hitreje rešili to, kar je sedaj (probleme nečiste tehnologije) in da bi prišli do čimbolj realnih in objektivnih predpisov o varstvu zraka, ki bodo enakovredni evropskim. Naši predpisi so namreč mnogo milejši kot njihovi, poleg tega so tudi pomanjkljivi. Ponekod pa jih sploh nimajo. Pri tem se je pojavilo vprašanje, kaj reševati z zvezno zakonodajo in kaj z republiško. Probleme varstva okolja rešujemo z republiškimi predpisi, kar pa je vsaj za zrak nesprejemljivo; zrak kroži po celi Jugoslaviji in ne priznava nobenih republiških mej, zato bi moralo biti varstvo zraka urejeno z zvezno zakonodajo enotno za vse.

Razprave na kongresu so bile zelo tehtne, potreba za tako resen pristop k tej problematiki pa je nastala zaradi ugotovitve o zdravju občanov v nekaterih najbolj onesnaženih mestih v Jugoslaviji, med katerimi je Zenica na prvem mestu. Udeleženci kongresa so ugotovili, da je človeško življenje največ vredno in tudi najdražje, zato je treba storiti vse, da ga ohranimo. V Zenici pa so ogrožene že cele generacije, saj je tudi zdravje mladih ljudi že resno načeto.

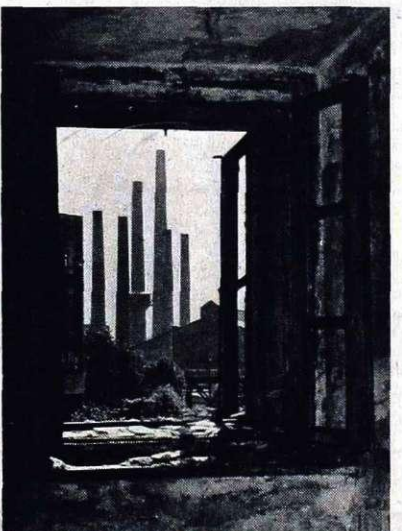
Pri nas je pri varstvu zraka bistven problem to, da surovine, ki jih uporabljamo v gospodarstvu, vsebujejo preveč žvepla. Zato je bila ena od usmeritev kongresa tudi ta, da je treba te surovine nadomestiti z drugimi, ki imajo manj žvepla. Uresničiti to usmeritev ni tako enostavno, kot je videti, ker imajo domače zaloge premoga vse zelo visok delež žvepla; torej bo treba nadomestne surovine uvažati, to pa pomeni zapiranje domačih zmogljivosti in nove vrste čakajočih na zaposlitev. V naših

razmerah takšne rešitve (nivo nadomestnih surovin) niso najbolj primerne, zato so se udeleženci kongresa bolj zavzemali za hitrejšo uvajanje čistilnih naprav in postopkov za razžvepljevanje. Pri tem postopku imamo dve možnosti: da surovine razžveplamo na samem izvoru ali da to storimo na mestu uporabe. Najbolj idealna je prva rešitev, vendar je v praksi še premalo prisotna.

Slovenske železarne so na kongresu predstavile naša prizadevanja za varstvo zraka s saniranjem stare tehnologije in s pridobitvami nove oziroma z opuščanjem proizvodnje v plavljih in martinovkah. Prizadevanja vseh treh železarn so bila zelo nazorno prikazana z diagrami in s filmom, udeleženci pa so napore slovenskih železarjev zelo pohvalili.

Po referatih in razpravah na tem prvem tako organiziranem in strokovno pripravljenem kongresu so sprejeli deklaracijo z zaključki, ki jih je treba vnesti v investicijske programe delovnih organizacij oziroma podjetij. Le tako bodo usmeritve kongresa prinesle tudi rezultate, saj je za sanacijo okolja potrebno veliko denarja. In prav pri denarju se zatakne tudi ko gre za vprašanje, kako sanirati tako velike komplekse kot je Zenica; v takih primerih je potrebna pomoč širše družbene skupnosti. Deklaracija sicer vsebuje tisto, kar so udeleženci kongresa hoteli, koliko se bodo njihova hotenja uresničila, pa je odvisno od denarja. Ker je tega malo, bo treba na rezultate kongresa čakati dalj časa; toda če bo vložnih dovolj naporov, slej ko prej tudi rezultati ne bodo izostali.

Za zaključke pa še nekaj razveseljivega predvsem za Jeseničane. Slovenski predstavniki so ugotovili: ko se govo o najbolj onesnaženih mestih v Jugoslaviji, Jesenice niso več ne omejenja; pa tudi med najbolj onesnaženimi mesti v Sloveniji Jesenice niso več na vrhu lestvice. Ljiljana Kos

Pogled skozi okno kasarne na Stari Savi (foto: Silvo Kokalj)

Osrednja republiška proslava ob 150-letnici fotografije v Cankarjevem domu

Letos praznujemo stoletdeset let iznajdb fotografije in sto let ustanovitve prvega foto kluba v Jugoslaviji, foto kluba Ljubljana. Foto klub Ljubljana spada med prvo deseterico foto klubov, ki letos praznujejo tak jubilej. To so foto klubi Dunaj, Budimpešta, London, Pariz in ostali.

Jubilejni večer je bil 16. junija v mali dvorani Cankarjevega doma v Ljubljani. Slavnostni govornik je bil predsednik Foto kluba Slovenije Dragotin Arko. Ob tej priložnosti je predsednik podelil jubilejna priznanja zaslužnim članom Foto kluba Slovenije za njihov prispevek na področju fotografije in amaterskega filma.

Iz Foto kluba Andrej Prešeren Jesenice so priznanja prejeli: Janez Znidar, Franc Crv, Izidor Trojar, Franc Kolman, Adi Vink, Jaka Čop in Slavko Tarman. Po razdelitvi priznanj je bil manjši izbor (projekcija) amaterskih filmov iz prvega obdobja filma na Slovenskem. Zelo zanimiva sta bila dva filma dr. Karla Grosmana, prvega kinomaterja Jugoslavije. Sledil je film

akademika Božidarja Jakca, nestorja slovenskega filma. Kot zadnja projekcija sta bila dva filma Boštjana Hladnika, prvega kinomaterja, ki se je po vojni uveljavil v tujini in pozneje nadaljeval z uspešno profesionalno filmsko kariero.

V predverju male dvorane Cankarjevega doma so pripravili lično retrospektivno foto razstavo od Puharja do današnjih dni.

S to osrednjo proslavo še nismo zaključili jubileja stoletdesetletnice rojstva fotografije. Številne manjše proslave in jubilejne foto razstave bodo skozi celo leto 1989. Sledila bodo občinska, pokrajinska in republiška foto tekmovanja v čast letošnjega jubileja. Slavko Tarman

Šola za življenje in šola za starše

Na Delavski univerzi Radovljica so v pravkar minulem šolskem letu 1988/89 organizirali in uspešno zaključili šolo za življenje in šolo za starše. V šoli za življenje so vključili vse učence 7. razredov iz občine. Na programu so bile teme s psihološkega in medicinskega področja s 14-urnimi predavanji. Šole se je udeležilo okoli 400 učencev v 31 skupinah iz vseh osnovnih šol.

V šoli za starše je bil program vsebinsko izoblikovan v sodelovanju s svetovnimi službami osnovnih šol. Program so izvedli v šestih osnovnih šolah in delno v podružničnih šolah v Srednji vasi, Mošnjah, Ljubnem, na Brezjah in v Begunjah. Program je obsegal teme: Otrok ob vstopu v šolo, dejavnosti uspešnega učenja, Govorna kultura in razvijanje bralnih navad, Otrok, knjiga, dom in šola, Ni več otrok, odrasel pa tudi ne in Možnosti vključevanja v

usmerjeno izobraževanje. Program je obsegal skupaj kar 135 ur in je bil v celoti realiziran, obiskovalo pa ga je 1.511 staršev ali povprečno 35 na enem predavanju. Kaže pohvaliti zlasti udeležbo staršev v Radovljici in na Bledu.

V preteklem šolskem letu so na Delavski univerzi organizirali tudi jezikovne tečaje, in sicer 19 na oddelkih za odrasle in 10 za solarje, ki jih je obiskovalo 250 odraslih in 157 otrok. Največ zanimanja je bilo za učenje nemščine. Organizirali so kar 10 tečajev za odrasle in 8 za otroke. Za italijanščino in nemščino so organizirali po štiri tečaje za odrasle in dva za otroke. Nekaj manj zanimanja je bilo za francoščino, za katero so organizirali en tečaj za odrasle. Vsi tečaji so bili v prostorih Delavske univerze, ki je zagotovila ustrezne didaktične in pedagoške pogoje. JR

Odlok o reji in posesti psov v občini

Na zadnji seji, 22. junija, je zbor krajevnih skupnosti Skupščine občine Jesenice obravnaval in sprejel predlog odloka o reji in posesti psov v občini Jesenice, ki ga je bilo zaradi spremembne zakonodaje, nove organiziranosti inspekcijskih služb in upravnih organov ter spremembnih pristojnosti potrebno spremeniti in uskladiti z zakonom o prekrških.

Po odluku morajo biti vsi psi na območju občine vpisani v register psov najkasneje v osmih dneh, ko je pes dopolnil štiri mesece starosti, oziroma najkasneje v osmih dneh po prihodu na območje občine, če se lastnik namestila zadržati dlje kot 30 dni. Prav tako mora lastnik psa v treh dneh javiti registrirani prijavi odtujitev, pobež in vsako drugo spremembo v zvezi z rejo psov. Register psov vodi Živinorejsko-veterinarski zavod Gorenjske v Kranju. Vsi psi, starejši od štirih mesecev, morajo biti preventivno cepljeni proti steklini. Ob cepljenju izda veterinarski zavod pasjo oznako, ki velja do obveznega cepljenja v naslednjem letu in jo pes mora imeti stalno na ovratnici.

Zelo natančno so v odluku opredeljene tudi pogoji za rejo psov, ki ne smejo ogrožati ljudi in živali in motiti okolice. Za rejo psa v bloku, stolpnici ali drugi javni stavbi si mora lastnik psa pridobiti dovoljenje sanitarnega inšpektorja, k prošnji za izdajo dovoljenja pa mora biti priloženo tudi soglasje hišnega sveta. Psi se ne smejo gibati prosto brez spremstva, lastniki pa jih ne sme-

jo spuščati na urejena otroška igrišča, zelenice in parke, ki so ustrezno vzdrževani in namenjeni za sprehode in rekreacijo.

Odluk opredeljuje tudi odgovornosti lastnika psa, če psa zanemarljivo ali če je pes nevaren za okolico, če se pri psu pojavijo znaki bolezni ali če pogreze zaradi stekline, nadalje, če pes poškoduje človeka, če obstaja nevarnost, da bi pes prenašal ali širil nevarne kužne in zajedalske bolezni. Odluk tudi določa, da se pokonča vse pse, ki se gibljejo prosto brez nadzorstva, da bi tako preprečili prenos stekline in drugih nalezljivih bolezni ter da se prepreči ugrize in druge poškodbe ter zagotovita javni red in mir. Nadzorstvo nad izvajanjem tega odloka bodo opravljali veterinarska inspekcija, delavci milice in komunalni redar.

Za nespoštovanje določil odloka so predvidene kazni od 50.000 do 250.000 din, v nekaterih primerih pa celo od 100.000 do 1.500.000 din. Odluk bo začel veljati osmi dan po objavi v Uradnem vestniku Gorenjske.

Deklaracija, sprejeta na prvem kongresu za ohranjanje čistote zraka v Jugoslaviji, ki je bil od 14. do 16. junija 1989 v Zenici

Zeniška deklaracija

Na podlagi 122 referatov in razprave 540 udeležencev

kongres ugotovila:

1. Spremljanje kvalitete življenjskega okolja v naši državi kaže na to, da je zrak v mnogih urbanih in industrijskih okoljih, pa tudi širše, čezmerno, ponekod pa tudi kritično onesnažen. Položaj je ponekod še bolj resen, ker obstaja cela vrsta onesnaževalcev, kot so dušikove spojine, ogljikovodiki, težke kovine in fotokemični oksidanti, katerih ne spremljamo dovolj, najpogostejše pa jih ni ne upoštevamo. Takšno stanje je zavora pri družbenem in gospodarskem razvoju posameznih regij, s tem pa tudi cele države, zato je potrebna hitra in energična akcija.

2. Za našo državo so pomembni trije nivoji problematike:

a) v posameznih urbanih in industrijskih centrih zelo onesnažen zrak, predvsem z žveplovim dioksidom, prahnatimi delci in produkti nepopolnega izgora, ki so v večjih količinah goriv z nizko vsebnostjo žvepla, kurilšč, prilagojenih našim vrstam premoga, ker nimamo opreme za prečiščevanje dimnih plinov ter zaradi industrijskih postrojev, ki zaradi različnih tehnologij in surovin, zastarelosti tehnologije, napačne lokacije

in premajhne tehnološke discipline onesnažujejo okolje s snovmi, ki se v naših orografskih in meteoroloških razmerah zelo skoncentrirajo, te visoke koncentracije pa zelo škodljivo vplivajo na zdravje ljudi in na z delom pridobljene dobrine. b) relativno visoka nacionalna emisija žveplovega dioksida (posebno iz termoelektrarn in metalurških postrojev), ki se narašča, že povzroča škodo v gozdovih in drugih ekoloških sistemih, in to v času, ko večina držav v Evropi pomembno znižuje svoje nacionalne emisije.

c) emisije nestrupeh snovi, kot so razna razpršila, ki škodljivo vplivajo na stratosferski ozon, in ogljikov dioksid, predvsem zaradi ogromne potrošnje fosilnih goriv v razvitih državah, skupaj z drugimi plini, ki imajo podoben učinek, počasi, skoraj neopazno spreminjajo vremenske razmere na celim planetu; če se bodo ta dogajanja nadaljevala, lahko iz- zvejo katastrofalne posledice.

3. Pokazalo se je, da so razsežnosti ogroženosti veliko večje, kot smo doslej mislili, zato je treba k reševanju teh problemov pristopiti zelo resno. V tem smislu je treba spremeniti družbeno zavest o

potrebi zaščite okolja, cilje razvoja (preiti s kvantitativnih na kvalitativne kazalce razvoja), vlagati maksimalne napore za racionalno potrošnjo in varčevanje energije (v celotnem proizvodnem procesu od neposredne proizvodnje do končne potrošnje), intenzivirati reciklažo, povečati tehnično koristnost izdelkov in njihovo uporabnost ter menjati navade. Z informiranjem prebivalcev o sprejetih ukrepih je treba razvijati ekološko zavest, s povezovanjem družbenoekonomskega in tehničnega razvoja z zahtevami za ohranjanje in izboljševanje kvalitete življenjskega okolja pa povečati družbeno učinkovitost države.

Pri takem razvoju morajo podjetja na rediti premik z ekstenzivne na intenzivno proizvodnjo surovin, energije in odpadnih materialov kot sekundarna surovina. Revalorizirati je treba tudi domače energetske in surovinske zaloge, predvsem z vidika njihove ekonomičnosti, tehnološke uporabnosti in ekološke primernosti. Te aktivnosti predstavljajo rentabilne naložbe, ki bodo povzročile tudi dodatno zaposlovanje. Na podlagi lastnega raziskovalnega dela in mednarodnega sodelovanja je treba zagotoviti tehnološki razvoj, predvsem zaradi pridobivanja ekološko bolj ugodnih rešitev s čim večjim deležem domačega znanja in izkušenj ter proizvodnih potencialov.

4. V ogroženih industrijskih centrih je nujno treba sanirati kvaliteto zraka. Širjenje zmogljivosti in izgradnja novih postrojev se lahko odobri samo, če ne

onesnažujejo zraka oziroma, če obstajajo in se izvajajo programi za sanacijo virov onesnaževanja življenjskega okolja, kar bo vplivalo na izboljšanje stanja.

Pri starih postrojenjih je nujno treba izkoristiti vse možnosti za zmanjševanje onesnaževanja. Najprej je treba narediti tehnološko - ekonomsko in ekološko revalorizacijo energetskih in surovinskih zalog, na kakšen način bomo prišli do realnih predpostavk razvoja industrijskih področij. Saniranje ogroženih področij in obseg sanacij morata biti selekcionirala glede na ugotovljen nivo onesnaženosti in javni stavbi si mora lastnik psa pridobiti dovoljenje sanitarnega inšpektorja, k prošnji za izdajo dovoljenja pa mora biti priloženo tudi soglasje hišnega sveta. Psi se ne smejo gibati prosto brez spremstva, lastniki pa jih ne sme-

s 0,67 gramov na liter na 0,4 grame na liter, potem pa čim prej na 0,15 gramov na liter. V motorna vozila je treba vgrajevati sodobno konstruirane motorje in vzpodbujati železniški, ladijski in drug javni promet. Posebno pozornost je treba nameniti urbanističnemu načrtovanju, da bi se optimalizirala poraba energije, zmanjšale prometne potrebe in maksimalno izkoristile naravne sposobnosti samочиščevanja atmosfere.

6. Zaradi zaščite gozdnih ekoloških sistemov in kmetijskih površin je treba do leta 2000 zaustaviti rast emisij žveplovega dioksida, potem pa jih znižati, kar lahko dosežemo z racionalizacijo porabe energije, razvojem manj energetskega zahtevnih tehnologij, s proizvodnjo energetsko manj zahtevnih izdelkov, boljšim izkoriščanjem izdelkov, kakor tudi z ukrepi, vezanimi na energetske transformacije premoga in uvajanjem maloodpadnih tehnologij. Kjerkoli je to mogoče, je treba oplemenjevat premog, uporabljati tehnologije izgoraevanja premoga, kjer se maksimalne količine žvepla vežejo na pepel, ter razvijati in uporabljati tehnologije razžveplanja dimnih plinov pri velikih virih teh emisij.

Na širših področjih, kjer je koncentracija izvorov emisije onesnažujočih materialov velika, je treba skladno z ekološkimi zahtevami sanirati emisije iz obstoječih velikih virov ter predpusati omejitve emisij za nova postrojenja.

7. Jugoslavija mora poleg svojih lastnih problemov sodelovati tudi pri reševanju

Življenjski stroški delavskih družin za maj 1989

OCENJENI ŽIVLJENJSKI STROŠKI TRI- IN ŠTIRIČLANSKE DRUŽINE MAJA 1989

Skupina dobrin iz košarice	tričlanska delavska družina				štiričlanska delavska družina				indeks cen življenj. potreb. 5/4. 89
	povpr. stroški	minim. stroški	nujni mes. stroški	mes. stroški	povpr. stroški	minim. stroški	nujni mes. stroški	mes. stroški	
1. Hrana	2346537	1835294	1835294	2871102	2259003	2259003	2259003	125.20	
2. Hrana	290431	156769	156769	285737	158317	158317	158317	115.40	
3. Kajenje	44127	32890	32890	44127	32890	32890	32890	126.50	
4. Oblečilo	715071	511783	23456	856620	624924	25188	113.00		
5. Oblečilo	168967	132788	0	22202	154613	0	101.40		
6. Stanovanje	393278	298549	258200	488669	338413	312583	109.40		
7. Oprema, razvedljiva	390733	267520	164587	483242	324024	201301	119.90		
8. Gospodinjstva oprema	747641	374364	0	870188	430041	0	128.60		
9. Higijena, zdravstvena nega	367916	281967	254299	448722	342076	311037	127.60		
10. Izbor, kultura, razvedilo	694033	252006	182897	842427	322955	210049	128.70		
11. Prometna sr. in storitve	1181883	551949	334236	1456249	674882	376867	121.60		
12. Razni predmeti in storitve	154882	87043	0	333016	193990	100371	121.60		
13. Drugi izdatki	431289	122622	113884	454557	125119	113884	121.60		
Skupaj (v din)	7917748	4887356	3357514	9749960	5982146	4101491			
stopnja rasti 5/4. 89	22.21	21.51	22.71	22.23	21.58	22.73			

Po sklepu predsedstva republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije objavljam vsak mesec življenjske stroške izbrane tri- in štiričlanske delavske družine (oba zaposlena starša, devetletna hči in šestletni sin oziroma 14-letna hči). Prikazujemo jih na dveh ravneh: za družine, ki živijo na povprečni ravni porabe, in za družine, ki živijo na minimalni ravni. Poleg tega prikazujemo še nujne mesečne stroške, torej tisti del minimalnih izdatkov za življenje, ki jih je treba plačati vsak mesec sproti.

Prikazana košarica življenjskih stroškov temelji na metodologiji Inštituta za ekonomsko raziskovanje Ljubljana iz leta 1986, ki so jo sofinancirali Republiška skupnost Slovenije, republiški svet Zveze sindikatov Slovenije, Gospodarska zbornica Slovenije in Skupnost za socialno skrbstvo Slovenije.

Podatke izračunava Zavod SRS za statistiko dvakrat na leto po cenah v aprilu in novembru. Za vmesne mesece izdelamo oceno tako, da upoštevamo gibanje cen posameznih skupin iz košaric življenjskih stroškov.

Maja so se po statističnih podatkih življenjske potrebščine podražile za 21,6 % glede na april 1989. Največje podražitve so bile v skupini kultura, razvedilo in oddih (za 28,7 %). Najbolj so se podražile storitve za izobraževanje

(za 55,0 %), vstopnice (za 40,5 %) in časopisi (za 33,5 %).

Promet (s storitvami) je bil dražji za 27,6 %. Zelo so se povišale PTT storitve (za 72,7 %), izdatki za vzdrževanje vozil (za 39,8 %), tekoča goriva (za 28,1 %). Stanovanjska oprema se je maja podražila za 28,6 %, predvsem zaradi podražitev naprav za hlajenje (za 52,7 %), konfekcije za gospodinjstvo (za 48,7 %) ter steklo in porcelan (47,1 %). Stroški za hrano so bili večji za 25,2 %. Najbolj se je podražila sveža in predelana zelenjava (za 57,6 %), proizvodi iz žit (za 42,7 %) in sveže sadje (za 31,4 %).

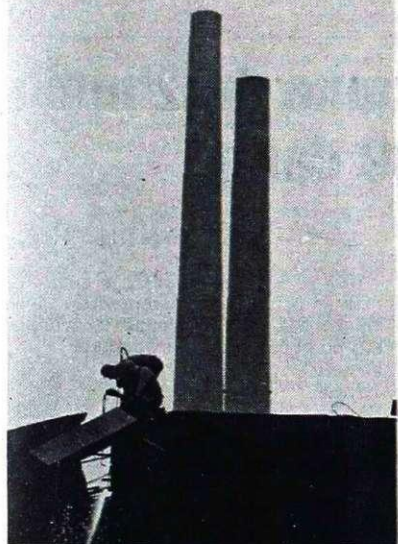
Hrana kot najbolj bistvena sestavina stroškov za življenje predstavlja v povprečni porabi tričlanske družine 29,6 % stroškov, pri minimalni porabi pa 37,0 %, v najnujnejših mesečnih izdatkih pa 54,7 %. Pri povprečni porabi bi štiričlanske družine na predstavljaljo stroški za hrano že 30,5 % življenjskih stroškov, pri minimalni porabi 37,8 %, v nujnih mesečnih izdatkih pa kar 55,1 %. Pri povprečni porabi obeh izbranih družin so na drugem mestu stroški za prometna sredstva in PTT storitve, tretji so stroški za gospodinjstvo opremo in na četrtem mestu stroški za obleko. Pri minimalni porabi pa so prav tako na drugem mestu stroški za prevozna sredstva in PTT storitve, medtem ko so izdatki za oblečilo na tretjem mestu.

Usposabljanje voditeljev čolna

Na Delavski univerzi Radovljica so 15. junija opravljali izpite udeleženci tečaja za voditelja čolnov, ki je trajal od 23. maja do 10. junija. Izpite (teoretične) je opravilo 44 slušateljev, večina delavcev milice in iz nekaterih delovnih organizacij. Glede na posebnost tovrstne oblike usposabljanja kaže vendarle omeniti teme, ki jih doslej še niso imeli v programih delavske univerze: pravila o izogibanju trčenj na morju; pravila o plovbi v notranjih vodih; osnove navigacije; osnove motorizma; prva pomoč; mornarska dela in pomoč ter druge večšine.

Tečajniki, ki jim je predaval kapetan dolge plovice Jože Moček iz Ljubljane, so pokazali zavidljivo znanje; k temu so razen predavatelja prispevali tudi dobri pogoji v stavbi Postaje milice na Bledu.

JR

Obrisi (foto: Silvo Kokalj)

globalnih problemov (ogljivost dioksida in zaščita ozonskega sloja), ker naraščanje temperature na planetu lahko vpliva na zmanjšanje padavin v naši državi. Z omejevanjem uporabe in z zamenjavo razpršil z drugimi snovmi se je treba vključiti v mednarodne aktivnosti za zaščito ozonskega sloja; do leta 1995 je treba uporabo razpršil zmanjšati za 30 %, do leta 2000 pa jih popolnoma ukiniti.

8. Zaradi zaščite prebivalstva in možnosti izvoza naših izdelkov na svetovna tržišča je treba ob določenih, našim razmeram prilagojenih popravkih upoštevati evropske standarde emisije in kvalitete zraka za specifične onesnaževalce. Pri uvodu novih izdelkov in tehnologij je treba nadzirati, če zadovoljujejo standarde razvitih držav, kjer so varstvene zahteve vedno strožje.

9. Ustanoviti je treba enoten jugoslovanski sistem spremljanja emisije, razprostranjenosti onesnažujočih snovi, velikosti prizemnih koncentracij in njihovo odlaganje na tla, kakor tudi učinkovanje na ljudi, materialne dobrine, floro, favno in širše ekološke sisteme. Določiti je treba sistem uporabe teh podatkov pri razvoju gospodarstva, posebno energetike, prostorske in urbanistične načrtovanja, kakor tudi pri zaščiti kulturnih spomenikov in drugih vrednosti.

10. Izbrati in uporabljati je treba kompleksne rešitve, ki omogočajo odgovarjajočo zaščito zraka v vseh okoljih in ki ob najmanjših stroških dajejo najboljše rezultate. Stroški zmanjševanja emisij mo-

rajo biti vgrajeni v ceno izdelka. Za postrojenja, kjer je treba sanirati podedovano ekološko neustreznost tehnologijo, ki lahko bistveno vpliva na življenjsko okolje, ter za sanacijo zelo ogroženih področij je treba zagotoviti družbena sredstva kot dodatek k ceni posameznih izdelkov (ekološki dinar).

11. Ekološka vzgoja in izobraževanje morata postati obvezni del vsakega in izobraževalnega sistema, vsi primerni predmeti v šolah (to pa pomeni skoraj vsi) pa morajo vključevati elemente družbenih vzrokov za spopad med razvojem in kvaliteto življenjskega okolja, tehnološke vzroke onesnaževanja in tehnološke ukrepe, biološke vplive, škodo in posledice, kakor tudi življenjsko pomembnost ohranjanja narave. Več bo treba vlagati v znanstveno – raziskovalno delo na tem področju, posebno v smislu osvajanja primernih tehnologij, kjer je treba zagotoviti znanstveno in finančno pomoč razvitih držav.

12. Bolj intenzivno se je treba vključiti v mednarodno sodelovanje pri sprejemanju odgovarjajočih sporazumov in prevzemanju obveznosti. Posebej je treba izkoristiti relativno zaostalost Jugoslavije v proizvodnji in porabi energije, ter sile posledice, kakor tudi življenjsko pomembnost ohranjanja narave. Več bo treba vlagati v znanstveno – raziskovalno delo na tem področju, posebno v smislu osvajanja primernih tehnologij, kjer je treba zagotoviti znanstveno in finančno pomoč razvitih držav.

Spominski park na Plavžu je ogledalo Jesenic

V našem mestu so določene dejavnosti, o katerih ne vemo dosti. Med te »anonimne« lahko štejemo tudi Odbor za ureditev Spominskega parka na Plavžu pri KO ZB NOV Cirila Tavčarja.

Ob spreobretu po Spominskem parku človeka prevzame ugodno počutje, ko občuduje bogastvo flore in bogate krošnje iglavcev in listavcev vseh vrst. In vse to je zraslo in se razvilo pod skrbno in strokovno roko dipl. ing. Janeza Pšenice, nekako v zadnjih 20 letih. Pri tem je sodelovalo tudi nekaj požrtovovalnih članov Hortikulturnega društva Jesenice.

Z zadovoljstvom ugotavljamo, da je vedno več obiskovalcev Spominskega parka. Njegov osnovni namen in izročilo sta vzdrževanje in dopolnjevanje spominske kulture, ki obsega:

- grobišče 42 padlih borov NOB,
- spomenik štirim narodnim junakom – železarjem,
- spomenik delavskemu pisatelju in pesniku, vojaku Tonetu Cufarju,
- spominsko kapelo s kostnico, posvečeno padlim vojakom v prvi svetovni vojni, padlim borcem za severno mejo 1919-20 in umrlim ruskim vojnim ujetnikom, graditeljem ceste na Vršič in
- spomenik 15 smrtno ponesrečenim delavcem pri gradnji karavanškega železniškega predora.

V tem parku počiva še nad dvesto pokojnikov, brez obeležja, zapisanih pozabljeni. Žal med njimi tudi trije, 15. februarja 1952. leta smrtno ponesrečeni delavci Železarne Jesenice.

Na to spominski kulturo se navezujejo naloge in delovanje Odbora borčevske organizacije, ki ga prizadevno in uspešno vodi tovariš Slovenko.

Te naloge so naslednje:

- Že od leta 1947 je v parku grobišče 42 padlih borov NOB, nastalo je s prostovoljnimi delom in denarnimi prispevki dobrih ljudi. Čas je storil svoje in na nagrobnih spominskih kamnih bo treba obnoviti napise, označiti prvo-borce ter odpraviti nekaj napačnih podatkov.
- Dopolniti z obeležjem in imenskimi podatki ostale padle borce v NOB, ustreljene talce, umrle v različnih tabo-

rih z območja mesta Jesenice, vključno s Hrkušico. To je druga dokaj zahtevna naloga.

• Spominska kapela sredi parka že nekaj let čaka na zunanjo in notranjo ureditev. Za idejno zasnovo ureditve se bodo obrnili na akademskega slikarja in kiparja, rojaka Jaka Torkarja.

• Na spomeniku 15 smrtno ponesrečenim delavcem v Karavanškem predoru (letos bo minilo 85 let) se bo dopolnil napis v slovenščini. Nalogo so poverili Francu Jeralu in jeseniškimi železničarjem.

• V sodelovanju z jeseniškimi turističnim društvom bodo pripravili izdajo prospekta o Spominskem parku, njegovi spominski kulturi in hortikulturi.

O delu Društva invalidov Jesenice

V maju smo praznovali 20-letni jubilej delovanja društva. Ta praznik smo poleg svečane akademije počastili delovno, saj smo ta dan imeli tudi volilni občinski zbor. Izvolili smo 17-članski izvršni odbor in 5-članski nadzorni odbor, imenovali vodje poverjenih Društva invalidov po krajevnih skupnostih ter praporščake. Ob tej priložnosti so bila razdeljena tudi odlikovanja. Tako so plaketo Društva invalidov Jesenice za uspešno dolgoletno delo v društvu ter za izredne in ustvarjalne rezultate prejeli: Marica Potočnik, Darko Krakar, Angelca Jagodic in posmrtno Janez Čerin.

Za deset ali večletno aktivnost pri izvajanju programa društva so prejeli jubilejno pismo priznanje Francka Kelih, Anica Fon, Marica Zupancič, Janez Iskra, Franc Iskra, Darko Mlinar, Alojz Rebolj, Anica Cerin, Jože Bulovec, Srečo Zima.

Za najmanj 5-letno delo, ki je pomembno prispevalo k razvoju in predku društva so prejeli jubilejno pismo priznanje Tončka Konobelj, Majda Hutter, Marija Heberle, Kristina Frumen, Rozi Gorše, Milka Benzik, Lojzka Kernik, Anka Žerjav, Marija Pretnar.

Pred kratkim je bila konstituantna seja izvršnega odbora, na kateri je bila ponovno izvoljena za predsednika društva Marica Potočnik, za podpredsednika Franci Nadižar, za tajnico Majda Hutter ter za blaginjske Francka Kelih. Izvoljeni so bili tudi predsedniki komisij.

Pregledano je bilo tudi izvajanje programa dela in ugotovljeno, da je ta v celoti uresničen. V teku sta dve bližnji akciji, in sicer:

- 8. julija bo na Poljanah že XIV. tradicionalni piknik za težje invalide,
- 12. avgusta pa bo prav tako na Poljanah tradicionalni piknik s srečovanjem ter rekreativno športno srečanje. Stroške tega piknika krijejo udeleženci.

Dodatno k že objavljenemu spisku darovalcev finančne in materialne pomoči našemu društvu navajamo še naslednje:

Železarna Jesenice 2.500.000 din,
Skupščina občine Jesenice 700.000 din,
Krajevna skupnost Kranjska Gora 300.000 din,
Elektro Zirovnica 500.000 din,
Zavarovalna skupnost Triglav Jesenice 300.000 din,
Murka Lesce 200.000 din,
IPI Jesenice 300.000 din,
Vatrostalna Jesenice 150.000 din,
Slovenija ceste tehnika, obnova Ljubljana 1.000.000 din,
PTT Jesenice oprostitve plačila frankature, Anton Mali, Zirovnica 100.000 din.

Zbrana sredstva so bila delno koriščena za kritje stroškov svečane akademije, preostanek pa bo porabljen izključno za akcije težjih invalidov.

Za podarjene prispevke se vsem in vsakomur posebej še enkrat iskreno zahvaljujemo.

Izvršni odbor DI Jesenice

večji učinkovitosti in avtoriteti stroke.

9. Sole in fakultete, da naredijo preobrat pri vzgoji in izobraževanju za bistveno bolj kvaliteten odnos do življenjskega okolja.

10. Sredstva obveščanja, da objavljajo kvalitetne informacije o problemih zaščite zraka in da vzpodbujajo akcije in programe za načrtovanje ohranjanja čiste zraka.

11. Zvezo društev za čistočo zraka Jugoslavije, da nadaljuje in krepi dosedanja aktivnost, posebno z oblikovanjem smernic za ohranjanje čiste zraka, ki morajo biti strokovna podlaga za začetek akcij in izvajanje ukrepov na različnih nivojih, kakor tudi podlaga za oblikovanje standardov, pravilnikov in drugih predpisov ter da uresniči sodelovanje s podobnimi društvi, znanstvenimi in strokovnimi ustanovami.

Kongres zavezuje: Zvezo društev za čistočo zraka Jugoslavije in društev v republikah, da z vsebino te deklaracije takoj seznanijo vse najbolj odgovorne zveze in republiške organe in da od njih zahtevajo, da se zahteve iz deklaracije čimprej izvedejo, pri čemer je treba uporabljati razpoložljiva znanja in pripravljenost članov Zveze društev za čistočo zraka Jugoslavije in sodelavcev.

O rezultatih uresničevanja te deklaracije in problemih v zvezi s tem je treba obveščati preko časopisa Zaščita atmosfere in drugih sredstev javnega obveščanja.

(prevredla Lilijana Kos)

stališč (in količin emisije), ampak je treba vztrajati na enakih merilih, ne glede na nivo razvitenosti.

Od razvitih držav je treba zahtevati, da manj razvitim državam pri razvoju za ohranjanje kvalitete življenjskega okolja nudijo pomoč v znanju in denarju. To je njihova obveznost, ker sta njihovo znanje in bogastvo večinoma zasnovana na uporabi poceni energije, predvsem fosilnih goriv, in na ogromnem onesnaževanju življenjskega okolja v preteklosti. Samo tak pristop bo državam v razvoju omogočil, da ne bodo šle po isti poti kot razvite države, ker narava takega izkoriščevalskega razvoja ne more še enkrat prenesti.

Kongres poziva:

1. Vse uporabnike postrojenj (od najmanjšega do največjega), ki lahko onesnažijo zrak, da v čim manjši meri onesnažujejo zrak z varčevanjem surovin in energije, uporabo razpoložljivih tehničnih rešitev in s spoštovanjem tehnološke discipline.

2. Vse uporabnike postrojenj, ki imajo relativno visoko emisijo onesnaževalnih snovi v zrak, da proučijo možnosti za zmanjševanje emisije z analizo proizvodnega programa, uporabe surovin in energijskih medijev, tehnoloških postopkov in možnosti vgrajevanja naprav za čiščenje plinov, da naredijo načrte ter določijo ukrepe in vrstni red njihove realizacije, da bi z razpoložljivimi sredstvi dosegli optimalne rezultate.

3. Proizvajalce potrošnih dobrin, da proučijo možnosti zmanjševanja onesnaženosti življenjskega okolja z uporabo surovin in energije iz alternativnih virov ter da organizirajo in vzpodbujajo reciklažo industrijskih odpadkov.

4. Upravne organe s področij, kjer je onesnaženost zraka kritična, da proučijo svoje programe sanacije, da to področje ne bi bilo po določenem času trajno degradirano.

5. Zvezne upravne organe, da čimprej uredijo osnovna zakonska vprašanja glede zaščite zraka, izdelajo strategijo zaščite življenjskega okolja in da uredijo zagotavljanje finančnih sredstev za zaščito zraka, vključujoč ekonomsko stimulacijo in destimulacijo.

6. Gospodarsko zbornico Jugoslavije in gospodarske zbornice republik, da kot združenja proizvajalcev iz posameznih industrijskih vej združujejo in nudijo programe prestrukturiranja gospodarstva, racionalne porabe energije in uvajanja malodpadne tehnologije.

7. Druženopolitične organizacije, da pospešijo svojo dejavnost v smislu realne ocene kvalitete življenjskega okolja in vzrokov za eventuelno ogroženost, da bi lahko načrtovali in izvajali ukrepe za zaščito zraka pred onesnaževanjem.

8. Znanstvene in strokovne organizacije, ki se ukvarjajo z raziskovanjem, razvojem tehnologije, projektiranjem, gradnjo in izkoriščanjem postrojenj, da aktivno in nesebično sodelujejo, izmenjujejo izkušnje in informacije ter prispevajo k

Osnovna šola v prihodnjem šolskem letu

Izhodišče za spremembo organizacije vzgojnoizobraževalnega dela v osnovnih šolah v občini Jesenice so sklepi, sprejeti v marcu na vseh treh zborih Skupščine občine Jesenice ter v skupščini Občinske izobraževalne skupnosti. Predlog, da se v šolskem letu 1989-90 ukine celodnevna šola v celoti (v tem šolskem letu je bilo 34 % učencev v 49 oddelkih še v celodnevni obliki dela), ne postopoma, kot je bilo sprejeto na omenjenih skupščinah, pa ima več vzrokov, in sicer:

— Prenovljeni program življenja in dela osnovne šole, katerega cenitev je bila v tem šolskem letu zaključena, sprejet pa je bil leta 1982, uveljavlja v vseh šolah nekatere elemente, ki so se razvijali v celodnevni šoli (interesne dejavnosti, intenzivno povezovanje z okoljem, delovna vzgoja).

— Če daj čas trajajoča razprava o enotnem zagotavljanem nacionalnem programu osnovne šole bo verjetno zaključena v najkrajšem času, ne zajema pa celodnevne šole v takem smislu, kot je bila zasnovana. Ime celodnevna šola izginja iz slovenskega prostora, ohranjajo se njeni kvalitativni dosežki.

— Celodnevna šola je bila zaradi pomanjkanja sredstev in šolskega prostora že skrajšana. Tudi če teh dveh vzrokov ne bi bilo, bi jo glede na strokovna spoznanja (prisotna že ob uvajanju) verjetno spreminjali, ker ideja o šoli kot temeljnem socialnem korektivu družbe na tak način enostavno ni uresničljiva.

— Kot kvalitativni razvoj osnovne šole bomo poskušali bolj intenzivno razvijati notranjo individualizacijo in diferenciacijo, deloma samostojno učenje, interesne dejavnosti, dopolnilni in dodatni pouk, delovno vzgojo, naravoslovne, kulturne, športne dneve in druge elemente vzgojnoizobraževalnega dela, ki so sestavni del programa življenja in dela osnovne šole.

— Glede na doseženo kvaliteto je bilo že predlagano, da bi ena od šol v občini, pri tem mislimo na Osnovno šolo Gorenjskega odreda v Zirovnici, postala eksperimentalna šola, priznana v slovenskem prostoru. Večjo kvaliteto te šole potrjujejo tudi širša družbena priznanja (republiško žagarjevo priznanje, občinsko žagarjevo priznanje njenemu pedagogu, občinska čufarjeva nagrada in srebrni znak OF Šolskemu kulturnemu društvu Prešernov rod). Ta pobuda je še vedno aktualna, če bodo zanj tudi sredstva.

— Šola kot korektivni faktor razlik, ki izhajajo iz socialne in izobraževalne strukture staršev, bo z različnimi oblikami in metodami dela poskušala razlike zmanjševati. Kot eno od zunanjih oblik pomoči učencem pri učenju bomo organizirali oddelke podaljšane bivanja predvidoma za učence, ki obiskujejo pouk v eni izmed.

— Znotraj posameznih šol in znotraj občine ne bo več dveh učiteljev, učitelja polne dneve in učitelja COS.

Krčenje programa prinaša s seboj tudi negativne posledice.

— Neposreden vpliv šole na rezultate vzgojnoizobraževalnega dela (uspeh) se bo zmanjšal. Ocenjujemo, da se bo nekoliko zmanjšala tudi kvaliteta dela pri vzgojnih predmetih na nižji stopnji, ker ne bodo več predmetno zasledeni (likovna, glasbena, telesna vzgoja).

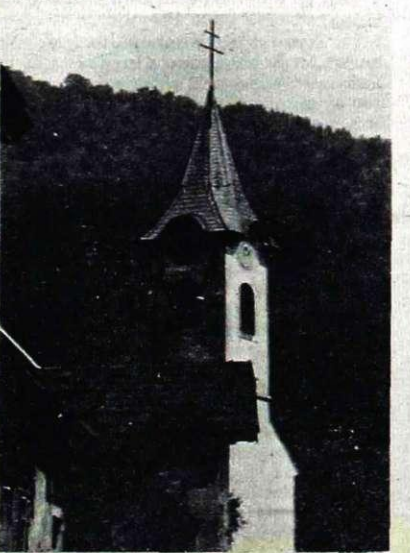
— Upadel bo tisti del vzgoje, ki smo ga razvijali z obvezno prehrano v celodnevni šoli, torej vzgoja ustreznih prehrabnih navad.

Občasne analize prehrabnih navad naših šolarjev in družin so pokazale neustrezne prehrabne navade v velikem številu družin, zlasti na mestnem področju. Vsakokratno povišanje cene je že zdaj zmanjševalo število učencev, ki so bili v šoli na kosilu.

Predvideno povišanje cene za režijo in neobvezna prijava na kosilo bo število učencev še zmanjšala. To so pokazale tudi informativne prijave za prihodnje šolsko leto.

Število učencev in oddelkov v osnovnih šolah v šolskem letu 1988/89, organizacija v izmenah (tabela)

Kadri:
— Pedagoškim delavcem, sprejetim za nedoloten čas, je ob 20-urni neposredni učni obveznosti mogoče zagotoviti delo. Pedagoški delavci v naši občini, pa tudi v vsej republiki, menimo, da je za zagotovitev kvalitete vzgojnoizobraževalnega dela to obveznost nujno uveljaviti.

»Stara Sava« (foto: Silvo Kokalj)

Za daljši ali krajši čas pa bodo ostajali še naprej brez dela učitelji z diplomami in tudi še z nekajletno prakso, ki so bili doslej sprejeti za nadomeščanja. Ob tem zakonodaja in praksa dopuščata, da ostaja na delu tudi nekaj delavk, ki bi se že lahko upokojile.

— Kot tehnološki višek se pojavljajo delavke v šolskih kuhinjah (3-4 KV kuharice in 3-4 PK kuharice). Ta ocena temelji na informativnih prijavah učencev za prihodnje šolsko leto.

— V postopku je sprejem sprememb pravilnika o delovnih razmerjih, ki bo deloma razčistil prioriteto pravice do delovnega mesta.

Celodnevna šola se kot prvotno zasnovana oblika, ki naj bi korigirala socialno in izobraževalno strukturo družbe, kot tak korektiv ni uveljavila. Njeni pozitivni cilji pa so razgibali delo šol in pripomogli k razvoju kvalitete vzgojnoizobraževalnega dela, predvsem v tem, da so šolo skušali bolj približati otroku. Ob bolj umirjenem razvoju materialnih pogojev bi razvijali njene kvalitativne dosežke, kar pa ostaja tudi vnaprej nikoli do konca realiziran cilj.

Šolski svetovalni in strokovni delavci so ob vedno več problemih, ki naj bi jih rešila šola, nujen sestavni del pedagoškega kadra šol.

Predšolska vzgoja:

— Ze v tem šolskem letu se je zmanjšalo število otrok, vključenih v vrtec. Zlasti na začetku šolskega leta je bilo predvsem zaradi povišane cene okrog 150 izpisanih otrok. Število oddelkov ni bilo zmanjšano, ker je bil prej norma presežen. Prijave za prihodnje šolsko leto kažejo, da bo septembra potrebno zmanjšati število oddelkov, kar bo povzročilo višek kadrov (vzgojiteljic in varuhinj). Tega viška znotraj DO ne bomo mogli polno zaposliti, tudi ne s predvidenim oddelkom za zmerno in srednje prizadete otroke, ki ga na novo odpiramo. Socialna služba in občina pa opozarjajo, da vedno več otrok nimajo ustreznega varstva in še manj vzgoje.

Zaključek:

Z ukinitvijo celodnevne šole ne bo bistveno zmanjšani finančni načrti izobraževalne skupnosti, ker se ne ukinitjo njeni elementi v celoti. Obenem poskušamo vsaj delno rešiti tudi druge probleme, povezane s predpisi in zakonodajo ter z zahtevami v vzgoji in izobraževanju ter predšolski vzgoji v občini in v republiki.

Predlog spremembe prispevnih stopenj za programe družbenih dejavnosti v občini Jesenice od 1. 8. 1989 dalje

Zaradi izredno pereče situacije na področju financiranja družbenih dejavnosti v občini Jesenice, kot posledice zamikov vplačil prispevkov, izplačevanja osebnih dohodkov v dveh delih, zmanjšanja števila zaposlenih v gospodarstvu občine, upoštevajoč tudi sklepe republiške skupščine glede usklajenosti osebnih dohodkov v družbenih dejavnostih v primerjavi z gospodarstvom ter načrtovane naloge na področju družbenih dejavnosti (osnovna šola Polde Stražišar, občinska knjižnica Jesenice itd.), organi skupščin SIS predlagajo zboru uporabnikov teh skupščin predlog povišanja prispevnih stopenj.

Predlog je pripravljen na podlagi podatkov o:

— realizaciji prihodkov SIS družbenih dejavnosti v občini Jesenice v letu 1988, štirih in petih mesecih 1989, upoštevajoč sredstva za solidarnost na ravni republike,

— mase bruto osebnih dohodkov v letu 1988 in štirih mesecih leta 1989 (podatki Zavoda SRS za družbeno načrtovanje),

— ocene rasti mase bruto osebnih dohodkov v gospodarstvu občine Jesenice v štirih in petih mesecih leta 1989, — nivoju usklajenosti osebnih dohodkov v občini po podatkih republiškega komiteja za delo,

— realizaciji osebnih dohodkov v treh, štirih in petih mesecih letos ter načrtovanih nalogah v letošnjem letu, v skladu s srednjeročnim družbenim načrtom in načrtom interesnih skupnosti v letošnjem letu.

Dejstvo, da realno po petih mesecih primanjkuje 44 % sredstev, narekuje dvig stopenj.

Do tako velikega razkoraka med realiziranimi sredstvi SIS in ocenjeno rastjo mase BOD v gospodarstvu občine prihaja verjetno zaradi dejstva, da se ocenjena masa nanaša na izplačila »za obdobje«, pri financiranju SIS pa igra (zaradi vplačevanja prispevkov) bolj pomembno vlogo termin »v obdobju«.

SEDANJE PRISPEVNE STOPNJE (razen raziskovalne skupnosti in skupnosti za zaposlovanje, ki sta v tem tromesečju že ukinili stopnji)

Predsedstvo OS ZSS Jesenice o problematiki družbenih dejavnosti

Svoje 33. sejo je Predsedstvo Občinskega sveta zveze sindikatov Slovenije Jesenice namenilo predvsem obravnavi problematike družbenih dejavnosti, zlasti problematiki v vzgoji in izobraževanju in zdravstvu, obravnavalo pa je še oceno aktivnosti ob spremembah organiziranosti OZD in problematiko ter gradivo za seje zborov Skupščine občine Jesenice.

Člani predsedstva so pri obravnavi problematike družbenih dejavnosti izhajali iz poziva slovenski javnosti, ki ga je posredoval Republiški odbor Sindikata delavcev zdravstva in socialnega varstva Slovenije, zahteve gorenjskih zdravstvenih delavcev za sanacijo težkega materialnega položaja, zahteve Predsedstva republiškega sveta zveze sindikatov Slovenije, za ureditev družbenoekonomskih razmer v družbenih dejavnostih, ugotovitev, stališč in zahtev sindikata o urejanju družbene in materialnega položaja vzgoje in izobraževanja, ki jih je sprejel Republiški odbor sindikata delavcev v vzgoji, izobraževanju in znanosti in zahtev stankovnih odborov Osnovne šole Tone Cufar in Vzgojnoizobraževalnega zavoda Jesenice, ki sta jih naslovila na Izvršni svet Skupščine občine Jesenice, skupno strokovno službo SIS oziroma Izobraževalno skupnost občine in Občinski svet zveze sindikatov Jesenice.

Predsedstvo je bilo soglasno, da so zaostrene gospodarske in družbene razmere in krize v zadnjih letih močno prizadele družbeni in materialni položaj družbenih dejavnosti in še posebej zdravstvo in vzgojo ter izobraževanje in to ne samo glede zaostajanja rasti osebnih dohodkov za dogovorjeno rastjo, ampak tudi v pogledu zmanjševanja materialne osnove, ki je ogrožena oziroma izvajanje zdravstvene dejavnosti in s tem zdravstvene varnosti delavcev in občanov ter mnogokje že ogroža tudi izvajanje dogovorjenega programa v vzgoji in izobraževanju. Še posebej so bile iz težave občine v jesniški občini, tako zaradi težav občinskega gospodarstva kakor tudi zaradi zaostajanja plačevanja za bolnišnično zdravljenje občanov radovljiške in kranjske občine. Predsedstvo je zato podprlo zahteve predsedstva Republiškega sveta ZSS za ureditev in stabilizacijo družbenoekonomskih razmer v družbenih dejavnostih, kakor tudi poziv in ugotovitve obeh republiških odborov sindikata delavcev zdravstva in socialnega varstva in sindikata delavcev v vzgoji, izobraževanju in znanosti. Pri tem je poudarilo, da je treba to doseči na račun preračunljivih sredstev v okviru proračunske in izvenproračunske porabe in ne z dodatnim obre-

menjevanjem dohodka in bruto osebnih dohodkov. Na seji predsedstva so poudarili, da bo le z doseganjem večje novostvarjene vrednosti v gospodarstvu mogoče zanesljivejšo zagotavljati stabilne družbenoekonomske razmere v družbenih dejavnostih, za kar pa v občini ob sedanjih gibanjih ni dovolj ambicij in prizadevanj. Menili so, da bi morali nastale probleme v zdravstvu in v vzgoji in izobraževanju bolj tekoče in odgovorno reševati znotraj stroke in njenih organov in da bi stavka morala biti res samo skrajno sredstvo, tako pa smo z nekaterimi primeri stavko že precej razvrednotili. Poudarili so, da bo občinski sindikat zahteval dosledno spoštovanje dogovorjene cene dela v zdravstvu in v vzgoji in izobraževanju oziroma v družbenih dejavnostih na sploh.

Predsedstvo tekoče spremlja dogajanja in aktivnosti ob spremembah organiziranosti organizacij združenega dela, ki jih nekatere OZD na osnovi zakona o podjetjih pripravljajo brez predhodnih ekonomskih analiz in razvojnih ciljev, le na osnovi bolj ali manj prepričljivih verbalnih stališč in predvidevanj. Ob izkazanih tehnoloških

presežkih delavcev tudi nihče ne razmišlja o odpiranju novih, produktivnejših delovnih mest, kar bo seveda negativno vplivalo tudi na zadovoljevanje skupnih in splošnih potreb v občini. Nekateri celo menijo, da so poslovno uspešni, če za toliko in toliko delavcev zmanjšajo zaposlenost, ne da bi ob tem razmišljali tudi o možnostih za odpiranje novih, produktivnih delovnih mest. Na vsa ta dogajanja sindikat nima vpliva, o posameznih organizacijskih spremembah pa je prepozno obveščen. Zato so na seji ponovno zahtevali, da morajo vsa ta dogajanja bolj tekoče spremljati zbori Skupščine občine, še posebno zbor združenega dela, predvsem s stališča dolgoročnega razvoja in krepitve gospodarske moči občine, za kar bi v občini rabili tudi razvojne projekte in ustrezne informacije. Sedanja gospodarska gibanja v občini za uspešno reševanje vzgojnoizobraževalne in zdravstvene problematike v občini niso nič kaj obetavna. Ob tem so kot drobno ilustracijo omenili primer Kovina, o katerem so bili še pred kratkim delegati vseh treh zborov obveščeni o uspešni sanaciji, trenutno pa je spet v krizi.

Člani predsedstva na gradivo za seje zborov Skupščine občine niso imeli bistvenih pripomb, ob koncu seje pa so rešili še nekaj vlog.

Delavska univerza Viktor Stražišar

razpisuje v šolskem letu 1989/90:

jezikovne tečaje iz nemškega, angleškega in italijanskega jezika

odrasli:

- začetni in nadaljevalni intenzivni tečaji (2. — 5. stopnje — 100 ur),
- konverzacijski tečaji (30 ur — poglobljanje znanja predhodnih stopenj ali znanja iz redne šole),
- tečaj slovnice (30 ur),
- tečaj za strojno stroko (60 ur),
- poslovni jezik — za opravljanje izpita za zunanjetrgovinsko registracijo,
- intenzivni tečaji, vsebinsko prilagojeni potrebam občanov (turizem, gostinstvo, zdravstvo, trgovina, špediterstvo).

otroci:

- začetni in nadaljevalni tečaji za predšolske otroke, za učence osnovnih šol in srednješolsko mladino.

Prijave in informacije osebno ali po ☎ 81-072.

tekla razprava na seji skupščine Izobraževalne skupnosti Jesenice in ločeno zbor uporabnikov 29. 6. 1989

Občinska zdravstvena skupnost Jesenice

BOD — nespremenjeno
— dohodek — 1,00 % — že sprejeto
19. 6. 1989 — +0,394 %

Izobraževalna skupnost Jesenice

— BOD 6,53 % + 1,68 %
redna dejavnost 5,53 % 0,68 %
obnova 1,00 % 1,00 %

Skupnost otroškega varstva Jesenice

— BOD skupaj 3,60 % + 0,53 %
— redna dejav. (dom.) 1,43 % + 0,36 %
— otroški dodatek 0,68 % + 0,17 %
— porodniška 1,40 % —
— solidarnost 0,09 % —

Kulturna skupnost Jesenice

— BOD 0,52 % + 0,07 %
Telesnokulturna skupnost Jesenice
— BOD 0,52 % + 0,08 %

Skupnost socialnega skrbstva Jesenice

— BOD 0,75 % + 0,10 %
— od tega solid. 0,135 %

Sedanja obremenitev BOD 20,460 %

Dohodek (zdravstvo) 0,606 %

Predlog spremembe:

— BOD 22,920 %

— dohodek 1,000 %

Povečanje:

— BOD + 2,46 %

— dohodek + 0,394 %

Skupna obremenitev BOD v občini

Jesenice je sedaj:

41,24 % 100,0 %

0,60 % — republiški davek — 1,5 %

0,75 % — občinski davek — 1,8 %

20,46 % — občinski SIS družbenih

dejavnosti 49,8 %

19,10 % — SPIZ — 46,3 %

0,30 % — zaposlovanje (republika) — 0,7 %

0,03 % — solidarnost Črna gora

In še primerjava obremenitev za občinske SIS (brez obveznosti iz dohodka) po občinah na Gorenjskem

Jesenice 20,46 %

Kranj 20,71 %

Škofja Loka 21,23 %

Trzin 21,65 %

Radovljica 22,46 %

Skupno povečanje obremenitev bi bilo dejansko manjše, kot znašajo sedaj obveznosti do republiških programov (2,672 % — predlagano povečanje 2,46 %).

To povečanje bo možno realizirati, če v drugem polletju letos ne bodo veljale omejitve za oblikovanje prihodkov SIS družbenih dejavnosti. SIS namreč v letu 1988 niso realizirale vseh, z zakonom dovoljenih prihodkov (izpad 1,6 milijarde din), zato bi bilo možno ta izpad v letošnjem letu realizirati.

2,46 % povečanje gre tako na račun nujnega večjega priliva sredstev, da bi tako lahko izpolnjevali usklajeno rast osebnih dohodkov v družbenih dejavnostih s tistimi v gospodarstvu občine ter nujne naloge na področju obnove (področje izobraževanja — osnovna šola Polde Stražišar, druge potrebne obnove), saj zaradi omejevanja v letu 1988 OZD na področju družbenih dejavnosti niso revalorizirale amortizacije, praktično so v letu 1988 pokrile le najnujnejše obveznosti na področju dohodka vse večje obnove in modernizacija pa je zastala. Obveznosti na tem področju so predvsem v izobraževanju in zdravstvu velike.

Predlagano povečanje stopenj, o katerem bodo sklepali delegati zborov uporabnikov skupščine SIS, je na 112. seji 19. junija podprli tudi Izvršni svet Skupščine občine Jesenice, ob tem pa tudi predlagal republiškemu izvršnemu svetu ponovno obravnavo problematike družbenih dejavnosti v luči sistemskih sprememb.

Dokler do teh sprememb ne pride, je edini način za zagotavljanje z zakoni opredeljenih programov in nalog, opredeljenih v srednjeročnih načrtih občine, povišanje prispevnih stopenj.

R. K.

Na CSUI podelili priznanja dijakom in mentorjem

Ob zaključku letošnjega šolskega leta so na Centru srednjega usmerjenega izobraževanja na Jesenicah v ponedeljek, 26. junija, najbolj vestnim dijakom v interesnih dejavnostih in v mladinski organizaciji ter najboljšim učencem podelili priznanja in pohvale. Seveda niso pozabili tudi na mentorje krožkov in krožke same.

Magda Cundrič je zbrane pozdravila z nagovorom, v katerem je poudarila, da so mladim na CSUI ponudili široko paleto dejavnosti in vsak učenec si je lahko, če je le želel, našel tisto, kar ga je zanimalo. Lahko je, z mentorjevo pomočjo, uril in razvijal svoje sposobnosti. Priložnosti za to je bilo dovolj, saj so v preteklem šolskem letu učenci delovali v naslednjih krožkih: dramski, SSD, instrumentalni, lutkarski, sociološki, fotografski, filmski, prirodoslovni, OZN, literarni in novinarski. Nekaj časa je deloval tudi pevski zbor. Mladi so se lahko vključevali tudi v delo šolskih skupnosti in mladinske organizacije, mnogo pa je bilo tudi takih, ki so zavirali rokave in se lotili delovnih akcij. Nekateri so se odločili meriti svoje sposobnosti v raziskovalnem delu, njihovi rezultati in uspehi pa dokazujejo, da so se veliko naučili.

Ko je govorila o pomenu interesnih dejavnosti, je rekla, da ima delo v krožkih večji pomen, kot se ga večina ljudi zaveda. Pri učencih takšno delo ne le vzpodbuja razvoj njihovih nagnjenj in talenta, ampak jih bogati z novimi spoznanji. Vse izvenšolske dejavnosti pa pridobijo svojo pravo vrednost šele tedaj, ko sprožijo v mladem človeku ljubezen do tistega, kar dela. Takšna ljubezen kasneje lajša in bogati življenje, ki samo po sebi ni vedno lepo in zanimivo. Koliko ljudi naveličano tarna nad dolgočasnim in monotonim življenjem. Pa vendar bi jim bilo morda lepše, ko bi vzljubili knjigo, gledališče, glasbo, pesem, slike, gore, sport in še kaj drugega. Vzбудiti ljubezen do stvaritev in željo po lastnem ustvarjanju in raziskovanju pa je največja vrednost mentorjevega dela. In na CSUI se lah-

ko pohvalijo z velikim številom predanih mentorjev.

Mentorji se pomena in vrednosti mentorskega dela in dela učencev v interesnih dejavnostih zelo zavedajo, vendar pa žal to ni dovolj. Zavedati bi se morala vsa naša družba — tudi v moralnem pomenu. Pogosto namreč prazna dvorana, nebriznost, nepozornost, zaničljiv nasme in posmeh naredijo neprecenljivo škodo in ubijajo voljo do dela ne le enemu mentorju ali učenca, ampak celemu krožku.

Ob koncu je dodala, da so jeseeniške dale dale družbi precejšnje število vrhunskih znanstvenikov, igralcev in literatov. Ni nam treba biti žal za njimi, saj smo lahko ponosni na njihovo delo drugod.

Mlade je pozdravil tudi sekretar Koordinacijskega sveta ZSMS Železarne Jesenice, ki je to srečanje tudi organiziral, ter jim zaželel tudi v prihodnje tako veliko lepih uspehov. Predsednik mladinske organizacije na šoli pa je podelil priznanja, ki so jih prejeli:

za delo v lutkovnem krožku CSUI in poštvalno delo v glasbenem krožku Jerca Solar; za delo v sociološkem krožku Jana Vulelija, Lidija Kamenšek, Nevenka Beravs, Mojca Prestor; za delo v literarnem krožku Valentina Gorišek, Iris Kučina, Nanika Fajfar, Sergeja Stušek; za odlično odigrano vlogo v igri Vaje v slogu Elizabeta Jevtič; za delo v mladinski organizaciji in vsestransko sodelovanje v krožkih na CSUI Nataša Drolc; za poštvalno delo v glasbenem krožku Sandi Burkelj, Petja Kogovšek, Bogdan Rozman, Klemen Jakopič, Jože Tomažin, Borut Korošec, Jaka Ramuš; za delo v mladinski organizaciji na CSUI Igor

Arh, Milan Kunčič, Matjaž Koman, Jožica Zgaga; za uspešno raziskovalno delo Alen Šest; za raziskovalno dejavnost na CSUI Aleš Mlinarič, Boris Ivanovič, Aleš Novosel; za samostojno razstavljanje fotografij Helena Konobelj, Janez Vidmar, Damjan Demšar, Andrej Muhar, Polona Malenšek, Sebastijan Fon, Klemen More; za prvo mesto iz matematike na republikanski tekmovalni Borut Novak; za režijo igre Vžigalnik Jaka Kenda.

Priznanja so prejeli tudi mentorji, in sicer: Marija Heberle-Perat za mentorstvo v glasbenem krožku, Katarina Torkar za mentorstvo v dramskem krožku, Drago Fon za mentorstvo v filmskem krožku, Marko Pogačnik za mentorstvo v fotokrožku, Lucija Javorški za mentorstvo v novinarskem krožku, Bojan Brun za uspešno delo na športnem področju, Milena Gerbec za mentorstvo v lutkovnem krožku, Aleksander Klinar za mentorstvo v sociološkem krožku, Stanka Mencinger in Marko Peterman za prizadevanja pri ustanavljanju pevskega zbora, Renata Stare in Meta Poljak za mentorstvo v literarnem krožku, Marta Čelešnik in Dragica Bežalj za mentorstvo pri raziskovalni dejavnosti.

Pohvalo so prejeli tudi vsi krožki, učenci, ki so sodelovali na tekmovalnih kovinarjev, in učenci, ki so sodelovali na mladinskih delovnih akcijah. Najbolj zaslužnim dijakom CSUI pa so poleg priznanj podelili tudi knjižne nagrade, katere so prejeli Borut Novak (prvo mesto na republikanski tekmovalni v matematiki), Alen Šest (za raziskovalno nalogo) ter Nataša Drolc, Milan Kunčič in Igor Arh (za delo v mladinski organizaciji).

Vsem delovnim učencem in mentorjem CSUI za njihovo zaslužno priznanje iskreno čestitamo in jim želimo čimbolj nedolovno počitnice.

Lilijana Kos

Mladinsko prostovoljno delo danes

»Nastalo je kot družbeno koristno dejanje. Ime je dobilo mladinsko. Za mlade je bilo nekaj, kar se mora izvajati. Bilo je sprejeto in izvajano, vendar so mladi počasi spregledali, da to ni več družbeno koristno delo...« (z okrogle mize na temo MDA danes za jutri, Sisak 89).

Na Jesenicah smo v 80 letih imeli mladinsko delovno akcijo (MDA) naseljskega tipa in se tri delovne brigade, eno pionirsko in dve mladinski. Na lokalnih delovnih akcijah je ob sobotah sodelovalo več kot 50 mladih, v Železarni je stalna mladinska delovna brigada Železar imela več kot 60 članov. Letos se bo mladinskih delovnih akcij morda udeležil en mladinec in nekaj pionirjev. Stalna mladinska delovna brigada Železar nima niti deset aktivnih mladincev. To so podatki. Kaj pa vzroki?

Klasični načini organizacije mladinskih delovnih akcij za mlade niso več zanimivi. Ne ponujajo nič novega, kar bi vplivalo, da se mladi opredelijo za njega. Mladi vedno bolj razmišljajo o drugačnem reševanju razvojnih in ekonomskih problemov. V tem oziru pozitivni elementi ni več najbolj enostavno fizično delo ali orodje, s katerim se izvaja. Edini stvari, zaradi katerih se posamezniki še udeležujejo MDA, ostaneta prijateljstvo in veliko razočaranje, ko mladi brigadirji ugotovijo, da so samo sanjali, da z udeležbo na MDA ustvarjajo neko veliko družbeno pomoč pri razvoju domovine.

Ekonomske MDA so pogosto organizirane v krajih, kjer vlada brezposelnost. Struktura izobrazbe brezposelnih je zelo nizka. Akcije zahtevajo izvajanje enostavnih fizičnih del. Organizatorji bi na svojih delovnih najraje videli brigade, sestavljene iz delavcev. Akcija posluje ekonomsko, sredstva se zbirajo iz republikah in občinjskih proračunov in samoprispevkov meščanov. Ko se izračunava ekonomska uspešnost akcije, v poročilu ni podatkov, koliko so DO vložile za izplačilo osebnih dohodkov delavcev brigadirjev in za zaposlitev nadomestnih delavcev, koliko sredstev se je porabilo iz takega ali drugega vira za zagotavljanje pospešnega družbenega in kulturnoizobavnega življenja. Ko bi vse stroške sešteli, bi verjetno težko za katerokoli akcijo rekli, da je poslovala uspešno. Ko ugotovimo še, da sredstva, ne glede na način združevanja, lahko združijo le tisti, ki jih proizvajajo, torej delavci iz gospodarstva, spoznamo, da MDA ne financirajo republike, občine, krajevnih skupnosti ali neko društvo, ampak delavci. Delavci združujejo veliko sredstev, da bi na nek način s svojim početjem izboljšali življenje, in sicer s svojimi nezaposlenimi delavci, in sicer s svojjo neposredno prisotnostjo na MDA, pa tudi z združevanjem sredstev zanje.

Država je lahko bogata samo, če ima bogate ljudi. Nismo bogati, če imamo zadosti denarja, ampak če imamo tudi možnost za lepo življenje. Najbolj osnovni pogoj za to so poleg hrane in stanovanj urejene ceste, električno omrežje, proge, telefoni, vode. Torrej je potrebno tudi te stvari urediti povsod, čeprav obstajajo za graditev infrastrukture tudi bolj ekonomične in praktične rešitve. V krajih, kjer se ta dela izvajajo in ni nezaposlenih, bi

se lahko organiziralo dodatno delo krajanov, ki bi prejeli nagrado glede na vloženo delo. Učinek bi bil večji in boljši, saj bi delali zase. Mnogi pri izvajanju del bi bila večja, zaradi zaslužka bi bil boljši položaj krajanov; možnost manipuliranja z ljudmi pa bi bila skoraj izničena, saj bi resnično delali zase. To bi bilo še zmeraj prostovoljno delo, saj bi se krajinani zanj odločali in delali prostovoljno (primer čiščenja pašnikov v Ratečah).

MDA naj bi bila šola samoupravljanja, vendar v Nisu avgusta lani skupščina izmene ni mogla rešiti niti tega problema, da se na vidnem mestu objavi cenik pijac v mladinski restavraciji. Za rešitev tega problema so potrebovali tri seje, čeprav se v normalnih pogojih to rešuje na predlog nadrejenih. Vendar to so akcijski pogoji. V Valjevu je leta 1979 vodstvo akcije na samoupraven način posiljevalo, kradlo in tako razjezilo krajanje, da so akcijo prekinili. Povsod se ponavljajo podobni problemi, samo v drugačni luči. Na MDA izšolan samoupravljalca naj bi si pridobil svoje samoupravljalstvo mesto v okolju, v katerem živi, saj ga je treba vključiti v delo. Če so le hoteli, so mladi na MDA lahko videli in se naučili kako se z ljudmi ne dela.

MDA je šola bratstva in enotnosti. Na akcijah smo se res »tepli« za vsak kubični meter izkopane zemlje in res poskušali dokazati, kako smo prav mi v celi Jugoslaviji najbolj delovni, pogosto tudi z zvijačami. Kljub želi večine mladih brigadirjev, da delajo skupaj, kolikor morejo, in da med seboj res živijo prijateljsko, je zadostovalo, da se v eni izmenici pojavi samo ena brigada, ki ima višje cilje, da se gesla bratstva in enotnosti povežejo z brki; pionir postane v mladinski delovni brigadi odvečen, ženska pa je le ženska.

In na koncu: ob manipuliranju z mladimi ljudmi se je pokazalo, kako se s pomočjo gesel lahko osebno okoristiti. Pokazalo se je, da je MDA pravi utopični pogled na komunizem. Mladi delajo z željo, da pomagajo, da so družbeno koristni. Delajo za narod in v imenu naroda, ko pa spregledajo, ugotovijo, da so pravzaprav izkoristili narod. Mladi ne odhajajo iz MDA; ne zato, ker so spremenili svoje poglede na svet, ampak zato, ker so verjetno spoznali svojo ideološko zaslepljenost, da s takim delom koristijo družbi.

Pri nas obstaja komisija za MDA pri Predsedstvu KS ZSMS Železarne Jesenice. Nekaj mladincev še zmeraj dela na lokalnih mladinskih delovnih akcijah, vendar vedo, da s takim delom delno financirajo celotno dejavnost ZSMS v Železarni. Kljub temu, da vedo, da kaj in koga delajo, interes za tako obliko dela naglo pada. Zato bi rad pozval vse tiste mladince, ki imate ideje o novih oblikah mladinskega dela, tudi prostovoljnega, da se oglastite v prostorih KS ZSMS Železarne Jesenice.

Dragutin Gvozdič

Jeseniški mladi tehniki v Kranju

V maju, je v Kranju na osnovni šoli Matija Čopa, potekalo regijsko tekmovanje mladih tehnikov. Udeležilo se je 134 mladih iz gorenjskih osnovnih šol in prvih letnikov srednjega usmerjenega izobraževanja.

Iz naše občine je tekmovalo 23 učencev iz vseh osnovnih šol in 4 dijaki prvega letnika CSUI.

Tekmovanja mladih tehnikov potekajo vsako leto v maju, najprej v okviru posameznih šol oziroma krožkov, nato v občinskem merilu, potem v regijskem, od koder se najboljši usmerijo še na republiški in na vsežensko tekmovanje. Namen teh srečanj je, da učenci pokažejo svoje znanje, izkušnje in spretnosti, ki so si jih pridobili v iztekajočem se šolskem letu v različnih tehničnih dejavnostih in krožkih. Velik pomen srečanj pa je tudi v medsebojnem spoznavanju učencev, izmenjavanju njihovih izkušenj in nenazadnje tudi v spoznavanju in izmenjavi izkušenj mentorjev.

Poglejmo, kako so se naši učenci uvrstili na srečanju v Kranju. Dijaki 1. letnika CSUI so tekmovali v panogi Raziskovalne naloge. Aleš Mlinarič je dosegel 1. mesto, Alen Šest 2.; oba sta se uvrstila na republiško tekmovanje. Aleš Novosel in Boris Ivanovič sta se uvrstila na 3. mesto.

V predstavitvi učnih pripomočkov se je Mitja Novak (OS Tone Čufar) uvrstil na 1. mesto in s tem tudi na republiško tekmovanje.

Tokrat so v spoznavanju proizvodnega procesa in sestavljanju konstrukcij zbirko Fischer tekmovali učenci iz OS Koroška Bela. Tilen Beravs je bil 4., Miha Šmid pa 9.

Obramba in zaščita — ekipa Jesenic je dosegla 2. mesto, sestavljali pa so jo Gorazd Kavčič iz Žirovnice, Gasper Svetlin iz Koroške Bele in Grega Oblak iz Kranjske Gore.

V panogi fotografija se je edina deklica iz ekipe Jesenic, Nuša Zemlja, (OS Žirovnica), uvrstila na 8. mesto, Elvise Demšar (OS Koroška Bela) pa na 10.

Izdelek iz lesa za dom z uporabo električnega orodja Klip-Klap sta izdelala Tom Potočar in Grega Potočar (OS Tone Čufar) in z njim pristala na 3. mestu.

Z raketnimi modeli sta tekmovala Blaž Podlesnik in Jaka Marinšek iz Mojštrane, dosegla sta 9. mesto.

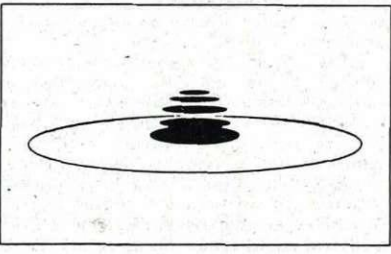
Modelarske deltidone zmaje sta izdelala in z njimi tekmovala Blaž Pogačnik in Tomaž Nemec iz OS Prežihov Voranc. Blaž je bil 7., Tomaž pa 8.

V panogi jadralni modeli A1 so se naši učenci uvrstili takole: Klemen Kelvišar (OS Tone Čufar) 8. mesto, Mirko Košir (OS Kranjska Gora) 9. mesto in Elvis Pašič (OS Tone Čufar) 10. mesto.

Z ladijskimi modeli MČ 1 sta se učenca iz OS Tone Čufar uvrstila na 9. mesto — Jure Višnar in na 14. mesto — Sergej Hočvar.

Elektronsko napravo s sestavljanko dobro jutro elektronika sta izdelala učenca iz OS Mojštrane, Grega Langus je bil 5., Goran Ambrožič pa 6.

Tekmovanja v amaterskem radiogoniometričiranju sta se udeležila učenca iz OS Žirovnica. Uroš Vovčak je bil na

2. in se je s tem rezultatom uvrstil na republiško tekmovanje; Jeremy Čeh pa je bil 5.

Sprejem za odličnjake jeseniške občine

V znanju je moč, radi poročamo, če pa gre pri tem še za mlade, potem je seveda vse skupaj še bolj vzpodbudno. Da imamo v jeseniški občini veliko pridnih in marljivih učencev, smo lahko videli v ponedeljek, 26. junija, ko so se zbrali v Kosovski graščini na prijetnem srečanju. To so učenci, ki so bili v letošnjem letu odlični v osnovni šoli, in dijaki, ki so imeli najboljše ocene v srednji šoli.

Na jeseniški srednji šoli sta bila vsa štiri leta odlična dva dijaka, in sicer

...Če hočete pa tudi črkovedka, ukodelka, stavkopletka, zgodboživka, zakladstava... In tudi če smo — starokopitneži — trdno odločeni, da ji bomo še naprej lepo po starem rekali — knjiga, bomo o tem čudovitem izumu človeškega rodu zvedeli več, ko bomo vzeli v roke posebno izdajo šolskega glasila Osnovne šole Jeseniško-bohinjskega okruga Kranjska Gora, delo literarnega krožka nižje stopnje pod mentorstvom Benjamina Gracerja.

Na 74 preprosto spetih straneh velikega formata je lepo po vrsti napisano, narisano in preslikano vse, kar so Gracerjevi šolarji izbrskali o zgodovini knjige, tiska in pisave, o knjigah za otroke in ilustracijah zanje. Vmes so natrosene misli, aforizmi, pesnice in uganke o knjigi, seveda ne manjka tudi risbic. Posebna pozornost je namenjena pesnicam Neži Maurerjevi ob njenem obisku na kranjskogorski šoli, o svojih prvih prebranih in napisanih knjigah pa govorijo tudi drugi slovenski književniki.

Posebna izdaja šolskega glasila je izšla ob letošnjem slovenskem kulturnem prazniku, mladi Kranjskogorci pa so na enak način že prej obelodanili dva druga pedagoško-literarna projekta: Človek in Vodmec. Želimo si, da šolarjem in mentorju tudi v prihod-

Sergeja Stušek na družboslovno jezikovni usmeritvi ter Borut Logar na metalurški usmeritvi.

Lepim čestitkam se pridružujemo tudi mi, vsem pa želimo prijetne in brezskrbne počitnice.

J.R.

Knjigi lahko rečemo tudi berolistka...

njem šolskem letu ne bo zmanjkalo dobre volje in zagnanosti in da se bodo ti zanimivi in izvirni projekti nadaljevali.

E.Torkar

Bla, bla...

Veliko pišemo in govorimo o raznih presežkih delavcev — tehnološki, kadrovski, ekonomski, strukturni. Integralni trg vse to prinaša s seboj in tega se bomo morali enostavno navaditi. Ob tem pa, ker gre v vsakem primeru za človeka, njegovo usodo, organizirano poskrbimo za sistemsko reševanje tega problema (zahod ima izkušnje). Toda presežki niso problematični sami po sebi, »problematična« mora postati naša potreba po nastajanju novega. Da odpiramo perspektive in možnosti, predvsem za mlade.

Ne bo najbolj hudo, če bomo imeli presežke, veliko bolj hudo je, da se danes še marsikje, zaradi socialnega miru, sprenevdamo, da problema ni. S tem zamujamo dragoceni čas za delo, zaupanje ljudi. In ostala nam bosta le grenak priokus in izkušnja zamujenega. Mar res le to, kot že tolikokrat doslej?

Glasbeniki CSUI za nagrado v Crikvenico

Prijetno smo bili presenečeni, ko se je še med zadnjim sprejemanjem na šoli še širila novica, da gremo glasbeniki v Crikvenico na nagradni izlet. Dovolili so nam, da odrinemo že v četrtek, 15. junija, pogoj so bile le pozitivne ocene v redovalnici. Še bolj pa smo se razveselili novice, da nam je prevoz do tja in nazaj zagotovila Železarna Jesenice.

Glasbeniki CSUI se v prostem času združujemo v orkester in vadimo prijetne melodije iz filmov, pa tudi klasična nam ne dela težav. Obstajamo že sedem let, letos pa nas bo zapustilo kar devet kolegov, kar praktično pomeni razpad orkestra; vsaj za nekaj časa. Jaka Ramuš, Mojca Prestor, Jerca Solar, Borut Korošec, Klemen Jakopič, Petja Kogovšek, Bogdan Rozman, Sandi Berkelj in Jože Tomažin so sodelovali v orkestru tri ali štiri leta, glede na usmeritev šolanja. Resnično so si zaslužili ta prijeten izlet, hkrati pa bi se jim radi na tem mestu zahvalili za vse prijetne urice z njimi, dobro voljo in delavnost. Marsikateri bo nadaljeval delo v železarski godbi, verjetno pa se bodo v prostem času še vračali k nam.

V Crikvenici smo se v depandansi železarskega doma dobro počutili, le vreme nam je ponagajalo — a nam ni bilo dolgčas, saj smo imeli instrumente s seboj. Vso zahvalo dolgujemo Železarni Jesenice in upamo, da nas bodo še kdaj tako razumevalajoče podprli v naših željah.

Za finančno pomoč pa se zahvaljujemo še občinski ZSMS kot tudi naši šoli, saj nam je vedno dovolila fotokopiranje not, pa še druge probleme smo kar uspešno reševali.

Glasbeniki CSUI Jesenice in mentor prof. Marija Heberle-Perat

Srečanje aktivistov jeseniškega okrožja OF v Ribnem

V soboto, 17. junija, so se v lovskem domu v Ribnem ponovno srečali aktivisti jeseniškega okrožja OF in okrajev Bohinj, Gorje-Bled, Ribno, Radovljica, Zirovnica, Jesenice in Kranjska Gora. Ob prisotnosti nekaterih družbenopolitičnih delavcev iz Radovljice in z Jesenic so spregovorili o dejavnosti okrožnega odbora, pa tudi o trenutnih razmerah v obeh občinah.

Aleš Jelenc, sekretar jeseniškega okrožnega komiteja KPS ob osvoboditvi maja 1945 na Jesenicah (foto: arhiv Tehniškega muzeja)

Po pozdravnem nagovoru Antona Tomana, predsednika Občinske konference SZDL Radovljica, je daljšje poročilo podal podpredsednik okrožnega odbora Franc Konobelj-Slovenko. Okrožni odbor aktivno deluje ponovno od leta 1973, osnovna naloga odbora pa je bila zbiranje zgodovinskega gradiva, ki naj bi bilo tudi osnova za monografijo o jeseniškem okrožju OF (1941-1945).

Poleg te naloge je odbor organiziral vrsto srečanj in razgovorov z naknadnimi aktivisti, aktivno je deloval v okviru SZDL in pomagal pri različnih praznikih in prireditvah. Pri zbiranju zgodovinskega gradiva je več let aktivno sodeloval Branko Bric, ki je uspel zbrati dragoceno gradivo, sestavlja pa je tudi pregled članstva posameznih okrajev in okrožja. Ko sta se v zbiranje vključila tudi Gorenjski muzej iz Kranja in Tehniški muzej Železarnice Jesenice, je vloga nosilca projekta raziskave prevzel zgodovinar Jože Dežman. Pripravi je teze za raziskavo, v katerih je celovito zajel celotno problematiko, predvsem zbiranje gradiva in pregledovanje arhivov: »Začel je raziskavo, ki je obdobje druge svetovne vojne. To časovno omejevanje prebijamo s primerjanjem in iskanjem vzročnih zvez v starojugoslovanski družbi, ki z vdorom nacizma, razvojem NOG in revolucionarnimi procesi doživlja temeljite spremembe, v povojnem razvoju pa bomo spremljali osnovne razvojne procese, ki so se začeli v NOB in se razvijali v povojnem obdobju.

Prostor, ki nas najbolj zanima, je jeseniško okrožje, kot je obstajalo v letih 1943-1945. Mejilo je na kranjsko okrožje v črti od Begunj do Radovljice in naprej ob Savi do Bodeše in preko Jelovce, nato je razmejitvena črta potekala nekako po starojugoslovanski državni meji z Italijo in državni meji z Avstrijo. Vendar je jeseniško okrožje v letih 1941-1942 zajemalo tudi območje desnega brega Save do Podnarta, v letih 1943 pa sta bili rajon jeseniškega okrožja tudi kasnejši koroški okrožja

Celovec in Velikovec.« (Jože Dežman: Jeseniško okrožje 1941-1945, Teze in raziskovalni načrt) Raziskava tako ni časovno omejena, ampak celovito zajema vlogo in pomen Osvobodilne fronte na jeseniškem okrožju, vključujoč predvojno in povojno obdobje.

Raziskava naj bi bila zaključena leta 1991, ko naj bi besedilo izšlo v knjižni obliki kot monografija. Do takrat bi okrožni odbor vključno s krajevnimi odbori pomagal pri zbiranju gradiva in spominov, da bi avtor imel kar največ podatkov te najširše organizacije, ki je po vojni s svojo aktivnostjo nadaljevala kot Socialistična zveza delovnega ljudstva.

Dosedaj je že bilo objavljenih nekaj raziskav avtorja, ki bodo prišle v sklop celotne raziskave (Bohinjski partiji, sprejeti v KP do konca druge svetovne vojne, Listi, 24. december 1987; Jeseniško okrožje 1942-1945, teze za raziskovalni načrt, Bohinjci med drugo svetovno vojno — strukturna skica, Bohinjski zbornik 1987; Žrtve druge svetovne vojne, očit raziskave v občini Radovljica, Borec 1, januar 1989; Pravica do smrti, Borec 5-6, 1989), obenem pa je avtor že opravil vrsto terenskih akcij, podatke pa skrbno vnaša v računalnik, kar naj bi dalo raziskavi znanstveno težo. Tako je že obdelal podatke udeležencev NOB in žrtev jeseniške občine, pa tudi žrtve druge svetovne vojne v celoti. Pri tem ga vodi edino in samo znanstveni pristop brez ideološke navlake.

Kljub temu, da v tem zapisu ne omenjam razprave, ki je bila tudi v Ribnem izredno zanimiva, menim, da lahko pripeljejo do objektivnejše in celovitejšje podobe naše večkrat izkazane preteklosti. Tudi srečanje aktivistov v Ribnem je to dokazalo, saj so v razpravah sodelovali Aleš Jelenc, dolgoletni predsednik okrožnega odbora OF, Ivan

Nekateri člani okrožnega odbora OF Jesenice oktobra (ali novembra) 1944 na Jelah na Pokljuki. Z leve: Zora Pazlar, Minka Ogrin, Miloš, Mica Kunčič in Jerca Anderle (foto: arhiv Tehniškega muzeja)

Jan, pisatelj partizanskih kronik, Igor Mežek, sekretar Občinskega komiteja ZKS Jesenice, Marko Bezjak, predsednik radovljiške občinske skupščine, Gregor Klančnik, sekretar osnovne organizacije ZKS Mojstrana, Ana Pazlar, upokojenka SDK, Milan Svetlin, sekretar SZDL Jesenice in drugi.

T.K.

Pevska zbor DU Jesenice in Javornik-Koroška Bela v Šentjakobu na Koroškem

Moški pevski zbor DU Jesenice se že več let druži z upokojenci iz Šentjakoba na Koroškem in že vrsto let nastopa na njihovih prireditvah. Pridobil je že dosti prijateljev med upokojenimi Slovenci iz Rožne doline, ki jih na svojih prireditvah kar ne morejo pogrešati; jeseniški upokojenci so vedno lepo sprejeti ter s svojimi nastopi popestrijo njihove programe. Letos so se pevec tega zbora pridružili tudi pevke ženskega pevskega zbora DU Javornik-Koroška Bela. Tako so se odpravili v nedeljo, 11. junija, na spomladansko srečanje upokojencev v Šentjakobu.

Na srečanju so poleg naših pevcev nastopili še Moški pevski zbor Kralj Matjaž iz Piberke, katerega vodi mladi zborovodja Hanes Kosutnik (tudi zbor je razmeroma mlad), nastopil je tudi instrumentalni trio upokojencev iz Šentjakoba.

Po kulturnem programu se je srečanje nadaljevalo v pristrnem razpoloženju: vrstile so se pesmi vseh treh zborov, k razpoloženju pa je doprinesla tudi lepa glasba dveh citrašev in harmonij. To je potrdilo, da so vezi med nami zelo čvrste ter da si ljudje na Koroškem želijo srečanja z nami. Slovo je bilo pristrčno z željo, da se bomo v jeseni spet srečali.

Stane Torkar

*Kadar dekleški, snežno beli
dojki grulita pod tvojimi rokami,
odpri pismo njene duše!*

*Stari mački ne sanjajo, kako
bi se premačili v rise, temveč
prelevili v leve.*

*Ajdovska deklica: Na dveh
hrbrih je stala in v reki življenja
prala človeško umazanijo,
ko je vdahnil dušo cvetu njene
nega mednožja...*

Delovna skupnost športnih delavcev občine Jesenice pred ukinitvijo?

Mnogi se še spomnijo lepo urejenega Športnega parka Podmežaklja in prizadevanj delavcev, zaposlenih v Zavodu za vzdrževanje športnih objektov Jesenice, za izgradnjo in dograditev ter vzdrževanje športnih objektov. Časi se spreminjajo in iz Zavoda je nastal Športmetal, iz tega Kovin, športni objekti pa so ponovno padli na ramena športnih delavcev.

Leta 1981 se je rodila ideja, da bi v občini Jesenice pod eno streho združili vse strokovne športne kadre in ves tehnično administrativni kader, ki dela na področju športa. Želja in namen sta bila, da bi v jeseniški občini racionalizirali delovanje ter organizirali administrativno, tehnično poslovanje za vse športne organizacije v občini Jesenice. Nova delovna skupnost, kakor so jo takrat poimenovali, naj bi opravljala naslednje naloge:

a) administrativno tehnična opravila: priprava delovne načrte, izvrševanje sklepov organov ustanoviteljice, pripravlja gradivo za skupščino ustanoviteljice, izvaja finančni program in program dela, vodi računovodstvo in knjigovodstvo za ustanoviteljice, administrativno tehnična opravila;

b) trenersko strokovna dejavnost: strokovno delo s selekcijami, perspektivnimi športniki in vrhunskimi športniki, pripravlja strokovne načrte za obdobja, vodi, sodeluje in pomaga klubom pri selekcioniranju in doseganju čim boljših rezultatov;

c) vzdrževanje športnih objektov: vzdržuje športne objekte, pripravlja investicijsko dokumentacijo in skrbi za izvedbo investicij in adaptacij, opravlja druge poslovno tehnične storitve.

Skratka, od nove delovne skupnosti so vsi pričakovali veliko. Toda rojstvo je bilo težko. Sela 1. januarja 1987 je začela formalno pravno obstojati Delovna skupnost športnih delavcev Jesenice, katere ustanoviteljice so bile Športno društvo Jesenice, Zveza telesnokulturnih organizacij Jesenice in Občinska smučarska zveza Jesenice.

Očitno pa se je rodil nedonošenček, kajti v takšni obliki delovna skupnost ni mogla prav živeti.

Ze po ne polnih dveh letih formalno pravnega obstoja Delovne skupnosti športnih delavcev občine Jesenice je vodja delovne skupnosti podal ustanoviteljicam predlog, da sprejmejo sklep, da se Delovna skupnost športnih delavcev občine Jesenice ukine. Vendar pa ob tem ni podal nikakršnih predlogov ali idej, kako naprej.

Kot glavni razlog za ukinitve delovne skupnosti je navedeno, da bi pripomogla k poenostavitvi administrativno-finančni del in k zmanjšanju števila administrativnih delavcev. V predlogu za ukinitve je tudi navedeno, da bo v tem času prišlo do sprememb v telesni kulturi, zato se predlaga, da se pristopi k organiziranosti pred ustanovitvijo te delovne skupnosti.

Dejstvo je, da je nedonošenček, ki je za popotnico v življenje sicer dobil s Samoupravnim sporazumom o ustanovitvi DS športnih delavcev občine Jesenice in Statutom delovne skupnosti čisto sprejemljiva življenjska načela, ostal v inkubatorju. Njegovi očetje in matere so nad njim obupali in tako so vse tri ustanoviteljice (SD, ZTKO in OZSO) sprejele sklepe, da se Delovna skupnost športnih delavcev Jesenice ukine.

Sedaj pa se pojavlja vprašanje, kako naprej? Telesno kulturni dinar je vse

manjši, športni objekti vse slabši, jeseniška občina kljub bogati športni tradiciji postaja v tem pogledu nerazvita!

Ce se ozmemo samo preko občinskih meja (Radovljica), vidimo lepo urejene objekte, vidimo športni razcvet. Kranj gradi olimpijski pokriti bazen, dogradil je številne telovadnice, vse večnamenske, pokrito drsališče, športni park, številne druge površine za šport in rekreacijo. Za vse te objekte ima ustanovljeno delovno skupnost pri ZTKO Kranj. Za primerjavo: v njej je 48 zaposlenih, od tega 18 profesionalnih trenerjev, 4 strokovni delavci, torej kar 22 ljudi se v Kranju ukvarja s športom! Na Jesenicah pa je v Delovni skupnosti zaposlenih 18 ljudi (3 profesionalni trenerji, en strokovni delavec in sekretar SD Jesenice), torej se s stroko neposredno ukvarja 5 ljudi.

Materialni pogoji so na Jesenicah katastrofalni, delavci v DS športnih delavcev na robu življenjskega minimuma, edina rešitev, ki jo ponujamo, pa je ukinitve in uspostavitve prejšnjega stanja.

To pomeni: še vedno propadajoči športni objekti, še vedno življenjsko ogroženi zaposleni delavci v telesni kulturi in naglo upadanje športnih dosežkov v občini! Rešitve problemov s tako pasivnostjo in brežjutenostjo ne bo! Vprašanje je, koliko

časa lahko še telesna kultura na Jesenicah živi v takšnih razmerah?

Prav je, da se neustrezno ukinja, toda za izboljšanje stanja je potrebna trezna in strokova analiza, zakaj je do takšnega stanja prišlo, zakaj Delovna skupnost športnih delavcev občine Jesenice ni zažvela tako, kot so vsi samoupravni akti narekovali. Na podlagi takšne analize in zares strokovne ocene se lahko pripravi predlog nove organiziranosti.

Takšen predlog pa mora upoštevati tudi sedanje družbene spremembe, ustavne spremembe, težko finančno situacijo državnih dejavnosti. Ne moremo nekaj ukiniti ali reorganizirati na pamet, pa želja in težnjah posameznikov, ki so že v preteklosti to delali brez strokovnih argumentov, po lastni presoji in težnjah. Obstoječe stanje je samo dokaz, kako nestrokovno smo se lotevali organizacije v preteklosti.

Zato takšne napake ne smemo ponoviti, kajti to bi pomenilo ob že tko katastrofalnem stanju še večjo katastrofo. Interesi posameznikov se morajo podrediti interesom uporabnikov. To pa so športniki in delovni ljudje občine Jesenice. Prav zato je ukinitve ali obstoj Delovne skupnosti športnih delavcev občine Jesenice mnogo širši in pomembnejši problem.

Miha Mazzini

Drobtinice

51

Počasi sem stopal navzgor po stopnicah v prvo nadstropje. Otroci so se drčali po ograji. Kričali. Vsaj zdelo se mi je tako. Nisem jih slišal. Noben zvok ni prišel do mene. Le usta so odpirali. Na vrhnji stopnici se je deklica obračala okrog sebe, loveč še drugo naramnico torbice. Pomagal sem ji. Nekaj je rekla in šla. Potegnil sem pištolo iz žepa in dvakrat ustrelil v torbo na hrbtu. Obesek, oblikovan kot medvedek, se je razsul v drobne kristale. Vse brez zvoka. Grobna tišina. Krenil sem po hodniku proti učilnicam. Bil sem čisto prazen. Nič nisem čutil. Medlo začudenje, kakaj tako bežijo, in nekje čisto na dnu občutek, da to ni tisto, kar hočem. Nisem se mogel zaustaviti. Telo ni bilo več moje. Ujel sem odpiranje vrat na desni. Še pogledal nisem tja. Odročil sem desnico in sprožil. Šel naprej. Skupina otrok je ušla po levi. Nisem se obračal. Kar je za mano, je varno. Moški v modri halji je skočil name. Se nasadil na cev. Šel sem stiske k zalcu. Enkrat, dvakrat, trikrat. Na garderobni omarici so stali modri skorenjčki. Racman Jaka je mežikal. Prestrelil sem oba. Levega in desnega. Ujel sem zapiranje vrat. Nameril pištolo v les. Pritisnil na petelina. Ni trznila v roki. Zamenjal sem šaržer. Med hojo. Spustil praznega na tla. Ga brcnil z nogo. Ustrelil za njim in zgrešil. Okno je bilo do polovice pokrito z zaveso. Izpod nje sta kukala vrščica čevljev. Pomeril sem pol metra nad njima. Ustrelil. Ukrotil pištolo. Tkanina je zaplapolala. Gledal sem luknjo v njej. Mimogrede sem opazil drobno telo, ki je odletelo skozi šipo v globino. Ustavil sem se na koncu hodnika. Žazdelo se mi je, da sem ujel senco skozi motno steklo stranišnih vrat. Dve krogli. Nisem

šel gledat, če sem zadel. Odprl sem vrata pred sabo in vstopil. Učilnica je bila prazna. Na katedru model srca iz rdečce pobarvanega gipsa. Razleto se je. Z dvema krogla sama sem raztreščil lobanjo okostnjaka v vitrini. Stopil sem k oknu in pogledal navzdol. Čakal. Prišel je policijski avto. Za njim rešilec. Trije veliki, modro pobarvani kamioni. Luči so utripale v tišini. Občutek, da to ni tisto, kar hočem, je postajal vedno močnejši. Telo mi je ušlo. Naredil sem nekaj proti svoji volji, kar ne morem več izbrisati. Ne morem več nazaj. Policiji v beladah in zaščitnih telovnikih so tekli v šolo. Dvignil sem pištolo in pogledal v cev. Naprej je bila le motna temna lisa na ozadju pripadnikov posebnih enot, ki so obkoljevali zgradbo. Izostrel sem pogled nanjo in ozadje se je razblinilo v megli. Ne, to ni bilo tisto, kar sem hotel. Telo je nadaljevalo po svoje. Kazalec se je upognil. Ni me bilo več. Nisem obstal. NIČ. NIČ. NIČ. Jaz NIČ. Nepopisna groza, kakršne še nisem doživel, me je potegnila ven. Znašel sem se sredi ceste. Obrnjen proti šoli. Otroci so se zaletavali vame. Pištolo sem se zmerom držal v žepu. Niso bežali. Igrali so se in lovili. Poskušal sem doumeti, kje sem. Vse so bile le sanje. Privid. In nenadoma me je napolnila radost, da sploh sem. Ni važno, kako in kje, da le obstajam. Dokler lahko. Bo-lje je živeti še tako usrano življenje, kot sploh nobenega. Izkušnja niča me še vedno tišči nekje zadaj.

Umolknil je. Te oči so bile moje. Takrat, v ogledalu. Pred leti. Hotel sem mu položiti roko na ramo in jo stisniti. Oba sva šla isto pot. Tudi Selim je morda porodil to, kar je vsakomur jasno. Nekateri le teže zapopademo.

Odšel je. Mimo mene, navzdol po cesti. Za zadnjim iz kolone delavcev.

Nikoli prej nisem opazil, da je grbast. Ali pa se je le tako držal.

Dohitel je kolono in se pomešal med tele-sa. Se stopil z množico. Izginil.

Segel sem z desnico v žep, po cigarete. Oti-pal sem kovino in odmaknil roko, kot ob dotiku kačje sluzi.

Tekel sem. Mimo železarne, med bloki. Dišalo je po kosilu.

Prečkal sem skladišče odpadkov, ruševine zapuščenih obratov. Skozi geto, mimo ciganskega naselja, sem se pognal navzgor ob reki.

Po pobočju se je spustil gozd in me sprejel vase. Spotaknil sem se ob korenino in se zvalil navzdol, na ozek pas mivke ob vodi. Pobral sem se in se usedel. Drobni valovi so butali ob podplate tenisk.

Opazoval sem vrbe žalujke na nasprotni strani. Veje so segale skozi gladino in tok jih je nosil s seboj.

Nikoli odnesel. Položil sem pištolo na dlan in jo gledal. Nekaj v njeni grdoti me je privlačilo.

Bila je mrzla. Zamahnil sem in jo zalučal v vodo. Malo čez sredino reke se je dvignil stožec. Tok ga je takoj spodnesel.

Zgrabil sem šaržerje v pest. Še enkrat zamahnil in posul več drobnih pluskov po gladini. Izginili so, še preden sem jih utegnil preštet.

Prižgal sem si cigareto.

Izza krošenj, ki so uokvirjale trak neba, se je priplazil ogromen oblak rdečega dima. Nisem se premaknil, dokler ni prišla k meni tema.

Jeseniški dijaki na obisku v Bremnu

Dijaki družboslovno-jezikovne usmeritve na CSUI Jesenice imamo že dalj časa tesne prijateljske stike s sovrstniki iz Bremna v ZRN. Izmenjava učencev je postala že tradicionalna in tega smo še posebno veseli.

Sestrednjava ekskurzija sicer se zdela ne zadostuje, da bi se vsaj delno seznanili z novim okoljem, drugačno družbeno ureditvijo, načinom dela in življenja nasploh. Je pa enkratna priložnost za tka-nje novih prijateljskih vezi. Mladi smo vendarle mladi, čeprav eni iz socialistične, drugi iz kapitalistične države. Vežejo nas dobra volja, mnogi skupni interesi.

— Šport, glasila, želja po novih spozna-njih, učenju, prostem času in zabavi, ne-nazadnje tudi želja po prijateljstvu, lju-bezni in miru. Veže nas mladost.

Moram povedati, da učenci z gimnazije Kippenberg v Bremnu prihajajo v Slove-nijo z enako velikim veseljem in navdu-šenjem, kakor se mi odpravljamo k njim. Letos so nas povabili, naj jih obiščemo zadnji teden v maju. Za potovanje se nas je odločilo 20 dijakov, spremljala pa nas je prof. Darja Črv-Štepec, germanistka. Menim, da je to prav, saj je izlet tudi ne-ke vrste kratak jezikovni tečaj in zaradi dobrega vodstva je potovanje potekalo to-čno po načrtu, brez nesporazumov in ne-prijetnih zapletov.

24. maja zvečer smo po 14-urni vožnji z vlakom na glavni železniški postaji v Bremnu doživeli topli in prijeten sprejem naših gostiteljev in njihovih staršev. Odpeljali so nas na svoje domove ter nas seznanili s programom.

Naslednji dan dopoldne smo obiskali tovarno avtomobilov Daimler-Benz in se seznanili s proizvodnjo mercedesov.

Začetki avtomobilske industrije v Bremnu segajo v leto 1906. Ustanovitelj Carl F. Borgward je iz skromnih začetkov z mnogimi tehničnimi iznajdbami in podjetnostjo uspel svetovno znano to-varno. Do leta 1960 je število zaposlenih naraslo na 20.000, tedaj pa je podjetje šlo v stečaj. Mnogo delavcev je izgubilo za-službo. Sele v začetku 70. let, ko je vo-dstvo tovarne prevzel Daimler-Benz AG se je tej panogi začel vračati nekdanji sloves. Danes je tovarna v glavnem robo-tizirana, cenjena zaradi visoke produktivnosti in kvalitete.

Vse nas sta najbolj presenetili izredna čistost in urejenost delovnih obratov, kjer ima vsaka stvar svoje točno določeno mesto, kjer ni nobenih odpadkov, olja in prahu. Delo je zelo dobro organizirano, vsak delavec točno ve, kakšna je njegova naloga, kljub temu pa vlada sproščeno in prijetno delovno vzdušje.

V petek smo spoznali način dela in učenja na kippenberški gimnaziji. Dve uri smo bili skrajni v novini prijatelji pri pouku, potem pa nas je v mestni hiši v imenu mesta Bremen uradno sprejel go-spod Vomeyer. Bremenska mestna hiša je verjetno ena najlepših zgradb v celi Nemčiji. Leta 1410 je bila zgrajena v got-skem stilu, dve stoletji kasneje pa preno-vljena, povečana in renesančno preobli-kovana in takšna je ostala do danes.

Prav tako veličastna je tudi katedrala Sv. Petrija. Z njeno 1200-letno tradicijo in zgodovino nas je seznanil pridigar go-spod Abramcik. Cerkev je protestantska. V 13. stoletju so na temelje stare cerkve v slogu romanike postavili novo, mnogo večjo cerkev v gotskem stilu in jo tudi po-tem še dograjevali, kar je v arhitekturi zelo lepo vidno. Ob renovaciji katedrale leta 1974 so bili odkriti mnogi grobovi škofov in mnogi pomembni predmeti. Povzpeli smo se v zvonik in si ogledali Bleikeller — skrivnostno svinčeno klet, v kateri so ohranjena trupla, ki spominjajo na egipčanske mumije. Prostor, ki je obložen s svinčnimi ploščami, jih je za-varoval pred razpadanjem.

Bremen ima še nekaj drugih znamenitosti. Najslavnejši je gotovo Roland, viteški kip (eden izmed 27 na svetu), ki je bil prvič omenjen leta 1366 in stoji na Marktplatzu, glavnem trgu, kot simbol mestne svobode.

Niše manj zanimivi niso Bremenski muzikantje. To so orel, pes, mačka in pe-telin, legenda pa pravi, da predstavljajo kmečki upor proti plemstvu. Ogledali smo si še slikoviti Schnoor, edini del sta-rega mesta, ki je neokrnjen preživel dru-go svetovno vojno.

Med našim obiskom je bila v Bremnu tudi največja mestna prireditelja Stadtfest Bremen 89. Sejem kot mnogi drugi, kjer se veliko je, kjer se v hektolitrnih preliva znamenito bremensko pivo, kjer je veliko dobre glasbe in predvsem veliko gneče.

V soboto je bil organiziran celodnevni izlet na Helgoland, otok v Severnem morju, ki je med domačini poznan pred-vsem kot brezcarinska zona. Tu se počeni kupuje tobak in alkohol. Na otok so nas z ladjo prepeljali z majhnimi čolni. Ra-zlog? Pristanišče je mnogokrat zasedeno in taki prevozi so vir zaslужka 100 ljudem na otoku. Na nas sta večji vtis kot vse tr-

govine naredila čudovit alvarij na otoku in 6-urna plovba po odprtem morju, ki je na žalost že močno onesnaženo.

Nedelja je bila edini prosti dan. Izkori-stili smo ga vsak po svoje — za počitek, za izlete s kolesom. Večer smo preživel v skupaj na prijetnem pikniku.

V ponedeljek dopoldne smo obiskali Nabertherm, zasebno tovarno peči v Lili-enthalu, ki zaposluje okrog 200 delavcev. Pozdravil nas je lastnik podjetja gospod Conrad Naber.

Nabertherm je sicer majhno, vendar tehnološko zelo razvito podjetje. S peči-mi, ki v nekaj minutah lahko dosežejo tem-peraturo nad 1000 °C, ta tovarna oskrbuje okoli 40 % potreb v industriji, znanstve-nih laboratorijih, vesoljskih raziskoval-nih institutih in univerzah po vsem sve-tu.

Popoldne smo si ogledali še Bremer Lagerhausgesellschaft — podjetje, ki upravlja skladišča v bremenskem prista-nišču. Bremen je poleg Hamburga naj-večje nemško pristanišče, ima pa ugod-nejšo lego, ker je bližji za ladje, ki priplu-jejo z Atlantika. V Bremnu razovarjajo predvsem kavo, kakav, tobak, južno sa-dje, bombaž, nekaj bakra in lesa. Bre-mensko pristanišče z vsemi svojimi de-javnostmi zaposluje okrog 41.000 delav-cev, vsako leto pa je tudi preloženih 30 milijonov ton blaga. Trideset delovnih mest v Bremnu je posredno ali neposre-dno povezana s pristaniščem in brez njega mesto še zdaleč ne bi bilo to, kar danes je.

Naš obisk se je približeval koncu. Zad-nji večer smo s prijatelji preživel v kinu, discu, doma.

Torkovo jutro smo izkoristili še za zad-nje nakupe in ogled. Obiskali smo Neel-meyer banko in borzo. Banka Neelmeyer je ena od zasebnih bank, ki ima dobre odnose s tujino, tudi z Jugoslavijo, in prav ta banka nam je omogočila precej izletov in ogledov. Seznanili smo se z za-nas povsem novim področjem — borzo. Na bremenski borzi določajo cene kave, bombaža, tobaka. Čeprav se nihče od nas ne spozna na delniške posle, nas je ži-valno in temperamento delo na borzi prevzelo.

Za slovo so nam v banki pripravili še okusen prigrizek in nam zaželeli srečno pot.

Slovo je bilo ganljivo. Ta dan je prvič deževalo. »Tudi Bremnu je hudo, da od-hajate.« Zaželeli smo si na svidenje okto-bra na Jesenicah.

V sredo zjutraj nas je pozdravilo doma-če mesto.

Na koncu bi rada dodala še nekaj osebnih misli in vtisov. Čeprav je Bremen skorajda velemesto (500.000 prebivalcev), nisem videla niti ena same stolpnice. To je mesto parkov, vrtov in rododendrona. Ker je bližje Hamburgu, odkoder izhaja nemški književni jezik, v Bremnu govorijo zelo lepo in razumljivo tudi za nas. Tako z jezikom res nismo imeli nobenih težav. Radi bi se zahvalili tudi profesorjem iz Bremna. Gospod Knötzel, gospod Ull-mann in gospa Dicke so nam s svojimi čenci pripravili celo vrsto presenečenj. Omogočili so nam nakup vozovnic po ze-lo ugodni ceni.

Vseh podjetij in na uradnih obiskih so nas sprejeli kot enakovredne partner-je. Nikjer nismo imeli občutka, da smo le skupina učencev, za katere je tako vse-eno, ali izvejo kaj ali ne. Tak odnos nas je močno presenetil, vendar smo kmalu spoznali, da je to sestavni del odgovorne-ga poslovanja odnosa in uspešnosti. Če-prav smo danes le dijaki, bomo v prihod-nje mogoče sodelovali kot enakovredni poslovni partnerji.

Jesenji smo bomo poskušali oddolžiti za to gostoljubje in zelo bomo hvaležni vsem delovnim organizacijam, ki nam bodo prisločile na kino.

Dijaki na CSUI Jesenice si želimo še več podobnih stikov s sovrstniki po Evro-pi. Takšna doživetja so za nas nepoznan- in nenadomestljiva. To je skoraj edina možnost, da pogledamo preko državnih meja in naša velika želja je, da bi naveza-va novih stikov bila naš prispevek pri vstopanju Jugoslavije v Evropo.

Cisto na koncu se zahvaljujemo vsem našim delovnim organizacijam, ki so nam pomagale pri izvedbi ekskurzije.

Andreja Frelih

Smučarski skoki

Delavci sekcije za skoke pri TVD Partizan Žirovnica so v počastitev krajevnega praznika Žirovnice v Glenci na Breznici pripravili dvodnevno tekmovanje skakal-cev štirih starostnih kategorij. Na treh skakalnicah se je pomerilo preko sto mladih tekmovalcev iz osmih slovenskih klubov ter gostje iz avstrijskega Zahome-ter iz dveh češkoslovaških klubov, ki sta te dni trenirala v Glenci, Harrachova in Libera. Pred tekmovalci so na skakalni-ci pripravili majhno slovesnost, na kateri so podarili lične karikature dvema v pre-tekli sezoni najuspešnejšima skakalcema domačega kluba: Rajku Lotricu kot naj-boljše uvrščenemu Jugoslovancu v svetov-nem pokalu za sezono 1988-89 in Franci-ju Petku, dobitniku srebrne kolajne na moštvnem mladinskem svetovnem prvenstvu.

Najštevnejša udeležba je bila na prvi sobotni tekmi mlajših pionirjev do 13 let starosti. Med 53 nastopajočimi sta bila najboljša Tržičana Grosar in Stegnar, ze-lo dobro pa se je odrezal Žirovničan Ko-kalj, ki je zasedel peto mesto. Gjerkeš je bil 27., Miha Rakar 31., Pretmar 35 in Mlačnik 39. Za njimi so skočili starejši pionirji. Najboljši je bil to pot domačin Anže Zupan, ki je z 29 metri postavil naj-večjo dolžino na tekmi. Njegov klubski tovariš Hladnik je bil petindvajseti.

V nedeljo so skakali najmlajši. Med pionirji do devet let starosti je bil prvi z deset metrov in pol dolgim skokom Lju-bljančan Rokše, za njim pa sta se uvrstila domačina Mandeljc in Pogačar. Na dvaj-setmetrski skakalnici so potem tekmovali še pionirji do enajst let. Zmagal je Er-žen iz Tržiča pred dvema Čehoma, ki je bil Škerbec, deseti Lah in 24. Blaž Ra-kar.

Žirovniški skakalci so seveda nastopili tudi v Ljubljani in Kranju. Na tedno sko-kov v Mostecu, kjer so tekmovali v vseh starostnih kategorijah, so dosegli nekaj lepih rezultatov tudi Žirovničani. Franci Petek je v mednarodni udeležbi dosegel med mladinci drugo mesto, Anže Zupan pa je bil med mlajšimi pionirji tretji. Med mlajšimi pionirji do devet let je bil Me-žek deveti, med mlajšimi mladinci pa Te-rek devetnajsti.

Tudi na Gorenji Savi v Kranju so na-stopali v vseh starostnih kategorijah, po-tekale pa so od preteklega četrta tja do nedelje, ko je bil z mednarodnim nasto-pom članov in mladincev skakalni cen-ter z obnovljeno veliko skakalnico tudi slo-vesno odprt. Med člani je zmagal do-

mačin Zupan pred Italijanom Pinzani-jem. Velik uspeh je ponosno dosegel Ži-rovničan Petek, ki je za desetinke točke premagal mnogo bolj slovitiga reprezen-tanta iz Italije Čekona. Gasperin in Legat sta bila uvrščena v drugi polovici.

Med mlajšimi mladinci sta od Žirovni-čanov nastopila Kaltenekar in Terek. Pr-vi je bil enajsti, drugi pa osemnajsti. Med starejšimi pionirji je zmagal Franc Urba-n z Bleda, član kranjske Iskre delte Trigla-va. Anže Zupan je bil to pot sedmi, Ko-kalj 52. in Hladnik 58. Pri najmlajših so bili Žirovničani nad pričakovanji uspešni. Tilen Matavž je bil tretji, Pogačar sedmi in Mežek deseti.

M.G.

Šahovsko tekmovanje v počastitev praznika krajevnih skupnosti na Plavžu

V petek, 23. junija, je bilo v šahovskem okolišču na Jesenicah šahovsko tekmovanje v počastitev krajevnega praznika krajevnih skupnosti Mirka Roglja-Petka, Sta-neta Bokala in Cirila Tavčarja.

Tekmovalo je 12 šahistov, rezultati tek-movanja pa so:

1. Miroslav Dimitrijevič, KS M. Roglja-Petka.

2. Rahman Camdžić, KS M. Roglja-Petka.

3. Muhamed Pervis, KS S. Bokala.

Ostali tekmovalci so se razvrstili tako-le: 4. Aljoša Eržen, 5-7. Nada Marušić, Vojislav Ivelja, Duško Karakaš, 8. Milan Vuković, 9. Boris Ivanović, 10. Risto Cvetkov, 11. Slobodan Kovačević in 12. Mar-ko Trkulja.

Tekmovalje je vodil Brane Knays.

Za prva mesta so trije dobili priznanja, ki so bila podeljena na tekmovalju. Po-sebno je presenetil in razveselil vse nav-zoče tekmovalce mladinec Dimitrijevič, učenec prvega letnika šolskega centra Iskra Kranj, sicer pa krajan KS M. Ro-glja-Petka.

MP

Železarji na Velikem Draškem vrhu (foto: Pavel Dimitrov)

Drugega letošnjega pohoda planincev SOZD SŽ se je udeležilo 408 pohodnikov

V soboto, 24. junijam je Veriga Lesce izvedla drugi letošnji pohod planincev SOZD SŽ na Veliki Draški vrh, visok 2.243 m. Sicer je bil to 55. pohod, izveden v okviru SOZD SŽ.

Pohoda se je udeležilo 408 pohodnikov iz vseh DO SOZD SŽ, in sicer: iz Železar-je Jesenice 140, iz Železarne Ravne 64, iz Železarne Štore 44, iz Plamena Kropa 50, iz Verige Lesce 70, iz Žične Celje 22, iz Metalurškega inštituta 10 in iz Tovila Ljubljana 8.

V ne preveč obetavnem vremenu in vremenski napovedi smo se ob 7. uri s tremi avtobusi odpeljali do napovedane-ga zbornega mesta pred Verigo Lesce. Tu smo ugotovili, da je udeležba manjša, kot je bilo število prijavljenih, zato smo se odločili, da en avtobus pošljemo nazaj na Jesenice. Tako smo se z dvema avtobuso-ma podali na pot, ki nas je vodila skozi Spodnje in Zgornje Gorje, mimo Krnice in smučarske središča Zatnik ter mi-mo Mrzlega Studenca v osrčje poključskih gozdov. Kmalu smo bili pri vojašnici na Poključki, kjer so nas organizatorji poho-da usmerjali naprej po makadamski cesti do parkirnega prostora oziroma obrača-lišča avtobusov pod planino Konjščice. Tu smo si oprtali nahrbtnike in se podali

proti cilju, Velikemu Draškemu vrhu (2.243 m). Na poti nas prikupne »vertikan-ke« obdario z ličnimi spominki. Na po-zlačeni verigi je nežnejši spol prejel obe-sek iz lesa, na katerem je bila planika (na nasprotni strani pa napis III. pohod žele-zarjev 1989, Veliki Draški vrh 2.243 m), moški pa smo dobili encian. Vse čestitke za domisel in cenjen spominek.

Po kratkem času prispemo do planine Konjščice (1.438 m). Žal nam je, da na-njej ni bilo domačih živali, ki simbolizir-ajo domačnost in čudovito pokrajino. Pot nas nato vodi do Krnice, na mesto, ki so ga v preteklosti imenovali Jezerca (v davni preteklosti so tu bila majhna go-rska jezera). Nato nas strmčja pot vodi do Studorskega prevala (1.892 m). Tu za-vijemo desno v pobočje Velikega Draške-ga vrha. Ob poti nas s svojo čarobno mo-drino pozdravljajo enciani, višje med skalami pa kljub pozornemu letnemu času rumeni cvetovi avrikla.

Po treh urah zlozne hoje se povzpemo na Veliki Draški vrh. Megle zadržajo po-gled na bližnje vrhove, vmes pa se le toli-ko razvlečejo, da občudujemo čudovito panoramo bližnjih vrhov in behinjskega jezera, ki se zrcali globoko pod nami. Kjer je pred nami še dolga pot, jo ubremo po strmih vesinah navzdol do sedla med Ve-likim Draškim vrhom in Malim Draškim vrhom, kjer nas pozdravijo člani GHS Radovljica, ki skrbijo za varnost med po-hodom. Nato prečimo južno pobočje Ma-lega Draškega vrha in kmalu smo na 2.050 m visokem Viševniku. Od tu je en-kratni pogled na široko poključsko plano-to, poraščeno s temnimi smrekovimi goz-dovi, med katerimi se skrivajo zaselki Goruše, Zajamnik, Javornik, Koprivnik, Goreljek... Z vrha je tudi lep pogled na močeno dolino Krme globoko pod nami, ob njenem izteku proti Radovni pa je le-po vidna Kovinarska koča, katero okro-buje Planinsko društvo Javornik-Koroška Bela.

Po dolgem počitku na vrhu Viševnika smo se podali na pot po južnem pobočju Viševnika in prišli do vznožja žičnice, kjer so nas čakali avtobusi. Tako je za nami od pet do šest ur prijetne hoje v visoko-gorju »zlatorogovega kraljestva«. Tu so nas organizatorji pogostili s pivom in oranžado.

Nato se odpeljemo do gostišča Jelka, kjer je bil zaključek pohoda. Po okusni malici se nekateri pohodniki ob glasi-bi zavrtijo, drugi kramljajo, tretji smo si le-ogledat spominska obeležja v okolici. Na koncu še najtežje slovo od odličnih orga-nizatorjev, prijateljev, znancev in sode-lavcev. Obljubili smo si, da se ponovno snidem na 56. pohodu, katerega bo iz-vedla Železarna Štore.

P. Dimitrov

Lokostrelstvo

V Ljubljani je bilo v soboto, 10. junija, lokostrelsko tekmovanje. LK Jugobanka je tekmovalce odlično organiziral. Vreme je bilo lepo, vendar tekmovalcev ni bilo veliko.

Uvrstitev članov LK Jesenice: prosti slog — člani: 1. Aleš Bedić, članice: 1. Marija Tomazin; compound — članice: 1. Cvetka Kramar, člani: 5. Stane Kramar, Sašo

4000 IMETNIKOV
TEKOČEGA RAČUNA NA
GORENJSKEM SI ŽELI, DA
BI JIM BANKA ČEKOVNE
BLANKETE POŠILJALA NA
DOM

V LJUBLJANSKI BANKI
TEMELJNI BANKI
GORENJSKE SMO SE
POTRUDILI

IZOGNITE SE
VRSTAM!!!

Temeljna banka Gorenjske

Na vseh bančnih okencih, kjer izdajamo čekovne blankete, boste prejeli pismo zaupanja, na katerem označite:

- število čekovnih blanketov,
- število vašega tekočega računa
- in naslov, na katerega želite prejeti blankete.

Izpolnjeno pismo zaupanja vložite v ovojnico in jo oddajte v najbližji poštni nabiralnik brez plačila poštnine, saj bo le-to poravnala banka.

V NEKAJ DNEH VAM BO VAŠ
PISMO NOŠA DOSTAVIL ŽELENE
ČEKOVNE BLANKETE